

ARGIA

AZPIEGITURA

Urbina-Maltzaga
errepidea, jaio
aurretik zuloz betea

JUSTO DE LA CUEVA

«Elkarri-k
planteatzen duen
bitartekaritza
kontzeptua oso
arriskutsua da»

BERBARO

Euskarazko
berbaren aroa
Durangon

ANJE DUHALDE

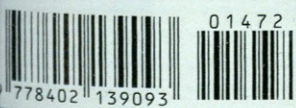
Bizkaiko
Aldundiaren
diru doinuek
isildutako hitza

ALBISTUR AFERA

EZIN TOPA EGIN

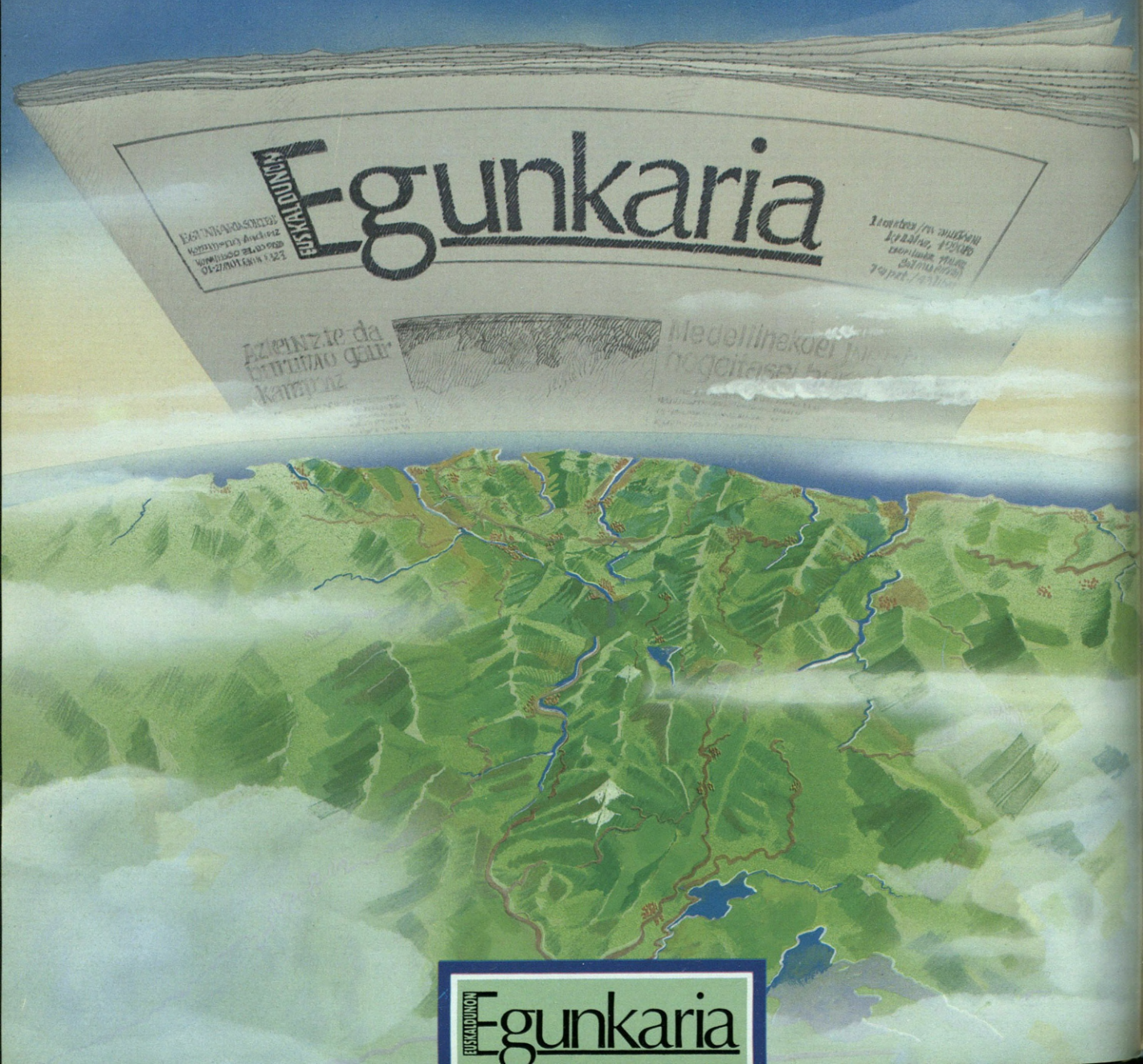

ALE HONEKIN
AUTOAK
GEHIGARRIA
DOHAINI

Euskal Herriko Egunkaria

Zure Egunkaria

EUSKALDUNON
Egunkaria

IRAKUR- LEAK MINTZO

Aurrera ote goaz?

OTSAILAREN 9a aski interesgarria izan da hizkuntz eskubideen inguruan: Europako Parlamentuak Kililea txostena onartu baitzuen. Besteak beste, txostenean honako puntuak agertzen dira: Europako Hizkuntzen Karta onartzea (frantziar Gobernuari oraindik ez duela sinatu gogoraziz), estatuto legal egokia Europako hizkuntza guztientzat (hizkuntza gutxiengotuen erabilpena, hezkuntza, justizia, administrazioa, komunikabideetan eta toponimian gutxienez ziurtatu behar dela gomendatzen duelarik), gutxien zabaldua dauden hizkuntzentzat babes juridikoa eta dirulaguntzak, Estatu mugez gaindiko erakundeak sortzea...

Gomendioak gomendio, eta gure egoerari begiradaxo bat eginez, gurean atzeraka gabiltzalako susmoa hartzen diogu; zeren aspaldion hain miretsia den Europa horren laudorioak nonnahi agertu arren, euskara eta euskal kultura gero eta baztertuago baitago aurrean aipatu alorretan: Administrazio erdalduna dugu bere funtzionamenduan eta udalerrri euskaldunen proiektuari muzin egiten zaio, hezkuntza bere helburuak betetzen ez dituen A ereduari gotorki (eta bortizki) eusten zaio, justizian ez da ahaileginek egiten zerbitzuak euskalduntzeko eta funtzionarioek euskara klaseak eskatu dituztenean oztopoak jarri dira, Nafarroan

Vascuence legearen aldaketa egin arren zatiketa mantentzen da eta Iparraldean ez da euskara existitzen, «Euskaldunon Egunkaria»-ri publizitate instituzionala ere ukatu egiten zaio...

Baina, gatozen harira: otsailaren 8an Eusko Jaurlaritzak 1991.eko erroldaren datuak aurkeztu zituen Mari Karmen Garmendiaren eskutik; eta miraria egin zen. 1981-91 hamarkadan euskaldungoak gora egin duela iragarri ziguten (% 21,3ko hazkundera, hain zuzen); baina, datuok ez zituen 1986.eko erroldarekin alderatu (1981-86 bitartean hazkundera % 13,48 izan bazen, 1986-91 bitartekoa, % 6,63koa); hau da, hazkunde tasa erdira jaitsi da azken bost urteotan.

Eta ez da kasualitatea, gure ustez, hazkunderik handiena eman zenean (1986-91) Alfabetatze-Euskalduntze mugimendua indartsu egona; garai horretan hasi ziren alor honetan laguntzen murrizketak.

Beste atal batean, Mari Karmenen esane-

tan, gazteek, etxean, zaharrek baino gutxiago hitz egiten omen dute euskaraz, eta honek, gure ustez, alfabetatzearen eta euskalduntzearen garrantziaren neurria ematen digu: zeren eskolatzearekin haur eta gazteen lan-hizkuntza euskara izan arren, az baita harreman-hizkuntza bilakatzen.

Euskal Herrian Euskaraz taldeak beti mantendu izan du helduen euskalduntzea eta alfabetatzea haur eta gazteen euskalduntzearen ezinbesteko osagarri dela (edo behar lukeela); beraz, alor honi laguntzak ukatuz egiten zaion eraso euskarari eta berorren normalkuntzari egiten zaio.

AEK-k egoera hau salatzeko kanpaina kaleratu du eta bat gatoz beraiekin, honela ez baikoaz inora. Herritar guztiok dute/dugu euskara ikasteko eta erabiltzeko eskubidea (hala aitortzen digute legeek); zertara dator orduan AEK-ko 18.000 ikasle inguru dirulaguntzarik gabe uztea? Horrela egiten al da euskararen aldeko lana? Zergatik diskriminatzen dira zentro libreak?

Lerro hauen bidez, Euskal Herriko biztanle guztiak animatu nahi genituzke, honen salaketa egiten AEK-k kaleratu duen sinadura bilketa bultzatuz eta gauzatzen lagunduz, eta antolatzen diren ekintzetan parte hartuz.

Diskriminaziorik ez! Euskal Herri euskalduna nahi dugu!

Jon Orbezua

Euskal Herrian Euskaraz-eko kidea

H I R U G A R R E N B E G I A

Kenketaren xarma

ARGIAN lana eginda. Azken alean, alegia, elkarrizketa egin geniola **Irene Bau** aktoreari hark **Enrique Urbizu** zuzendariarekin egin filme berria aitazkia. Filmearen izenburua, sarrera eta erreportaia medio, zortzi lerroko tartean bi aldiz eskaini zitzaizgun: «*Como ser infeliz y disfrutarlo*» lehenean, eta «*Como ser feliz y disfrutarlo*» bigarrean. Eta irakurleok ez oraindik barre edo negarrari eman, gauza segurua baita asmatu dugula. Badakizue,

badaezpada. Agi denez, lehena da balio duena eta galdera horri dagokio, hain zuen ere, guk aurreneko esaldian emandako erantzuna.

Ez dugu, beraz, gure atsekabeaz gozatzeko inolako arazorik. Areago esango genuke, atsekabe zein zoriontasunean (baina ez, noski, heriotzak bannandu gaitzan bitartean) oso lotuta gaude etxe honetakoak. Batasunak inguratuta gaude. Politika-riak batu genituen nahiz eta beraiek elkartzeko as-

mo handiegirik ez izan; anaiak bailiran, batasunean igorri dizkizuegu langileen ordezkariak; eta ale berean Ipar Euskal Herriko hautagaien zerrenda eta argazkiak datoz, hauek ere —nola bestela?— abertzaleen batasunean.

Jaiotzatiko sena, hiru garrenekook beti izan dugu joera handiagoa kenketara batasunera baino: gozokiak lagunei, baloia ikaskideei, basoerdiak diru pixkat erakusten zuenari, lotarako orduak gure gorputzari, laztanen

bat inoiz egokituz gero... *Beti eskamak kentzen*. Sen horren eragin kutsakorra izango da apika, baina hainbeste batasun ikusita halako hotzikara batek hartu digu bizkarrezurra. Batasuna inguru guztietan, gu konturatzerako inguratu ezezik estutzen ere hasiko zaigula begitandu zaigu, eta laster denok kutsatuko gaituela. Birus arrisksutsua da batasunarena. Baina batuta, nahiz alai ez izan, gozatuz.

MIKEL ELORZA

N O N - Z E R

AZALA: Xabier Elgezabal.

7. Politika kronika. AITZIBER YARZA.

8. Inaxio Oliveri, EAko idazkari nagusia. «EAJk joko maltzurra eraman du, eta Albistur eta EUE jokoan erori dira». AITZIBER YARZA.

10. Patxi Baztarrika, EUEko bozeramailea. «Interes partidisten arabera EAren erabakia EAJ eta HBren mesederako da». AITZIBER YARZA.

14. Nazioartea kronika. XABIER LETONA.

16. Mariano Agirre, «Papeles para la paz-en zuzendaria. «Enbargua altxatu eta gerra jarraitzen utzi, edo lehenago esku hartu behar zen». XABIER LETONA.

20. Juan Manuel Ayesa, Nafarroako Enpresarien Konfederazioko lehendakaria. «Nafarroa ez da lan harremanetarako euskal esparruan sartzen». MYRIAM GARTZIA.

21. Euskadiko Banku Publikoaz. JOSE MARI AGIRRE.

22. IGPetan ari dira aztertzen Urbina-Maltzaga errepidea. Zulodun proiektua. AMAGOIA IBAN.

26. Euskarazko barbaroa. MYRIAM GARTZIA.

28. Bost solaskide Ipar Euskal Herriko unibertsitateaz mintzagai: Hautetsiena da hitza. IXABEL ETXEBERRIA.

34. Justo de la Cueva: «Elkarri-k planteatzen duen bitartekaritza kontzeptua oso arriskutsua da». ALBERTO IRAZU.

40. Kultura kronika. J.J. PETRIKORENA.

42. Hitz askatasunaren aurkako doinua. JOXI GOIKOETXEA.

45. Jexuxmari Zalakain «Joxemiren uzt» liburuaz mintzatu zaigu: «Euskal prentsa abertzalegotik eteten bada, jai izango du». J.J. PETRIKORENA.

48. Bost urte euskarazko marrazkia umorearen gozagarriaz prestatzen. JOXI GOIKOETXEA.

50. Flotats komediaren seriotasuna. JOXI GOIKOETXEA.

52. Kultura Agenda.

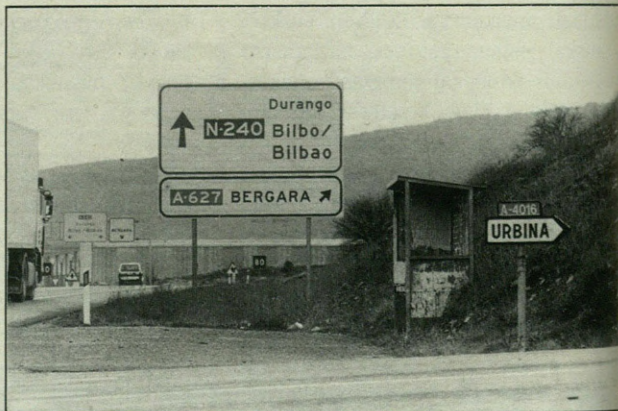
54. Argitalpenak.

58. Aukeran.

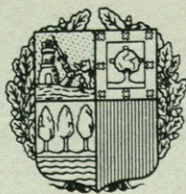
66. Udalerri euskaldunak: oraina eta geroa. IÑAKI ARREGI.

POLITIKA: EA-EUE koalizioa apurtu da erabat, azken lau hilabeteetan lotzen zituen Madrileko diputatuaren inguruko liskarrak direla medio. EAK Xabier Albisturri bere konfiantza kendu eta EUEri gauza bera egitea eskatu zion. EUEk, ordea, Albistur babesten jarraitu du eta ondorioz, koalizioa apurtu da. Alderdi bakoitzak bereari eusten dio eta bakoitzaren berri jakin ahal izateko Patxi Baztarrika eta Inaxio Oliverirekin aritu gara./8

URBINA-MALTZAGA: IGPetan (Interbentzio Gune Partehartzaileak) ari dira 29 txostengile Urbina eta Maltzaga lotzeko egin nahi den bidearen ezaugarriei buruzko iritzia kontrajarriak agertzen. Maiatzean egingo da publiko IGPen diagnosis: autobidea bidesaririk gabeko autobidea, errepide zaharrak konpondu behar direla... Emaizta edozein izan daiteke. Administrazioak autobidea egin nahi du. Inork ez daki nola, ezta IGPetan erabakitakoa onartuko ote duen ere./22

Eusko Jaurlaritzako Kultura Sailak
diruz lagundutako aldizkaria

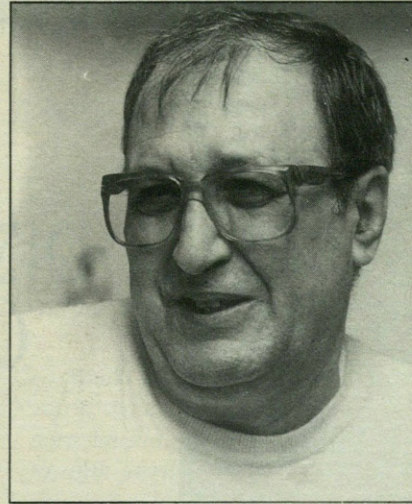
Gipuzkoako Foru Diputazioa
Kultura eta Turismo Departamendua

Aldizkari honek Nafarroako Gobernuaren
laguntza jaso du

UNIBERTSITATEA: Aspaldiko eskakizuna dugu Ipar Euskal Herrian unibertsitatearena. Hauteskunde garaietan hamaika aldiz plazaratu izan den gaia, oraingoz ez da urratsik eman proiektua gauzatzeko. Erdiko orrialdetako mahainguruan, L. Darrichon Labastidako auzapeza, J.M. Larrasquet IUTko irakaslea, R. Harlouchet Sei enpresako zuzendaria, B. Causse IUTko zuzendaria eta K. Gorostiaga irakaslea gai eztabaidatsuz luze mintzatu zaizkigu. / **30**

JUSTO DE LA CUEVA: Makina bat liburu eztabaidatu idatzitakoa, soziologo komunizatza du bere burua. 1976an Espainiako Alderdi Sozialista Historikoaren buruzagia izana, orain hamar urtetik hona HBko militantea dugu. Milaka liburuz josiriko Iruñeako etxean, Euskal Herriko testuinguru politikoari buruzko galdera sorta ederra egin diogu Justo de la Cuevari. Lastima, tokirik ezean, denentzat lekurik ez edukia. / **34**

MUSIKA: Hitz askatasunaren aurkako doinuak entzun dira Bizkaiko Foru Aldundiaren eskutik. Urrian, «Herriz herri» egitarauaren barruan antolatu zen kantaldian, Anje Duhaldek elkartasuna adierazi zuen Gurutze lantzi eta Xabier Kalparsoro hildakoekiko, eta adierazpen hauek direla medio kantaria berriro ez kontratazea erabaki du Diputazioak. Hainbat kantari eta musikari ezagunekin hitz egin dugu gertaeraren inguruan dituzten iritziak bildu asmoz. / **42**

JABEA: ZERUKO ARGIA, S.A.L.
ZUZENDARIA: Garbiñe Ubeda.
GERENTZIA: Joxe Mari Irazusta.
ADMINISTRAZIOA: Aitor Aznar.
PUBLIZITATEA: Josu Martikorena, Pello Zubiria.
PROMOZIOA: Jose Luis Olaziregi.
HARPIDETZAK: Olatz Kortaa.
BIDALKETA: Koldo Azkue, Pedro Benitez «Zapa».

ERREDAKZIOA
LASARTE: Joxi Goikoetxea, Amagoia Iban, Alberto Irazu, Juan Jose Petrikorena, Aitziber Yarza.
BILBO: Myriam Gartzia, Xabier Letona.
IRUÑEA: Patxi Larrión.
URRUÑA: Ixabel Etxeberria.

ERREDAKZIO LAGUNTZAILEAK
LASARTE: Ritxi Lizartza, Bego Montorio, Jon Odriozola, Joxemi Saizar, Patxi Sarriegi.
BILBO: Maite Artola, Monika Belastegi, Patxi Gaztelumendi, Mikel Lizaso, Nere Portillo, Lierni Uribarren, Arritxu Zelaia, Ainara Zuazabeitia, Aitor Zuberogaitia.
GASTEIZ: Jaione Guridi, Olatz Irizar, Leire Lopez de Aberasturi, Vanessa Sanchez.
IRUÑEA: Iñigo Herce, Ixiar Rozas, Ander Usabiaga, Miren Valverde.

KOLABORATZAILEAK
 Iñaki Agirresarobe, Joxerra Aizpurua, Gurutz Ansola, Xabier Alegria, Edorta Arana, Hilario Arbelaitz, Gorka Arrese, Mikel Arrieta, Patxi Azpillaga, Juan Mari Arzak, Mikel Asurmendi, Iñaki Barcena, Itxaro Borda, Pablo Cabeza, Sergio G. Cruzado, Jean Louis Davant, Joxan Elsegui, Ramon Etxezarreta, Luis Fernandez, Julian Florez, Ander Gillenea, Garikoitz Garaialde, Joxan Goia, Andres Gostin, Joxe Anjel Iturbe, Joxemari Iturralde, Joxe Lacalle, Josu Landa, Karmelo Landa, Juan Jose Lapitz, Jon Larrañaga, Xabier Lekuona, Emilio Lopez Adan, Iñaki Martiarena «Mattin», Xabier Mendiguren Elizegi, Imanol Murua Uria, Iñaki Murua, Bea Narbaiza, Ihintza Ostolaza, Jaione Ogiza, Joxe Mari Ostolaza, Jesus M. Rodriguez Ibabe, Juanjo San Miguel, Jon Sarasua, Eulogio Talavera «Tala», Arantza Tapia, Txillardegui, Iñaki Uria, Iñaki Uriarte, Fernando Villar, Iñaki Zarata, Patxi Zubizarreta.

HIZKUNTZ ARDURADUNA: Mikel Elorza.
ARGAZKILARIA: Leire Arzuaga.
DISEINUA, INFOGRAFIA ETA MUNTAKETA: Garbiñe Ubeda, Karlos Beristain.

HELBIDEAK
GIPUZKOA: Zirkuitu ibilbidea, 1 eta 2 pabiloiak. 20160 Lasarte-Oria. Tlf: 37 15 45. Faxa: 36 10 48.
BIZKAIA: Zabalburu 2, 1. ezkerre. 48003 Bilbo. Tlf: 410 34 34. Faxa: 410 37 15.
NAFARROA: Iratxe Monastegia 70, 3. ezkerre. 31011 Iruñea. Tlf: 17 80 78. Faxa: 17 80 77.
IPARRALDEA: Harrobiko Etxea, 64122 Urruña. Fax-Tlf: 47 17 10

LEGE GORDAILUA: NA 80-1963.
ISSN: 0213-909X.
BATZORDE PAREKIDEA: 72562 E.
INPRIMATEGIA ETA FOTOMEKANIKA: Antza, S.A.L.

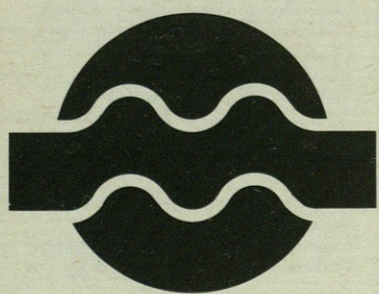
kutxa fundazioa

fundación kutxa

- gipuzkoa donostia kuxaren
- gizarte-ekintza
- obra social
- de la caja gipuzkoa san sebastián

GAZTEA
eta
EUSKALDUNA

F.M. 102.6

Lekeition	98.1
Ondarroan	92.5
Markinan	96.7
Aramaion	104.9

BIZKAIA

irratia

Kontzientzia lasaigarri merkeak

ASTE honetan espetxeetako politika izan da protagonista. Jose Amedo eta Michel Dominguez, oraingoz astebeterako, irten dira espetxetik, egun batzuk lehenago Antonio Asuncion, girotzeko edo, bi poliziei hirugarren gradua ematearen aldeko zela entzun ondoren. Gertaera honek ez digu jada harridurarik sortzen, argi baitago gobernuak Amedo eta Dominguezen isiltasunaren truke ezin dituela luzaz espetxean eduki. Baina justifikatzeko ematen diren arrazoiak entzuteak eta Amedo bera entzunteak pentsatzekorik ematen dute.

Asuncion Barne Ministroaren iriziz, «ez dago delitu bori berriro egin-

go dutela pentsatzeko inolako arrazoirik, eta espetxean egin duten denbora ikusita, ez nuke inolako zailtasunik jarriko biei hirugarren gradua emateko». Ikuspegi subjektiboa. Normalean, delitu bat berriro egingo ez dela pentsatu ahal izateko presoak bere damua edo berak lehenago izandako jarrerarekin bat ez datorrela azaldu behar izaten du. Baina Amedori damutzeko bide luzea geratzen zaio oraindik, egotzi zaizkion ekin-tzak ez baititu onartu ere egin.

Azken hitza, Juan Alberto Belloch Justizia Ministroak du eta honentzat ez da hain erraza izango, koherentzia apur batez behintzat, hirugarren gra-

dua justifikatzea. Epaitegietan bizitako ordu luzeak, legearen aurreko berdintasun printzipioa eta antzekoak etorriko zaizkio gogora zalan-tzarik gabe. Baina bere gobernukideei hirugarren gradua ikusi ezean beste gauza asko etorriko zaizkie gogora, eta ondorioz, Bellochek, bere kontzientzia alde batera utzita, bes-teen kontzientzia lasaitu beharko du.

EUSKO Legebiltzarrean EAJ, EA eta EUEren aldeko botoekin presoan eskubideen inguruko proposamena onartu zen. Proposamen honen bidez presoak beraien herritik ahalik eta gertuen egotea eskatzen da. Horrela alderdi hauek sakabanatze politikaren aurkako jarrera hartzen ikusi ditugu, orain arte batzuk makina bat laudorio bota badituzte ere. Baina, eskaerak baldintza bat ere azaltzen du. Presoak biltzeak preso bakoitzaren askatasun indibidualak oztopatu ez ditzala, hain zuzen. Eta noski, ez dakigu nork neurtzen duen hori. Atutxak, adibidez, asko omen daki presoetako buruz eta bera neurtzaile bezala jarritz gero presoan biltzea ez litzateke emango. Bere ustez, «preso askok denak elkarrekin ez dutela egon nahi esango ligukete, horrek erabaki askatasuna oztopatzen baitie».

Baina Legebiltzarrean horrelako eskaera bat onartzea kontzientziarentzat oso onuragarria izango da agian. Hala ere, Matilde Arribillaga, Xabier Jauregi presoaren amarentzat, ez du kontzientzia garbitzeak balio, semearen eskubideak errespetatuaz izan zitezen eskatzera zihoala hila baizen kamioi batek harrapatuta.

Jose Luis Elkoro, Karmelo Landa eta Rafa Diezek Madrilek ETArekin zuen komunikaziorako bitartekaritza moztu duela azaldu zuten prentsaurrekoan. Azaldu zutenez, «beraiek ziren bi aldeek onartu duten bitartekari talde bakarra». Ondorengo erreakzioak ikusita badirudi onartu egiten dela bitartekari paper hau izan dutela, eta ez da gutxi. Arazoa, bide horrek luzaroan itxita jarraituko duen jakitea da, elkarriketaren ideiak indar hartzen duen bitartean, honi ateak istea ez baita oso ulergarria. (Argazkia: Xouse Simal)

Aitziber Yarza

Inaxio Oliveri, EAko idazkari nagusia

«EAIk joko maltzurra eramán du, eta Albistur eta EUE jokoan erori dira»

EA eta EUeren arteko koalizioa amaitu da urritik kinka larrian egon ondoren. Albisturrekin gertatutako tirabiraren ondorioz, EA ez da oso egoera onean geratu, EUErekin batera Madrilen zuen diputatu bakarra galdu baitu. Hala ere, Inaxio Oliveriren ustez, operazio honek ez du inolako hauteskunde kosturik izango. Datozen hauteskundeetan koalizioak lortutako emaitzak gutxienez errepikatuko direla uste du.

ARGIA. *Xabier Albisturri konfiantza kentze hau Arzalluzekin burututako bilerraren ondorio izan al da, edo lehenagotik dator?*

INAXIO OLIVERI.

Lehendik datorren gauza izan da. Arazoa izan da Albisturrek eraman duen jokkaera ez zegoela alderdiak hartutako erabakien arabera. Bere gisa hartu ditu erabakiak. Gainera, zuzendari-tzak zituen irizpideen aurkako bide batetik ibili da. Ez da EAJrekin harreman zuzenagoak eraman nahi zituelako izan, baizik eta leial jokatu ez duelako.

A. Koalizioarekiko, aldi, oso leial azaldu da. Zer dela eta gertatu da hau?

I.O. Azken hauteskundeon ondoren koalizioa ahuldu

egin da desadostasuna k
handitzen joan diren neu-
rrian. Gauzak horrela, koa-
lizioaren alde egotea zer
den ez dakit. Albisturrek
gehiago babestu du EUEren
jokaera bere alderdiarena
baino. Edozein militantek,
nahiz eta koalizioako dipu-
tatu izan, leialtasuna izen-
datu duen alderdiari zor dio.
Milante zaren neurrian ba-
duzu zuzendaritzareki ri-
ados ez egoteko aukera, eta
hau publikoki azaltzeko
aukera ere bai, baina boze-
ramaille izateko zuzendari-
tzaren iritzia onartu behar
dituzu.

A. Albisturrek EUEren ordezkari bezala jarraituko al du?

I.O. Asmakizun politikoa egitea ez da erraza izaten, are gutxiago oso pertsonalak direnean. Kolektibo bategarriak zer egin dezakeen jakitea errazagoa izaten da. Une honetan badirudi EUE ordezkatuko duela, baina niri iruditzen zait EAJren taldearekin bat izango balitz bezala jokatzeko gerta daitekeela.

A. Kolektibitate batek zer egingo duen jakitea errazagoa izan daitekeela esan

duzu. Azken bilabeteetak
bilakaera ikusiz, EUEren
etorkizuna EAJtik burbi
ikusten al duzu?

1.0. Errespeto guztiz, uste dut EUEK ez duela gai hone tan ongi jokatzten jakin, du bere indarra neurtzen jakin. Askotan, bere iritzia EAri ezarri nahi izan dizkio bien indarra neurtu gabe. Alderdi bezala etorkizun iluna ikusten diet. Horti aurrera, azken hilabeteetako jarrera EAJtik oso hurbil ibi da, baina bestalde nik ez dut uste elkartze bat eman daitekeenik, ez baitut uste eragile guztietatik duenik hori egiteko.

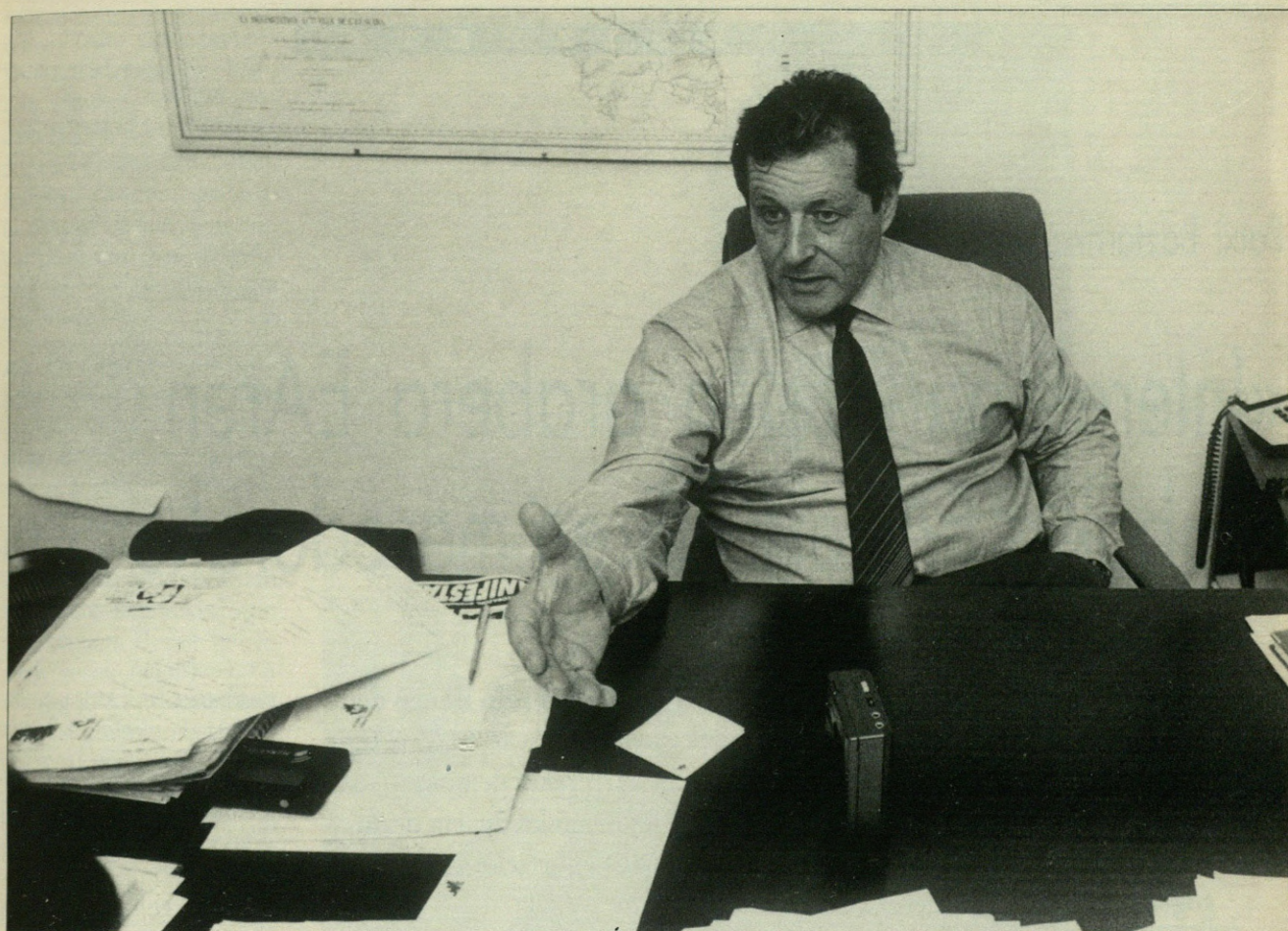
A. Ez duzu uste, beraz, Euzkaldunak horretarako prest egon daitezkeenik?

I.O. Ez. Gainera sinetsa nahi dut EUEko jende askok beraien ibilbide abertzale progresista eta ezkertiarra ere jarraitu nahiko diola.

A. Albistur, Gipuzkoan batez ere, pisu handiko pertsona da. Ez al zaizu iruditzen Albisturrek hainbat jarraitzaile EAtik aldendu ditzakeela?

I.O. Ez. Militantzia ezagut

■ «EUE EAJrekin elkartzea eman daitekeenik ez dut uste, ez baitut uste hori egiteko entitaterik duenik» ●

«Badirudi Albisturrek EUE ordezkatuko duela, baina iruditzen zait EAJren taldearekin bat izango balitz bezala jokatzeari gerta daitekeela»

tzen dugu eta badakigu azken gertakizunetan zein iritzi duen. Honen adierazgarri da Asanblea Nazionalean denak iritzi berekoak izatea. Une honetan militante bakarrak ere ez ditu Albisturren tesiak defenditzen.

A. Istorio honetan EAJk piezak ongi mugitzen jakin du. Ez al da Albistur joko horretan erori?

I.O. Albistur joko horretan erori da eta EAJk gaizki jokatu du. Arerio politikoak gara, baina errespetoa behar da arerioen artean. Beste alderdia ahuldu dadin horrela zirikatzea ez da joko leiala. Pena bat izan da Albistur joko horretan erortzea. Baina hautesleek arrazoiak zeintzuk diren susmatzen du. Operazio honek ez du

hauteskunde mailan kosturik ekarriko.

A. EUE ere EAJren joko horretan erori al da?

I.O. EUEren arazoa zera izan da, azken hilabeteetan gurekin zegoen gatazka

«Une honetan militante bakarrak ere ez ditu Albisturren tesiak defenditzen» ●

ikusita harreman zabala-goak egitearen alde azaltzea. Alde horretatik, EAJren alderantz jokatu du. Kontuan hartu gabe elkarlana eraginkorra izateko baldin-

tza batzuk behar dituela. Arazoa ez da Madrilen zuzenketak aurkeztea, hementxo politika baizik. Horretan, EAJk joko maltzurra eraman du eta Albistur EUE joko horretan erori dira.

A. Orain arte, EAJren alde-tik elkarrizketak egiteko orduan ezezkoa jaso du EAK, orain, EAJk biltzeko prest dagoela dio eta zuek onartzen duzue? Ez al zarete zuek ere jokoan sartu?

I.O. EAJren baiezkoa ez dut uste Madrileko arazoengatik izan denik. Pentsatzen dut beste arazo batzuk izan daitezkeela. Inkesta famatu horren benetako emaitzak ziurrenik Gobernuak eta EAJk bakarrik jakingo dituzte, baina hor azaltzen da jende gehienak

nahi duen gobernua EAJ-EA dela eta hortan oinarrituz eman daiteke EAJren aldaketa. Arazoa ez da intentsioa, EAJ esertzeko prest azaldu dela baizik.

A. Zer espero daiteke elkarrizketa horietatik?

I.O. Beti itxaropentsu azaldu behar da, baina errealista ere izan beharra dago. Beldurra ere, horrelako harremanak esperantza sor baitetzake eta gero gai ez bagara frustrazioa sortzen delako.

A. Hauteskundeetan EUE gabe aurkezteak zer eragin izango du?

I.O. Nik uste dut gutxienez koalizioak lortu dituen emaitzak lortuko ditugula.

Aitziber Yarza

Patxi Baztarrika, EUEko bozeramailea

«Interes partidisten arabera EAren erabakia EAJ eta HBren mesederako da»

Ez dago oraindik zehaztuta Euskal Ezkerraren etorkizuna zein izango den, barne eztabaida bat burutuko baitu alderdiak egoera berria aztertzeko. Hala ere, Baztarrikak argi ikusten du abertzaletasun aurrerakoi demokratikoa egoera latzean dagoela. EUEk Albistur babesten jarraituko du, eta orain eman diren mugimendu guzti hauek EAK koalizioa apurtzeko zuen gogoaren ondorio besterik ez direla dio.

ARGIA. Koalizioa alde batera utzita nola baloratzen duzu Albisturren jarraera bere alderdiarekiko?

PATXI BAZTARRIKA. Xabier Albistur koalizio bateko diputatua da eta ez da bera izan koalizioa alde batera utzi duena, bere alderdia izan da koaliziotik joan dena. Xabier Albisturrek duen aulkia ez da ez bere alderdiarena ez EUErena. Baina une honetan EAK koalizio horretatik alde egiteko erabakia hartu du. Albisturren erabakia, beraz, zentzu horretan ez da kritikagarria.

Karlos Garaikoetxeak publikoki esan du *transfuga* bat dela, baina transfugismoa definitua dago eta definizio hori ez zaio kasu honi egokitzen. Talde politikoz norbait aldatu bada hori EA

izan da, koalizioatik aldegin duelako.

A. Elkarrekin zenuten bakarra diputatua zen eta diputatu hori aldatu balitz agian koalizioa mantenduko zatekeen. Ez al zen zuen aldetik logikoagoa hori onartzea?

P.B. Guk ez dugu inolako aukerarik izan EArekin eztabaidatu ahal izateko zentzuzuk diren Albistur diputatuari konfiantza politikoa kentzeko arrazoiak. Koalizio batean egonik EAK erabakitzen badu Albisturren duen konfiantza politikoa kentzea, eta guri eskatzen badigu guk ere konfiantza politikoa ken diezaiogula, uste dut logikoa dela, horretarako arrazoi politikoen berri jakitea. Erantzuna izan da EUEri ez

diola zertan arrazoi horien berri eman behar. Ez gaude beste batzuen erabakia k gauzatzeko. Ezin da inor Albistur erabilia izan den moduan erabili, gaur hartu eta bihar bota.

■ «Talde politikoz norbait aldatu bada, hori Eusko Alkartasuna izan da» ●

EAK erabaki badu koalizioa apurtzea eskubide gutzia du, baina gutxienez, berea den erabaki hori bere gain har dezala, ardura gutxiarekin, beste inori leporatu gabe erabaki horren eran-

tzukizuna, ez Albisturri ez EUEri.

A. EAJk guzti honetan erabakitzen jakin du. Ez al da Albistur eta EUE ere joko berritan erori?

P.B. Inondik inora. Hori abertzaletasun demokratikoaren barruan pluraltasuna errespetatuz elkarlana egitea EAJren interesa dela eta gainontzekoen interesa ez dela pentsatzea litzateke.

Bestetik, epe motzera begira interes partidisten arabera EAJren mesederako erabakia EAK hartu duena da. Ez Albisturrek egin duena edo EUEk defenditzen duena. Gehiago esango dut, EAren erabakiarekin, argi eta garbi, pozik azaldu dena HB izan da. HBk publikoki defenditu du EAren jarraera. HBri mesede egiten dio EAren erabakiak.

A. Inaxio Oliverik azaldu duenez, bere ustez Albisturrek Madrilen EAJren diputatu bezala jokatzeko bukatu dezake.

P.B. Espero dut EAK EAJrekin egingo dituen bilera horietatik sortuko den elkarlanaren ondorioa ez dela

izango EAKo parlamentaria EAJko parlamentaria baita izan jakatzea. Oliverik badaki Madril en ere ez duela zertan horrela izan behar. Madril en elkarlana planteatu denean badaki zein eratan planteatu den. Komeni zaigunean defendituz eta bestela ez.

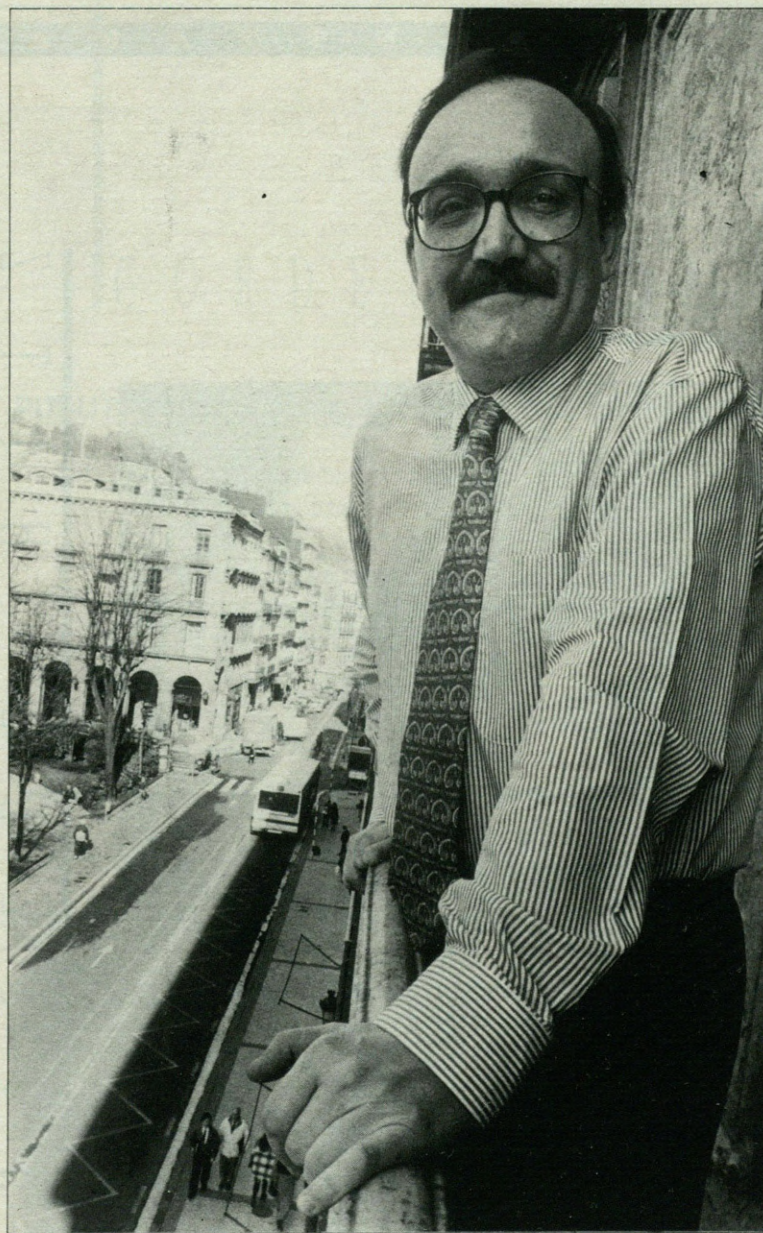
A. *Albisturren etorkizuna aipatu dugu, baina EUEren etorkizuna zein da?*

P.B. EUE sortu zen pentsatzen genuelako abertzaletasun aurrerakoia bilduko zuen saio bat egin beharra zegoela. Horretarako lan hori beste batzuekin egin nahi genuen. Horien artean erreferentzia nagusia EA zen eta baita alderdietatik kanpo dagoen hainbat jende ere. Koalizioa apurtzen den unetik krisian dagoena ez da bakarrik tresna bat, baizik eta proiektu politiko bera. Zentzu honetan EUEren barruan eztabaida bat irekiko dugu. Beraz, ez dago inolako erabakirik hartuta.

A. *Zure iritziz bide horretan beste alderdiekiko, eta konkretuki EAJrekiko, koalizio moduko bat aurrikus al daiteke?*

P.B. EUE ezker abertzale demokratikoan kokatzen den alderdi bat da eta egin nahi izan duena beste sektore aurrerakoi batzuekin batera proiektu aurrerakoia osatzea izan da. Guk esan genuen beharrezkoak gine-la, baina ez ginela behar adina benetan proiektu aurrerakoi indartsu bat osatzeko. Beraz, ezaugarri hori hor dago eta horretan egin behar dugu gure eztabaida. Proiektu hori bideratzea posible den edo ez eztabaidatu beharko dugu, eta posible bada norekin eta nola den posible.

Aldi berean, uste dut abertzaletasun demokrati-

Patxi Baztarrikak azaldu digunez, «abertzaletasun aurrerakoia-ren proiektua benetan kinka larrian dago, ziurrenik inoiz izan den egoera ahulenean».

koaren berruan dagoen aniztasuna errespetatuz, elkarlan bat bideratzeko gai izan behar dugula.

Abertzaletasun aurrerakoia-ren proiektua benetan

«Joko politikoa hobekokatzeagatik sinesten ez dugunari amen egiteko prest ez gaudela azaldu dugu» ●

oso kinka larrian dago, ziurrenik inoiz izan den egoera ahul eta konplikatuenan aurkitzen da.

A. *EUEk alderdi bezala zein etorkizun du?*

P.B. Galdera horien inguruan kokatu behar da etorkizuna. Hori bai, esan dezaket gure planteamentuekiko koherentzia jokatu dugula.

Une honetan zerbait azaldu badugu izan da joko politikoa hobekokatzeagatik sinesten ez dugunari amen egiteko prest ez gaudela.

A. *Zer eragin izan dezake EArentzat Madril en diputatu gabe geratzek?*

P.B. Errespetu osoz, uste dut diputatuarenak baino erabakiak izango duela eragina. Erabaki honen ondoren nekez atera daiteke inoiz elkarlanaren mezua sinisgarritasunez lantzen. Herri honetan abertzaletasun aurrerakoia batzeko egin den saio nagusia hankaz gora jarri du. EA nahiko noraezean ikusten dut orain.

Aitziber Yarza

E Z P A L A K

■ GIPUZKOAKO AURREKONTUAK ALDAKETA HANDIRIK GABE

GUTIRA bi osoko zuzenketa eta 500etik gora zatikako zuzenketa jaso baditu ere, ez dirudi otsailaren 24ean onartuko diren Gipuzkoako aurrekontuetan aldaketa handirik egongo denik. Gipuzkoako diputatu nagusiak eta EA eta EUEk lortutako akordioa dela medio ez da aldaketa handirik izango.

Osoko zuzenketa bana aurkeztu dituzte HB eta PP alderdiek. PPren zuzenketa batez ere Gipuzkoak jasaten duen egoera ekonomiko larriaren inguruan oinarritzen da eta hau gainditzeko zenbait aldaketa proposatzen ditu. HBren osoko zuzenketak hiru zutabe nagusi ditu. Batetik, dirua Foru Aldundian geratzea eskatu zuen HBk. Bestetik, Udal Finantzaketarako Foru Fondoa handitzea eskatzen du, horretarako zuzenean Eudel-i dirua ez

emanez, zenbait udal Eudeletik kanpo baitaude eta baita zuzenean ematen den dirua ere kontrolatuz, desorekak ematen baitira. Azkenik, euskararekiko begirune eskasa salatu du.

Zatikako zuzenketei dagokienez, HBk 300etik gora aurkeztu ditu, EAK, berriz, 100, PPK 60 eta EUEk 40.

Foru Aldundiak 256.000 milioi pezeta (11 miliar libera) bilduko ditu. 150.000 zuzenean EAren eskura joango dira eta beste 6.000 Estatura kupoa dela eta. Zorra ordaintzeko, berriz, 8.000 milioi bideratuko dira. Foru Aldundian % 36 geratuko da.

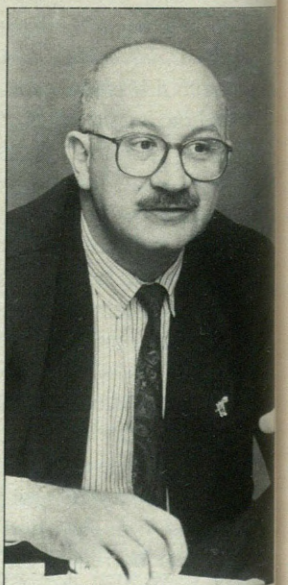
■ ABERRI EGUNA JADA PRESTATZEN HASIAK

ALDERDI abertzaleek erabaki dute Aberri Eguna non burutuko duten. EAJk Donostiako Anoetako belodromoan burutuko du ekitaldi politikoa goizez, eta arratsalde, berriz, Bilboko erakustazokan. HBk Iruñeko Sarasate pasealekuan biltzeko deia egin du eta EAK Iruñeko Labrit frontoian.

«KASEk ez lituzke elkarrik baten ondorioz Antxonek hartutako erabakiak onartuko»

Juan Mari Atutxa, Barne sailburua
El Diario Vasco, 94-II-13

«EXAM konturatu beharko litzateke biolentziaren amaierarekin politikoki irabaziko lukeela».

Juan Maria Ollora, EAJko bozeramailea parlamentuan.
El Diario Vasco, 94-II-14

G O R D E T Z E K O A K

PUBLIZITATE BOIKOTA BULTZATZEKO TEKNIKA BERRIAK

ATUTXA Barne sailburuak aspaldi esan zuen instituzioek ez zutela «Egin» egunkarian publizitatea ezarriko, eta gauza bera egitea gomendatu zien enpresa eta bestelako entitate pribatuei. Baina askok jaramonik egin ez zietelako, beste sistema batzuk erabiltzen hasi da. Horrela, Opel etxe bati «Egin»-en publizitatea sartzen bazuen Ertzaintzak bertan auto gehiago erosiko ez zituela esan omen zion.

K A R T A J O K O A N

enbido...

...ordago!

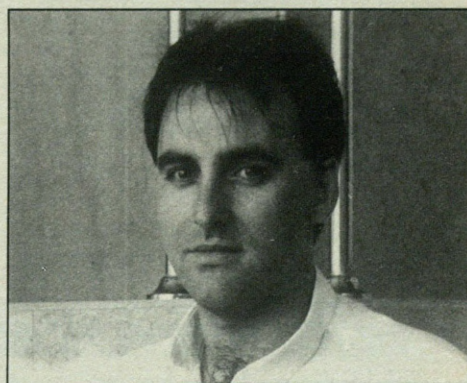
«Tortura eta errepresioa zuzenean jasan edo bizi ez dutenek, ez dute torturaren aurkako txertorik. Batetik, egun beharrezko eta eraginkortzat jotzen den jarrera hori laster arau bihurtzen baita edozein disidentziaren aurrean. Eta bestetik, izugarritzko gaitza delako horrelako egoera batekin bizi behar izatea»

Iñigo Elkoro, abokatua.
Egin, 94-II-13

RAMON JAUREGI

Indalecio Prioreten omenez egindako ekitaldi batean Ramon Jauregi PSE-EEko idazkari nagusiak ez zuen hauteskunde kanpaina aurreratzeko aukera galdu. Ekitaldian burututako hitzaldian gogor ekin zion aber-tzaletasunaren aurka. Jauregiren ustez, «abertzaletasuna noraezean dabil eta Euskal Herriarentzat proiekturik ez duela ikusten da. Egoera hau gainditzeko postnazionalismoa bultzatu behar dugu, autonomiaren aldeko jarrera, baina gure burua hiltzea izango litzatekeen autodeterminazioa eskatu gabe». Kritika orokor hau gero, EAJ, EA, ELA eta LABen aurka zuzendu zuen, guztiei kritika zehatzak eginez. ●

FLOREN AOIZ

Ramon Jauregik esandakoak ez dira erantzunik gabe geratu, ELA eta HBk hitz gogorak izan baitituzte. HBko bozeramailearen ustez, «PSEren sena gure herrian panderetadun espainolismoaren gidari izatea da. Bere alderdia barne gatazkaketan itota dagoela, beste alderdiei buruz aritzen da, neurritz kanpoko barropuzkeriaz. Gainera, berriro ere postnazionalismoarekin dator, postmodernismoz mozorroturiko espainolismoa besterik ez dena». Aoizek azaldu zuenez «Euskal Herriarentzat proiekturik ez duena Espainia da; errepresioa, euskararen baztertzeta eta industriaren deuseztea bezalakoak besterik ez baititu eskaintzen». ●

«Egik EAJ barruan bultzagile papera jokatzeko du»

Gotzon Bilbao, EGiko Kontseilu Nazionalako kidea.
Deia, 94-II-14

«Nafarroako Foru Poliziak ezin du eta ez du lorontzi bat izan behar, pixkanaka polizia oso eta profesionala bihurtzen joan behar du».

Miguel Sanz, Nafarroako lehendakariordea.
Diario de Navarra, 94-II-15

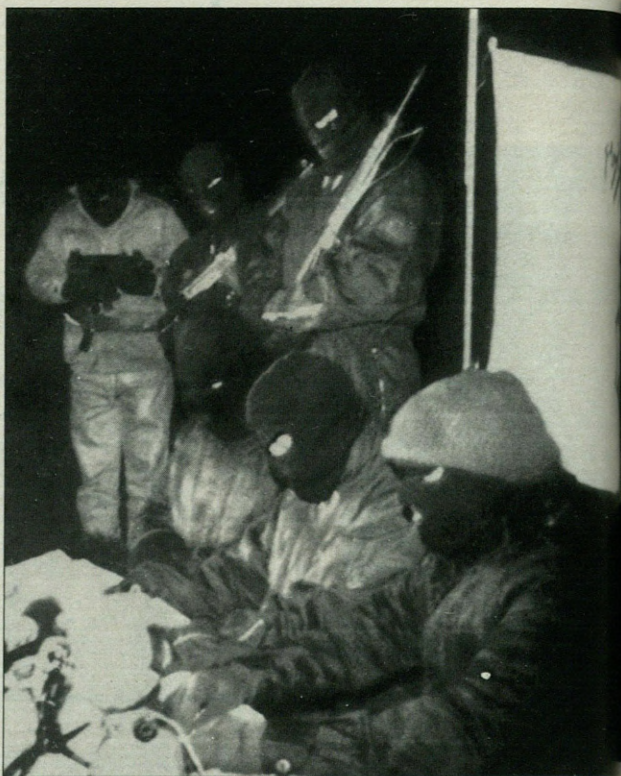
NATOn ezpata tente Sarajevon

SARAJEVOKO biztanleek gu-
txienez nabaritu dituzte NATOk Bos-
niako serbiarrei luzatutako ultimatu-
maren ondorioak, jadanik bi astetan
ez dute bonbardaketarik jasan. Ez da
gutxi kontutan hartzen badugu orain
arte behin eta berriro serbiarren era-
sopean izan direla eta serbiarrek,
sueten txikien ondoren erasoak inon-
go arazo barik errepikatu ahal izan
dituztela. Sarajevon behinik-behin
egoera hau ezin izango da errepikatu,
NATOk ultimatum honekin irabazi-
tako sinesgarritasun ikutua guztiz
galdu gura ez badu behintzat.

Zalantza barik, Sarajevok erasorik

ez jasatea ez da
gutxi, bai biztan-
legoarengatik eta
baita hiriburu
honek sinboliko-
ki esan gura duen
guztiagatik, orain
arte gisa aurre-
rantzean ere Bosnia-Herzegovina
osorako edozein ekimen bertatik
abiatuko baita.

DENA den, aire ahokada txiki honen
ondoren, Bosniarrek badute zertaz
larritu. Europako Batasunak eta Es-
tatu Batuek, behingoz, beren nahaia

inposatu badute ere, garaipena erdi
mailakoa izan da. Egia da Sarajevoren
aurkako eraso gehiago ez dela izan
baina, aldi berean, egia da baita ser-
biarrek ez dituztela beren agindua
erabat bete. Eguraldia, denbora eta
eta abarreko atxakiak sinesgaitzak
dira horrelakoetara behin eta berri-
ro ohitu gaituzten serbiarren aldetik da-
tozenez. Baina agindua ez betetzea
gain, espero bezala, Errusiaren lagun-
tza paregabea jaso dute.

Errusiarren parte hartzeak NATOn
ren ultimatumetik ihes egiteko aukera
eskaini die serbiarrei, Radovan Kar-
adzik buruzagi bosniar-serbiarrek
behin eta berriro errepikatu duen
moduan, atzerakadari ekin badiote
errusiarren eskakizunengatik izan
baita. Horrez gain, errusiarren kasko
urdinak Sarajevoko serbiarren zain-
dari gisa jarri dira, akaso etorkizune-
ko harresi baten lehen harri gisa.
Errusiak Balkanetan bere zeresana
agertarazteko erakutsi duen kemena
Errusiak etorkizunera begira Euro-
paren eraikuntzan duen garrantzia-
ren erakusgarri izan da.

TERMINOLOGIA

Iruzur. Emandako hitza ez betetzeaz eta ziria sartzeaz esaten da.

Hasi dira zapatista eta Mexikoko gobernuaren arteko negoziaketak. Orain-
goan bai, gobernuak orain arte behin eta berriro ukatutako eskakizunei bide
emateko prestutasunez agertu da. Dena den, auskalo noiz lortuko den zer-
bait. Etengo dira negoziazioak, behin baino gehiagotan gainera. Honezkero,
Zapatistak nekez itzuli ahal izango dira borroka armatura indarrez, nahiz eta
oraindik haien benetako indarraz gutxi dakigun. Badakiguna, ordea, arma-
daren indarraz da, hankak lurtean edukiz gero bederen nahikoa. Idealis-
moari uko egin barik, Chiapas-eko jauntxo guztiek balizko aldaketen aurrean
erresistentzia handia jarriko dutela diosku errealismoak. Altxamenduarekin
ezusteko galanta hartu dute jauntxoek baina oraindik botere tresna guztiak
euren esku dauzkate eta 'gerra' barik behintzat ez diete beren botere guneei
ukorik egingo. Armekek berbei ateak zabaldu dizkiete Chiapasen, ea berbek
eskakizunekin beste horrenbeste lortzen duten.

Zortzi hilabeteko suetena hautsi berri du FCLNren (Kortsikarako Nazio Askapen Frontea) adar historikoak. Bazirudien sozialisten azken txanpan Kortsikaren berezko izaerari kasu egiteko prestutasunik bazegoela. Baina, oraindik ere, kortsikarren herri izaera ere onartu barik dauka Parisek. Ezin oso urruti joan urrats hori eman barik. FLNck ere zorri lanetik aparte ezer gutxi egin dezake, hori bai, suetenera arte zorri lan mingarria egin zuen eta Frantziako gobernuak bapo izorratu ere bai. FLNC sorri jasangarria izan liteke, akaso horrela erabaki du Frantziako gobernuak. Suarekin jokatzeko ari dela jakin beharko luke, arriskutsuena zorri hori nola potoldu litekeen baita.

BAINA hemendik aurrera ikusiko dugu Sarajevoko garaipen sinboliko txikia norainoko garaipena den, Gorazde, Tudzla, Bihac... eta beste hainbat hiriren aurkako erasoekin zer gertatzen den ikustean. Gune hauetako asko Sarajevo bera baino garrantzitsuagoak izan daitezke Serbia Handiaren bidean hura baino garrantzitsuagoak direlako.

Gerra bukaera urruti ikusten da eta badirudi epe laburrean beste nazioarteko konferentzia erraldoi eta luze horietako baten aurrean gaudela. Hauetako bakoitzean serbiar zein kroaziarrek aurretik irabazitako zer-txobait lotu izan dute beti. Europako Batasunak eta EEBBek aspaldi utzi zuten alde batera Bosniaren lurraldekotasuna eta NBeko estatu gisa berorri dagozkion eskubideen bermatzea. Arazo hau gainetik nola-hala kentzeko gogoia musulmanen kalterako eta serbiarren mesederako da. Orain arte hala izan da, eta negoziazio mahai gainean ere hala izango da.

Xabier Letona

MUNDUA EZ DA BIRIBILA

Parisen bildu dira

PARISEN, bi egunez, bilkura ospatu berria da «Gizarte Eraldakuntzaren aldeko» erakundeak prestatua. Alderdi sozialistak, Rocard jauna buruzagi duenak, asmatu, sustatu eta burutu du ekimena. Bilkuraren prestaerak sei hilabetetako lana eraman du. Izan ere, moeta askotariko jendea bildu nahi zen. Hori bai, gizarte aldakuntza aurrerakoi baten alde egon daitezkeenak izan dira deituak. Egia da, diren guztiak ez zirela bilkurara agertu, esaterako, zenbait ekologista (A. Wechster), zenbait sozialista (J.P. Chevenement). Ez agertzeko arrazoiak artean, 'meza nagusi' horrek hauteskunde denborak usaina gehitxo urrindatzen zuela, esan dute.

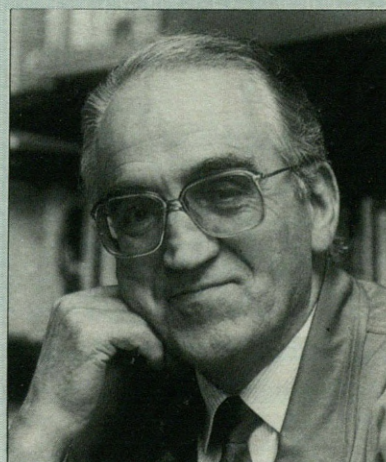
HALAZ eta guztiz ere, zazpi-rehun lagun bildu ziren alde askotatik etorriak: sozialistak, komunistak, gizarte-mogimenduetakoak, sindikatoetakoak, ekologistak eta abar... Bileraren nabardura begien aurrean jarri nahian edo, Delors eta Lajoinie elkarren ondoan ikus zitezkeela, zioen norbaitek. Eratzaileen helburua omen da, frantsesek gaurregun daduzkaten arazo larrienei itenbideak, denek artean, bilatzen hastea. Rocard, berriz, honela mintzatu da bildutakoek elkartasuna non dagokeen azaldu nahian: «Hemen bildu garen guztiok ez dugu, gaurko gizarte arazoei buruz, diagnosis berdina egiten. Alabaina, guztiok bat gatoz gizartea, egun daraman bidetik atera egin behar dela, zinez aitortzen dugunean».

Lehen bilkurak zenbait emaitza onurakor ekarri duela, diote eratzaileek. Beste hiru bilera egitekotan dira, datozten hilabeteetan. Hurrengoetan aztertu eta eztabaidatuko diren arazoak, langabezia, hirietako biziera eta botere demokratikoa izango dira. Bilera hauetatik ez bide da, oraingoz, ekintza programarik aterako. Halere gaurko arazoei aurre egin ahal izateko ideia berriak ezinbesteko direnez gero, hauen inguruan bilduz, elkar hurbiltze, elkar ulertze giroa sortu nahi da.

Lehen bilkurak zenbait emaitza onurakor ekarri duela, diote eratzaileek. Beste hiru bilera egitekotan dira, datozten hilabeteetan. Hurrengoetan aztertu eta eztabaidatuko diren arazoak, langabezia, hirietako biziera eta botere demokratikoa izango dira. Bilera hauetatik ez bide da, oraingoz, ekintza programarik aterako. Halere gaurko arazoei aurre egin ahal izateko ideia berriak ezinbesteko direnez gero, hauen inguruan bilduz, elkar hurbiltze, elkar ulertze giroa sortu nahi da.

BADIRUDI, hein batean bederen, eratzaileek nahi zuten izpiritua hedatu dela bilkuraren bi egunotan, hots, «hitza garbi eta trabarik gabea, norberaren sinesteari leialki egokitua, eta alderdikeriazko lelo eta errepikarik gabea».

Barka, bukatzean, irakaspidetik atera nahi izatea. Baina ba al dago aitortu beharrik, gure herriaren egoerak eraginda aukeratu dudala, artikulua gaitzat, Parisen zenbait aurrerazaleek ospatu berria duten «Gizarte Eraldakuntzaren aldeko» bilkura?

GURUTZ ANSOLA

Deustuko irakaslea

Mariano Agirre «Papeles para la Paz»en zuzendaria

«Enbargua altxatu eta gerra jarraitzen utzi, edo lehenago esku hartu behar zen»

Mariano Agirre, 43 urteko argentinarra, duela hogeit hamar urte Madril bizi da. Kazetaria, nazioarteko erakundeak, gerra, bakea eta armagintzan aditua eta prentsa komentaria. «Papeles para la Paz» aldizkariaren zuzendaria, Bakerako Ikerketa Zentroko koordinatzailea eta Amsterdameko Transnational Instituteko zuzendari laguntzailea ere bada. Bosniako gatazka gertutik jarraitu du eta une erabakigarri honetan bertan gertatzen ari denari buruz bere iritzia azaldu du.

ARGIA. Zer iruditzen zaizu Bosnian militarren esku hartzea?

MARIANO AGIRRE. Erasoa, gertatzen bada, Clinton bere iritzia publikoarekin eta frantsesekin ondo geratzeko izango da. Eraso hori, nolabait ere, Europa eta Estatu Batuek Bosniaren lurraldekotasuna mantentzeko izan duten ezintasunaren agerpena izango da.

Bonbardaketekin, batetik kasko urdinak egoera ahalagoan uzten dira; bestetik, Bosniako populazioa ere arrisku handiagoan uzten da, laguntza humanitario barik eta nazioarteko babes gabe geratzen delako. Bonbardaketa baino lehenago kasko urdinek, laguntzarako indar izateaz gain, hur-

koen arteko bake indar moduan funtzionatu behar izango zuten. Indar honek erabaki sendoz funtzionatu beharko luke eta laguntza humanitario eta EBk eta NBEk bere babesean jarritako hiriak babestu beharko lituzke.

A. Dioxinaren arabera, lehenago esku hartu behar zela antzeman liteke.

M.A. Noski. Une batean nazioarteko komunitateak kontzeptuak aldatu zituen: hasieran erasotzaile bat eta erasotu bat zeuden; gero «gatazkaren alde desberdina» kontzeptua erabiltzen hasi zen. Harrezkero alde desberdinek arrazoi maila berdina dutela onartutzat ematen da. Hau akats diplomatiko guztiz inmorala izan

da. Bestetik, herritarren bizitza babestu beharrean, janaria eta medikamentuak ematen zaizkie bizirauteko, gero mendietatik tiroz hil ditzaten. Edo nazioarteko indarrak atera, enbargua altxatu eta gerrari jarraitzen utzi behar zitzaien, edo bestela esku hartzea zuzenago eta lehenago egin behar zen, egungo usteldura mailara heltzen utzi barik.

A. Hasieran mugimendu bakezalea, beste gatazka askotan legez, eskubartzeara

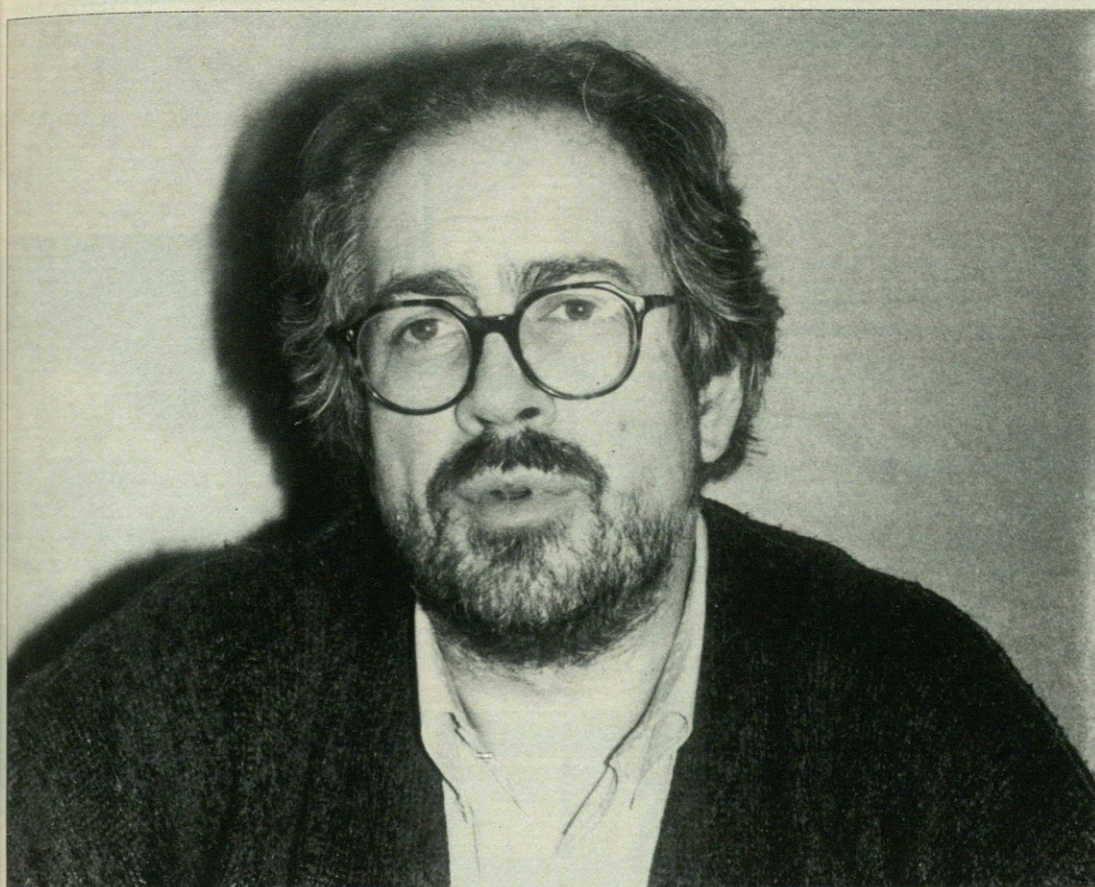
ren aurka agertu zen. Orain, aldiz, badirudi orain bar partehartzearen alde ageri dela.

M.A. Lehenbizi argitu behar da mugimendu bakezalea bakar moduan ez dela existitzen, mugimendu desberdinak daude eta, beraz, iritzi oso desberdinak. Hala ere, talde gehientsuenak eskuhartzearen aurka daudela uste dut. Heldu garen puntura helduta, pertsonalki indarra hein batean erabili behar delakoan nago, herritarren bizitza babesteko behintzat. Noski, honekin batera berehalako su-etena ekarriko luketen negoziaketa batzuk eratu beharko lirateke. Su-etetik gabe, akordio politikoaren zain bageaude, sarraskiak urtetan izango ditugu.

A. Sarajevoko azken sarraski hura erabakigarria izan da, edo beste arrazoi batzuk ere badaude?

M.A. Estatu Batuek eta Europako —Frantziaren batez ere— iritzi publikoen presioa handia da sarraski hauen aurka zerbait egin dadin. Baina, bestetik, esku

«Nazio Batuen Erakundeak bere armada izan beharko luke» ●

Une batean nazioarteko komunitateak kontzeptuak aldatu zituen: hasieran erasotzaile bat eta erasotu bat zeuden; gero «gatazkaren alde desberdinak» kontzeptua erabiltzen hasi zen, horrela gatazkaren alde guztiak berdinduz.

hartu eta hildakoak izanez gero, gobernuak iritzi horren salaketen beldur dira.

Horrez gain, Mendebaldearen azaluseria maila ere ikusten da. Sarajevoko sufrimendua gutxietsi barik, galdetu beharrean gaude zergatik Angolarekin ez den berdin jokatzeko. Angolan hauteskunde libreak izan zirenen, alde bati ez zitzaizkion emaitzak gustatu eta orain sarraski izugarri eta onartezinak egiten ari da. Alabaina, NBEk bere so egileak bertatik erretiratu ditu eta ia inongo estatuk ez du bertan gertatzen denarekin interesik agertzen. Honek ez du esan gura Angolan ezer egiten ez delako Sarajevon ere ez dela ezer egin behar. Alderantziz, Sarajevon egin behar da, baita Angolan ere.

A. Baina NBEk nazioarteko gatazka guztietan parte hartu behar al du?

M.A. Ez, noski. Eskuhartzeak ekiditeko, gatazken prebentzio politika landu behar da. Politika hau puntu askotan oinarritu liteke, baina batez ere NBERi eta bere idazkari nagusiari botere maila handiagoa eman beharko litzaioke, behar denean sendotasunez eta azkar parte har dezan.

■ «Sarajevokoa gutxietsi barik, galdetu beharrean gaude zergatik Angolan ez den berdin jokatzeko» ●

A. Europako mendebaldeko zenbait estaturi atea itxi berri die NATOk. Nola interpretatzen duzu?

M.A. Gerra Hotzaren amaierarekin NATOk helburu krisia bizi du. Bere lehengo etsaiak jadanik ez dira arerioak. Horrez gain,

Itun Tratatlantiarra (Mendebaldeko gidaritza Estatu Batuen esku uzten duena) ere apurtuta dago: Europa Estatu Batuen aliatua da baina lehiakidea ere bai, Japonia bezala, eta gainera Europak bere defentsa sistema eraiki gura du. Beraz, armada txiroak, barne egonkortasun eza, balore

krisia eta Errusiarekiko beldurra agertzen duten lau estatu horiek sarrera une kas-karrenean eskatu dute. Areago, Mendebaldeak Errusiaren etsai baino laguna izan gura duenean. Herrialde hauentzat, garrantzitsuena nola-hala Europako

Mendebaldeko estatuarekin lotura sendotzea da, eta NATO horretarako bide bat izan liteke. NATOn sartzea baino emankorragoa ikusten dut EBn sartzea eta CS-CEren babes maila handiagoa izan dezaten.

A. Azkenik, zein da Jugoslavia ohiarako konponbidea?

M.A. Egoera horrenbeste okertu da ezen oso zaila baita konponbideez berba egitea. Egun eska litezkeen gutxienekoak hauek lirateke: su-etena; su-etena hori eta pertsonen segurtasuna bermatuko lituzkeen NBERen indarren konpromezu tinkoa; eta inguruko estatuak, EBk eta EEBBek so egile gisa parte hartuko luketen nazioarteko konferentzia berria. Garrantzitsuena gerra geratzeko da eta horretan saiatu behar dugu.

Xabier Letona

HISTORIA ETA GERO

■ AGINTARIAK ETA SEXUA

AGINTARI izatea edo kargo publiko handiren bat edukitzeak, agian eduki ditzake abantailak, baina —hori bai seguru— desabantailak ere bai. Azken boladan, Erresuma Batuko agintarien inguruan gertatutako eskandalo sexualak izan dira notizia eta britainiar gizartea dantzan jarri dute. Ozeanoaren bestaldean, orain Itamar Franco Brasileko lehendakariari egokitu zaio zaparradari eustea. Inauterietan erdi biluzik zegoen Lilian Ramos 27 urteko modeloa bere aldamenera gonbidatu zuen eta bere mirespina adierazi ere. Orain salaketa kanpaina astun bati aurre egin beharrean dago.

■ AITA SAINDUAREN AURKAKO SALAKETA

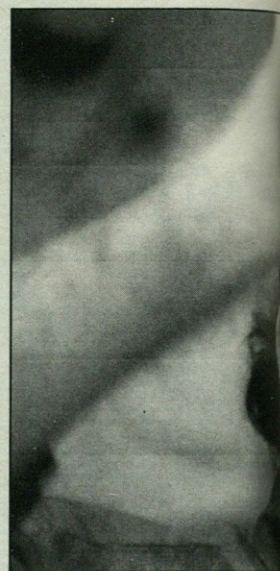
TERENCE GERMAN apaiz jesuitak Aita Saindu eta eliza katolikoaren aurkako salaketa bat jarri berri du «kontratua ez betetzeagatik». Germanek dioenez,

eliza katolikoaren aurrean behin eta berriz aurkeztu izan ditu beste apaiz batzuen immoralitate sexualari buruzko txostenak. «Elizak, aldiz, ez dit inongo kasurik egin, ez ditu bere arauak betetzen. Beraz, nahiago izan dut alde egitea lapurtu eta mutikoei harreman sexualak dituztenekin bizi-tzea baino».

■ MINISTROAREN ZORTE ESKASA

IRAGAN astean, tximista batek Vicente Albero Espainiko nekazaritza ministroa zeraman hegazkinaren aurka jo zuen. Izualdiaz gain ez zen ezer gertatu, hegazkinak horrelakoetarako prestatuta baitaude baina hurrengo batean, bidaiariak ministroarekin abiatzeko euren zalantzak edukiko dituzte. Areago, azken boladan honetan erakutsi duen zorte txarra ikusita. Iragan irailean, adibidez, Castelloneko Benicassimen erori eta orkatila apurtu zuen. Ondorioz GATTeKo amaierako negoziazioetara gorpil aulki batean joan behar izan zuen.

E L E M E N T E

«Liberalismoaren banderarekin atzean somozismoa birsortzen ari da».

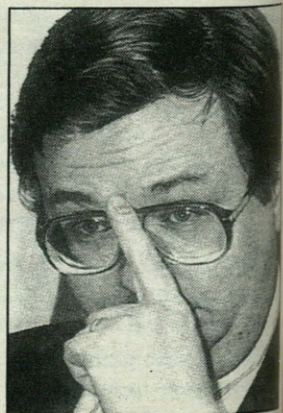
Daniel Ortega, Nikaraguako lehendakari ohia.

«Jugoslavian gerra dagoen bitartean eta Kubako baurre jatekorik ez duten bitartean, azken foka eta baleari popat eman diezaiekete».

Juan Echanove, Espainiako aktorea.

«Errusian hondamendi ekonomikoa dator».

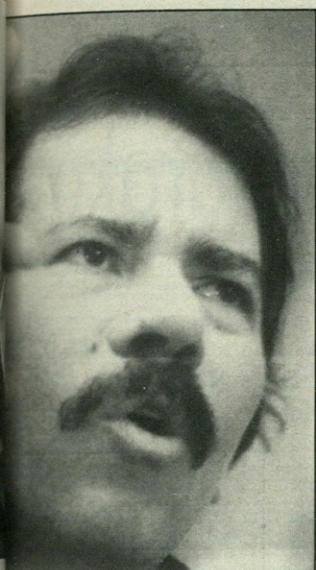
Boris Fiodorov, Ieltsinen gobernuaren ministro ohia.

O I H A R T Z U N A K

TOKIO DA MUNDUKO HIRIBURU GARESTIENA

IAZKO irailean munduko hiriburu bizi mailari buruz egindako azterketa batean, Tokio Japoniako hiriburua agertzen zen garestiena moduan. Azterketa Economist Intelligence Unit elkarteak egin zuen, «The Economist» egunkariaren partaidea berau. Oinarri moduan 100 (New York) hartu izan da eta, kuadroan ikus litekeen legez, Europako iparraldeko hiriburuak garestiak dira eta ekialdekoak merkeagoak. Duela bi urte Moskun bizi % 25 gutxiagoa zen eta gaur egun % 4 besterik ez da. Esaterako, Bucaresteko golf ibilbide batek New Yorkekoaren laurdena balio du eta Tokiokoaren bederatziena.

«Ez da desertzio masiborik izan eta indar armatuetan ez dago hondoratze prozesu sakonik».

Raul Castro, Kubako Armadako buruzagia.

«Zapatistek ondo zaindu naute, burua ongi dut eta trenpu onean naiz».

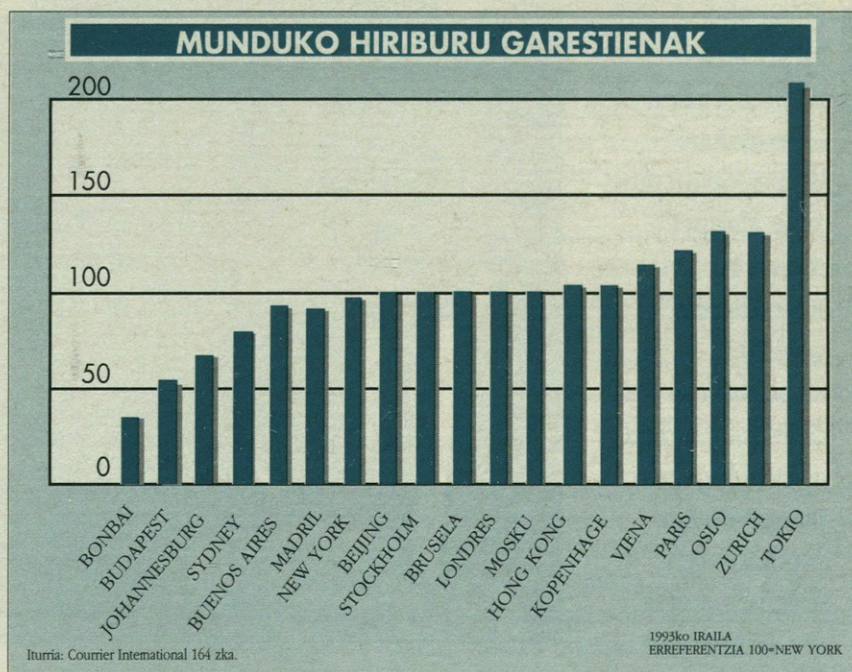
Absalon Castellanos, Chiapaseko gobernadore ohia.

«NATOk bere mehatxua betetzen badu, serbiarrek gerra Vienaraino zabalduko dugu».

Aleksa Burha, Bosniako serbiarren 'atzerri ministroa'.

«Subsibotzat har ez litekeen 'The Economist' aldizkari bonek ere onartzen du mundua inork kontrolatzen ez duen ekonomia espekulatiboaren baitan dabilela».

Manfred Max Neef, Txileko lehendakari zarako hautagai ekologista.

PERTSONEKIN EGINDAKO FROGA NUKLEARRAK EEBB-ETAN

BERROGEI urtetan zehar Estatu Batuek gizakumeekin egin zituzten froga nuklear desberdinak. Vanderbilt-eko (Tennessee) unibertsitatean haurdun zeuden 700 emakume dohainik aztertzen zituzten baina erradiazio maila oso handiak jasoz. Oregon eta Wahsingtoneko espetxeetako 131 presok, euren barrabilak 600 roentgen-eko (urtean 6 roentgen baino gehiago kaltegarria da) erradiaziora esposatu zituzten; helburua, antzu geratzeko zein erradiakzio maila behar den jakitea, ordaina 200 dolar. Harvardeko Unibertsitateko esperimendu batean 50 gazte erradiazioz kutxatutako zituez elikatu zituzten. Horrez gain, besteak beste, jakinarazi gabeko 204 lur azpiko leherketa nuklearrak. Zenbait pertsonal zibil eta militarrek sarritan Txernobil eta Three Mila Islanekoak baino erradiazio maila handiagoak jasan izan du.

Juan Manuel Ayesa, Nafarroako Enpresarien Konfederazioko lehendakaria

«Nafarroa ez da lan harremanetarako euskal esparruan sartzen»

Nafarroako Enpresarien Konfederazioko lehendakari berrizendatu dute Juan Manuel Ayesa. La Roncalesako gerentea, enpresarien ordezkari bezala agintaldi gogorra izango du lan merkatuaren erreforma dela eta. Hitzarmen kolektiboetarako ere gutxieneko akordio batzuk lortzea ez da erraza izango.

ARGIA. Lan merkatuaren erreforma dugu denon abotan. Zein da Nafarroako enpresarien iritzia?

JUAN MANUEL AYESA. Lan merkatuaren erreforma beharrezkoa izateaz gain,

Nafarroako enpresarien ordezkariaren ustez, «sindikatuak ez dute hartu lanpostuak sortu eta mantentzeko erantzukizuna».

ezinbestekoa da, Europako Batasunaren beste herrialde batzuekin homologazioa lortzeko. Orokorrean esango nuke, onargarria bada ere, ez dela oso ausarta. Defizit publikoaren ondorioz, langabezia eta babes sozialerako laguntzak murriztu beharko lirarteke; sistema energetikoa aldatu behar da kostuak gutxitzeko... Egoera

honela izanik, ez dut ulertzen sindikatuen erantzuna.

A. Sindikatuen ustez, langileriak lortu aurrerapenak galduko dira. Babes eza salatzen dute.

J.M.A. Hori ez da erabat egia, azken batean hitzarmen kolektiboekin gauza asko alda daitezkeelako. Gainera, ez da bakarrik en-

presarien iritzia, Legebiltzarak onartu du eta Delors-ek ere onartu du. Aldaketok onartzea ezinbestekoa da.

A. Hala ere, 27ko greba orokorrean langileriak iritziz gogorra kaleratu zuen.

J.M.A. 1993an, hitzarmen sozialerako lehenengo urratsak eman zirenean gu negoziatzeko prest ginen. Sindikatuak ez dute izan negoziatzeko borondaterik eta ez dute bereganatu lanpostuak sortu eta mantentzeko erantzukizuna.

A. Sindikatu abertzaleek, ELA eta LABek, lan harremanetarako euskal esparrua aldarrikatu dute. Nafarroako enpresariak onartuko zenukete?

J.M.A. Gure marko instituzionalaren arabera, gehienek ordezkariarekin negoziatzen dugu, CCOO eta UGT, eta ordezkariak duten tokian ELA eta LABekin. Hala ere, nire ezagupen politikoaren arabera, Nafarroa ez da Euskadi, eta horren arabera ez da lan harremanetarako euskal esparruan sartzen.

Myriam Gartzia

Euskadiko Banku Publikoaz

HIRUZPALAU urteotan maiz aipatu izan da Euskadiko Banku Publikoaren egitasmoa. Eztabaida franko ere sortu du, gutxienez alderdi politikoen artean, Gasteizko Legebiltzarrean, eta nola ez Jaurlaritzaren eta Gobernu Zentralaren artean. Halare, askotan gertatu ohi den bezala, egitasmo horren arrazoiak herritar gehienentzat nahiko ezezagunak direla deritzait. Merezi du, ordea, labur bederen Banku horren izateko arrazoiak non eta zertan oinarritzen diren aztertzea.

Euskal sektore publikoak maila handia hartu du, nola tamainaz hala baliabidez, erakunde autonomoak sortu zirenetik honat. Gainera gure sektore publikoa, Jaurlaritzak, diputazioek eta udaletxeek osatzen dutena batipat, konplexua ere bada, eta arrazoizkoa dirudi guzti horrek erakunde finantzario egoki bat behar duela, bere finantz beharrei erantzungo dien erakunde bakar bat. Izan ere, euskal administrazio maila guztien artean sortzen diren harreman finantziarioak ugariak ez ezik kopurutsuak ere badira eta Banku Publiko baten bidez eraginkorrago eta erabilerrazago egingo lirakeke.

ADITU askoren ustez, gure sektore publikoaren tamainari tokatzen zaio horrelako erakunde amankomunatu bat bere baliabide finantziarioei etekin hobea atera diezaizen eta baliabide horien erabilera optimizatu dezan.

Lehen aipatzen nuen bezala euskal

JOSE MARI AGIRRE

Ekonomilaria

administrazioen arteko harreman finantziarioak, trasferentziak, ugariak dira gure sistemak hala gauzatu duelako eta Banku Publikoaren egiteetako bat guzti hori bideratzea litzateke. Fluxu finantzario horiek sakabanatuta erabili ordez era amankomunatu eta bateratu batean bideratzea etekin edo errentagarritasun handiagoa lor dezaten. Bestalde, sektore publikoa ez da bere baliabide propioz bakarrik finantziatzen, sarritan kreditu eta maileguak behar izaten ditu inbertsioak burutzeko, eta ez da gauza bera erakunde bakoitzak bere aldetik eta bakarka diru bila merkatura joatea edota euskal administrazio osoaren premiak asetzeko elkarturik egitea. Alde honetatik begiraturik ere, bistan dago Banku Publiko honek lor dezakeen kosto finantziaroen gutxitzea.

Noski helburu horiek lortzeko, Banku eraginkor bat osatu behar da. Egitura arinekoa, kosto gutxikoa eta administrazio guztiek erabiliko dutena,

bestela ez litzuke arestian azpimarritutako xedeak ehuneko ehun beteko.

ESANDAKOAZ gain, bada beste arazo bat aipatzea merezi duena, hainbeste hikamika sortu duena: koefizienteena, alegia.

Jakina denez, bankuek eta kreditu erakundeak haien deposituen portzentaia bat (% 2 orain) gordetzen dute Espainiako Bankuan, interesik jaso gabe, eta diru merke honek sekulako abantaila ematen dio erakunde horri bere baliabideak erabiltzeko garaian.

Dudarik ez dago, Euskadiko Banku Publikoak bertako kreditu erakundearen portzentaia edo koefiziente horiek bereganatuko balitu bere gaitasuna indartuko litzatekeela. Ez bere errentagarritasuna hortan kokatu behar delako, hori lehen aipatutako helburuetan legoke, baizik eta lagungarri eta bidezkoa delako. Egia da koefiziente horiek gutxitzen ari direla azken urteotan Europako Batasuneko joeraren arabera, baina bidezkoa litzateke dirauteko Euskadiko Banku Publikoak bereganatzea. Gai honetan ez dago adostasunik oraingoz, Gobernu Zentralak ez baitu begi onez ikusten horrelakorik, kutxa koefiziente horiek politika monetarioa burutzeko Espainiako Bankuak ezinbestekoak dituela aitzakitatzat harturik.

Behin eta berrito, beste askotan bezala, alderdi abertzale eta ez abertzaleen arteko jarrera ezberdinak berehalaxe nabarmendu dira auzi honetan.

IGPetan ari dira aztertzen Urbina-Maltzaga errepidea

ZULODUN PROIEKTUA

Duela hogeitau urte baino gehixeago hasitako auziari egunerokotasuna eman zion Eusko Jaurlaritzak 1992ko abenduan, Euskal Herriko Errepideen Plan Orokorra aurkeztean. Urbina eta Maltzaga autobidez lotu behar zela zioen. Ordutik, mota guztietako iritziak agertu dira. Azken eztabaidagunea IGPak bilakatu dira.

HOGEITAKA urte dira Espainiako Gobernuak Eurovias S.A. enpresari Burgos-Cantabria autobidearen emakida egin ziola. Hiru zatitan banatu zen proiektua. Lehen Burgosetik

Armiñonera zihoan; bigarrena, Armiñonetik Urbina-ra; eta hirugarrena Urbinatik Maltzagara. Lehen zatia besterik ez zuen burutu Euroviasek. 35.000 milioi pezetako (miliar t'erdi libera in-

guru) zuloa sortu zuen, 4.000 autok besterik erabiltzen ez duen bidea eraiki zutela medio (txostenek diotenez, 10.000 autotik beherako erabilpena duten autobideek ez dute errentagarritasunik lortzen).

Bertan behera geratu zen proiektua, eta hor zegokeen ziurrenik, 1989. urtean Araba eta Gipuzkoako merkatal ganbarek esan ez balute agindutako obra burutu egin behar zela. Madrilgo Gobernuak, emakidaren bermatzailea eta, beraz, 35.000 milioi pezetako zorra

ordaindu beharrean, ez zuela burutuko berretsi zuen. Orduan hasi zen Eusko Jaurlaritzak transferen-

Luxio Ugarte, IGPetako idazkaria:

«Erabaki bat hartu baino lehen, guztion iritziak entzun nahi dira»

ARGIA. Zer dela eta sartu zen IGP Urbina-Maltzaga-ren auzian?

LUXIO UGARTE. Gure asmoa beste bide bat sortzea zen. Gure herrian gauzak nola eramaten diren ikusita, eztabaida bideratzeko. Debasa etorri zen lehena, IGP auzi honetan aplikatu ote zitekeen galdezka. Azterketa bat egin genuen, eta baietz esan genuen.

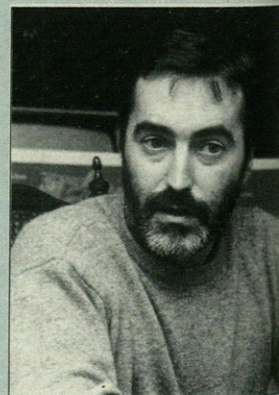
A. Debasa Eusko Jaurlaritzak eta Araba eta Gipuzkoako diputazioek osatzen dute. Beraiek autobidearen alde daude. Alde horretatik, prozesu guztia beraiek martxan jartzeak susmoak eragin ditu.

L.U. Beraiek iritzi desberdinak ezagutu nahi dituzte. Euren proposamena autobidea den arren, besteen iritziak entzun nahi dituzte erabakiren bat hartu baino

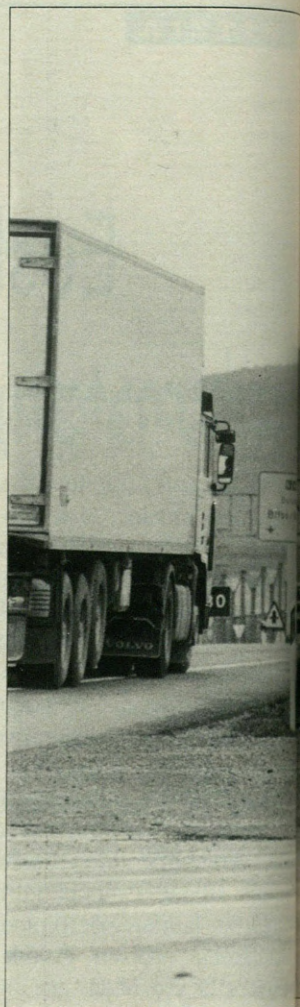
lehen. Kontuan hartu hau prozesu berria dela. Ez da loturazko, baina azterketa politiko bat egitea besterik ez dago.

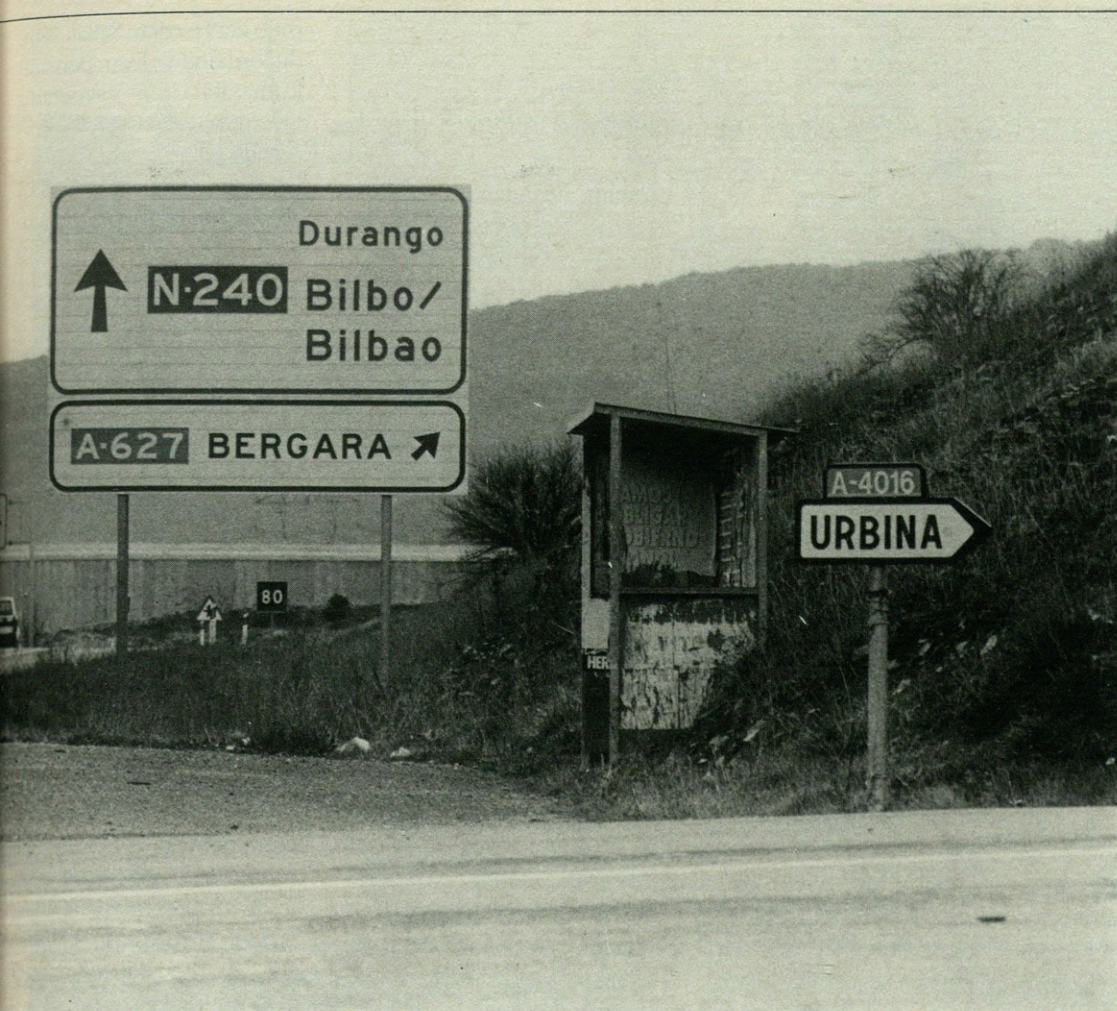
A. Nola bideratu duzue prozesua?

L.U. Maiatzean hasi ginen. Ekainean proiektua aurkeztu genuen udalerririk desberdinetan. Hitzaldia eman genituen, eta postontzi bat zabaldu genuen txostenak aurkezteko. 29

elkarte, alderdi, ekimen herritar zein partikular aurkeztu ziren. 350 lagun aurkeratu ziren zozketaz guztien iritziak entzuteko eta

Europako Batasuneko kutxetatik lortu nahi ditu Eusko Jaurlaritzak Urbina - Maltzaga autobidea egiteko beharrezkoak dituen sosen zati bat. Brusselak, bien bitartean, proiekturik ez duela esku artean erantzun du.

tzien eraginez obraren beharra planteatzen. Mecsak konpainiari ikerketa bat egiteko eskatu zion, obra-

ren errentagarritasuna aztertzeke. Emaiza ezkorra izan zen. Galerak sortuko lituzke, edozein modutara,

konpainiako teknikarien ustez. 1990. urtea zen.

Hala eta guztiz ere, bi urte beranduago aurkeztutako Euskal Herriko Errepideen Plan Orokorrean, Urbina-Maltzaga autobidearen erakuntza aipatzen zen. Orduz geroztik auziak komunikabideak hartu ditu. Mota guztietako iritziak agertu dira.

Iazko urte bukaeran, Eusko Jaurlaritzak eta Gipuzkoa eta Arabako diputazioek jarritako 10 milioi pezetarekin, Deba Bailarako Autobidea S.A. sortu zen. «Elkarte bonen helburua Maltzaga-Urbina autobidea bultzatzeko ahaleginak egitea da», esanez aurkeztu zuten enpresa.

Enpresa hau izan da, hain zuzen ere, IGPen (Inter-

bentzio-Gune Partehartzai-leak) parte hartzea eskatu duena auzi honetan. Horrela abiatu zen egun Urbina-Maltzaga komunikabide guztietan berriro agertzea eragin duen prozesua. IGPetan txostenak aurkezteko epea ere ireki zen, eta 29 txostengile aurkeztu ziren. Hauen baitan, azken urteetan gertatu den bezalatsu, iritzi kontrajarri anitz aurkeztu ziren.

Denetariko botikak

Autobidearen alde daudena, alde batetik, lehen aipatutako Deba Bailarako Autobidea S.A., adibidez, eta aurka dauden hainbat plataforma herritar zein tal-

ondoren aproposena aukeratzeko. Horretan ari gara.

A. *Protestak izan dira Gasteiz eta Donostiako herriarrak ere badiarelako 350 borien artean...*

L.U. Zuri esaten badizute zure etxeko atariko ortuan beste etxebizitza bat egin behar dutela, herriarentzat dena, zuk ezetz esango duzu. Baina herriak pentsa dezake hori lekuri egokiena dela. Orduan, etxe hori hor jartzeko, ez zaizu zuri bakarrik galdetuko, herri osoari baizik. Komeni

bada hor jartzea, hor jarriko da.

Proiektu honetan, ardatz hau ez da bakarrik Deba bailarakoa. Posibilitatea k daude hortik igarotzeko, baina izatez, proiektu hori handia da. Eragindakoak zuzenak eta zeharkakoak izango dira, baina eragindakoak nolanahi ere. Horregatik ez da Deba bailarakoen kontua soilik.

Gainera, zerbait egiten bada, edozer izanda ere, denon artean ordaindu beharko dugu, baina hau denon proiektua da.

Xabier Zubizarreta, Arrasateko alkatea:

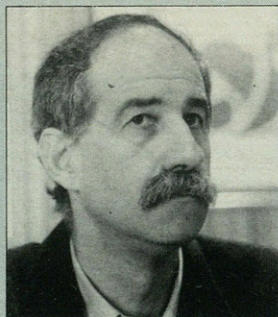
«Urbina-Maltzaga autobidea A-8an bidesaria mantentzeko aitzakia da»

ARGIA. *Autobidea onuragarria gertatuko litzaioke bailarari?*

XABIER ZUBIZARRETA. Urbinatik Maltzagarako autobidea, bidesariz edo gabe, berria eginda, ez da inolaz ere ekonomikoki interesgarria. Autobidea egiten baldin badute, sare europar baten zati bezala izango dela diote, eta gure iritzia da Euskal Herrian zehar egina dagoena nahikoa dela. A-8a eta A-68a —Arrigorriagako lotura bakarrik falta duena—; N-1a —Idiziabaldik Altsasurako zatia falta duena Etxegarateko bikoizketarekin—; eta Andoaindik Irurtzunera eta Irurtzundik Tuterara doazen autobideak gure ustez nahikoak dira Europatik datozen sareak betetzeko. Nafarroako Belateko tunela ahaztu gabe.

A. *Bide berriak baztertu-rik, zer proposatzen duzue, beraz?*

X.Z. Gure bailara sare horren erdian dago. Gaur

egun, 30 minutu inguruan ibiliko litzateke sare handi horretara heltzeko behar den denbora. Gure arazoa, beraz, ez da sare europarrera heltzea, baizik eta sare horretara iritsi artekoa.

Ekonomikoki askoz garrantzitsuagoa litzateke gure bailarak inguruan duen sare europar horretara iristeko errepideak hobetzea, Urbinatik Maltzagara nahiz Durangotik Beasainera, sarearen zati berri bat egin gabe.

A. *Errentagarritasun eza frogatua bada, zer dela eta hainbeste interes egiteko?*

X.Z. Horren azterketa egin

dugun guztietan, faktore-rik garrantzitsuen A-8aren bidesariaren luzapenarena dela erabaki dugu. Datu objetiborik handiena hori da. 15 urtez luzatuko balitz bidesaria, Europistas S.A.k 100.000 milioi pezeta irabaziko litzukeela ateratzen da. Guretzat, helburu nagusia, A-8aren bidesaria mantentzeko aitzakia topatzea da, eta Urbina-Maltzaga autobidea da aitzakia hori. Administrazioak alderantzizkoak dioen arren, hau da, Maltzaga-Urbina ordaintzeko A-8an bidesaria mantendu behar da. Oraindik inork ez du ziurtatu autobide horren beharra.

A. *Nola baloratzen duzue alderdien jarrera?*

X.Z. EAJ guztiz itsutua dago autobidea egin nahian. EAK eta EUEk bidesaririk gabeko autobidea proposatzen dute. A-8aren bidesariaren luzapena ez dute onartzen. Estatuko alderdiak ez dira busti.

de ekologistak.

Gipuzkoako Diputazioan auzi honetaz arduratzen den Roman Suduperi ordezkatzeko duen erakundearen jarrera argi diezagun eskatu diogunean, «prozesua IGPen esku dago, eta hori dela eta ez dut elkarrizketarik emango», erantzun digu.

Elkarrizketarik emango ez duen arren, azken asteotan publikoki esana du Sudupek berak IGPetan lortzen den emaitza ez dela loturazkoa izango, aholku mailakoa baizik.

Urbina-Maltzaga autobide-

dearen aldeko beste ekimen bat, «M-Uren Aldeko Plataforma Herritarra» da. Bertako ordezkaria den Castor Garatek argitu digunez, beraien autobidearen aldeko iritzia ekonomikoa da batez ere, «EAerentzia onuragarriena baita. Gainera, Parise-Madril bide europarra osatzen du Donostia eta Gasteiz lotuko

dituen bideak, eta segurtasun eta bateratasun aldetik aproposena da Urbina-Maltzaga autobide».

Autobide berri bat egiteak, ordea, gastu ugari dakartza, eta bere finantzaketa bilakatu da, hain zuzen ere, Jaurilaritzaren buruhausterik nagusia. Gutxienez 80.000 milioi pezetako kostua lukeen autobidea Ga-

rraio eta Herrilan Sailak ezin du ordaindu, Josu Bergara kontseilariaren esanetan. Europako Batasuneko kuxtetatik aterako da diru zati handi bat. Iazko urrian jakinarazi zuen aurten hasiko zirela obrak.

Brusselaren erantzuna

Gauzak ez dira diruditen bezain errazak, ordea. IGPetan txostengile bezala parte hartu duen Eguzkiko Alberto Friasen esanetan, Brusselara eraman zuten Urbina-Maltzaga autobidearen finantzaketari buruzko galdera. Erantzuna honako hau izan da: «Autobide hau interes komunitariokoa izendatua izan daiteke (...). Laguntzak ematen izan ditzake (...). Proiektuak oraindik ez da aurkeztu izan dirulaguntzarik jasotzeko». Balizko proiektuei ari dira, Eguzkikoak dioenez, Administrazioak.

Finantzaketa lortzeko beste iturri bat, Administrazioak jada aipatu duena, enpresa pribatu batek obraren gastuak estaltzea litzateke. Deba Behearen Garapenerako Erakundeak S.A.ko bozeramailea den Juan Angel Balbasen ustez, «Autobidearen beharra ikusten dugu, bailararen bultzada ekonomikorako bide nabiteazko bezala, baina ezin dugu ulertu Administrazioari falta zaiton dirua herritarrei zeharkako zerga bat ordainarazterik lortu nahi izatea». Izan ere, emakidaz A-8aren egilea den Europistas S.A.k 1998an amortizatuko du bere obraren gastua, eta 2003. urtera arte, bidesaria kentzen den arte, etekin garbiak lortuko litzuke (9.000 milioi pezeta inguru urteko). Jaurilaritzak

■ «Prozesua IGPen esku dago, eta hori dela eta, ez dut elkarrizketarik emango» ●
ROMAN SUDUPE

A-8
autobidearen
bidesaria, 2003.
urtean
desagertu behar
zena, 20 urtez
luza daitekeela
esan du
Gasteizek
Europistas S.A.
enpresak
(autobidearen
eraikitzailea)
Urbina -
Maltzagaren
kostuak
beregain
hartuko balitu.

Europistas S.A.ri bidesari
kobraketa epea luzatzea es-
kaini dio Urbina-Maltzaga-
ren gastuak beregain har-
tzearen truke.

Finantzaketa ez da, or-

dea, eztabaidagai nagusia.
Ingurugiroari eragingo
zaion kaltea ere auzitan jarri
dute IGPetan parte hartu
duten gehienek. «Oso zaila
da. baina, aurreproiektu

zein proiekturik ez duen
autobide baten ingurugiro
eraginez mintzatu gara
IGPetan», adierazi digu
Eki-ko Juan M. Ruizek. De-
na den, IGPen emaitza

maiatzean egingo da publi-
ko. Ondoren jakinaraziko
du bere iritzia Jaurlaritzak.

Amagoia | **I**ban

MAIAKOVSKI

Poemak

errusieratik euskarara lehen aldiz ekarriak
Koldo Izagirrek apailatutako antologia eta itzulpenaz

SUSA literatura argitaletxea ☎ 37 15 45

Durangoko Liburu Azokan oso estimatua

*Edorta Jimenezen
nobela berria:*

AZKEN

FUSILA

*Edozein trenbide eraikitzea epopeia itzela da.
Preso errepublikanoek eraiki zuten,
gerra galdu ostean, Euskal Herrian eraiki den
azken burdinbidea, eleberri honetakoa:
joan den mundu baten ikurra.*

SUSA argitaletxea ☎ (943) 37 15 45

Durangoko euskara taldeak, Berbarok, bost urte beteko ditu laster

EUSKARAZKO BERBAROA

Esparru erdaldun batean euskara talde bat abiatu eta bultzatzea ez da batere erraza. Kasu honetan, gainera, Durango Bizkaiko herri erdaldunetako bat dugu. Hala ere, Berbaro euskara taldeak datorren maiatzean bost urte beteko ditu. Dagoeneko urtebetetze festa eta ospakizunak antolatu dituzte.

ERRONKA ez zen erraza. Bizkaiko herri erdaldun batean euskara talde bat sortzea eta euskara beraren erabilera bultzatzea zen helburua, dirurik gabe, azpiegiturarik gabe eta esperientzia gutxirekin.

Durangoetik nahiko gertu

dagoen Arrasatetik jaso zuen lekukoa, AEDrekin (Arrasate Euskaldun dezagun) zituzten harreman onak zirela medio. Berbaro jarri zioten izena eta lehenengo ekintza herriko jailetan txosna bat jartzea izan zen, diru sarrera batzuk lortzeaz gain, Berbaroren berri emateko. Mesfidantzak hasieratik ez sortzeko, alderdi politiko desberdinetako jendea eta herriko aurpegi ezagunak biltzen saiatu ziren, eta baita lortu ere. Datorren maiatzean bost urte beteko ditu.

Berbaro taldearen lanetako bat «Eraz» astekaria bultzatzea izan da, argazkian, aldizkariaren zuzendaritza batzordea.

Panorama berria

Euskara taldearen sorrerak panoramika berria zabalduko du herrian, ordura arte eskasak baitziren euskararen aldeko ekimenak —Liburu eta Disko Azoka izan ezik, jakina—. «Oztopo asko eta diru gutxi», talde honetako Gorka Barruetabek esan digunez.

Euskaldunak biltzeko gunea sortzea, bazkideen bidez, eta euskaldunei euskaraz bizi ahal izateko aukerak eman edota erraztea

Barbarok behar dituen laguntzak jasotzen ditu?

ANTON ARI OTALORA
Gerediaga Elkarteko kidea

UNAI ITURRIAGA
Bertsolaria

PILAR ARDANZA
Durangoko alkatea

JUAN JOSE GARCIA
Durangoko PSOEko idazkaria

«Ez dakit behar dituen dirulaguntza guztiak jasotzen dituen ala ez. Dakidana zera da: Berbarok bezalako euskara taldeak beharrezkoak ditugula, euskararen erabilera naturala eta normala bultzatzeko. Erdera da gaur egun normalizazioz erabiltzen dena. Aldiz, euskaraz bizi ahal izatea eta gai garela frogatu behar dugu kalean, etxean, hasere gaudenean eta abar».

«Azkenotan ez nabil gehiegi Berbaron ikasketak direla eta, baina orain arte nahiko harreman onak izan ditugu Udaletxearekin. Herriko jendeak eta beste mota bateko taldeak ere gero eta gehiago dabilta honen inguruan eta honek ekarri du emaitza kalean ikustea. Duela bost urte ez zen horrela, eta zentzu honetan Berbarok lortu ditu giza laguntza asko».

«Hasieratik oso ekimen interesgarria iruditu zitzaidan, beharrezkoa baita. Argi dago dirulaguntza aldetik, normalizazioak diskriminazio positiboa behar duela eta agian dituenak baino gehiago beharko lituzkete, euskara eta erdararen erabilera parekatzeko. Egia esan, ni prest egongo nintzateke laguntza gehiago emateko baina bere neurrian».

«Betidanik bultzatu izan dugu euskararen erabilera Durangon eta begi onez ikusi Berbaroren ekintzak eta ekimenak. Hala ere, eurak dira eskakizunak egin behar dituztenak. Dena den, euskararen normalizazioa ez dago bakarrik Berbaroren esku, denok, Udaletxea barne, ekin behar diogu. Zentzu honetan, Berbarok gizarte osoaren motore izan beharko luke».

ziren eta dira Berbaroren xedeak. Ikastaroak, ekinaldiak, kanpainak, hitzaldiak, Korrikan parte hartu... «Egunkaria»-ren pare bat akzio erosteko ekimena ere izan zuten. Baina, ziur aski, Berbaroren 'seme-alaba' kuttunena ipuin lehiaketa izan da: urteak joan, urteak etorri, ipuin, bertso-paper eta komiki lehiaketa bilakatu dena. Honekin batera, Berbaroren azken urteko lorpen handietako bat Durangaldeko Herri Komunikabideak taldea da, honen barruan «Eraz» aldizkaria kokatu behar dugula.

Bestetik, aurtun burututako azken ekintza gazte taldea sortzea izan da. 20 bat gazte, 13 eta 18 urte bitartekoak dira azpitalde berri

hau osatuko dutenak. «Beharrezkotzat jo genuen balako bat sortzea gazteek euskarekiko duten konzientziazio maila handitzeko. Azken flean, burutuko ditugun irteeretan eta ekitaldietan euskaraz bizi-tzen ikasteko».

1986ko erroldaren ara-

■ **«Dauden euskaldunak askotan klandestinoak dira, euren artean gaztekeraz hitz egiten dutelako» ● GORKA BARRUETABEÑA**

bera, Durangoko biztanleriaren % 55 euskalduna da, hauetatik % 17 ia-euskaldun. Euskal Herriko beste herri batzuekin alderatuz kopurua garrantzitsua den arren, erabileraren arazoari dagokionez Durango ez da salbuespena. «Dauden euskaldunak klandestinoak dira, askotan euren artean gaztekeraz hitz egiten dutelako». Hala ere, sentsibilizazio eza hau, Gorka Barruetañak esan digunez, Udaletxera hedatzen da. «Eman diguten diru laguntza obartze mailaren arabera da, hau da, eskatzen dugunaren oso zati txikia. Ez dute orokorrean arazoaren kontzientziazio eta ez dute lehentasun bezala. Euskara Kontseilua,

adibidez, gure ekimenez sortu zen eta beste horrenbeste gertatuko da euskara zerbitzuarekin». Hala ere, Barbaroko kideak onartzen du Udaletxearekin orain arte nahiko harreman onak izan dituztela, «nahiz eta PSOEkoek gure berri izan soilik aurrekontuak onartzen direnean».

Istoria ez da beste euskara talde batzuek izan dezaketenarekiko oso desberdina, baina aitzakia ona dugu Joxean Artzek esan zuena gogoratzeko: «Hizkuntza bat ez da galtzen ez dakitenek ikasten ez dutelako, dakitenek hitz egiten ez dutelako baizik».

Myriam Gartzia

Bost solaskide Ipar Euskal Herriko unibertsitateaz mintzo:

BALOIA HAUTETSIEN ZELAIAN

Unibertsitatearena aspaldiko eskakizuna da Ipar Euskal Herrian: Baionan egun dagoen kanpusak inor gutxiren nahiak asebetetzen ditu. Gai honetaz hitz egiteko bildu ditugu Leopold Darritchon, Bastidako auzapeza; Jean Michel Larrasquet, IUTko irakaslea; Rene Harlouchet, SEI informatika enpresako zuzendaria; Bernard Causse, Baionako IUTko zuzendaria eta Koldo Gorostiaga, unibertsitateko irakaslea. Denak ados dira unibertsitatearen beharraz mitzatzean; aurkez daitezkeen ereduak, dena den, bat baino gehiago dira.

ARGIA. Egin dezagun lehenik Baionako kanpusaren deskribapena. Zenbat ikasle ditu eta zein egoeratan dago?

BERNARD CAUSSE. Baionako kanpusean 1.700 ikasle dabilta, horietatik 500 IUTn —Unibertsitate Teknologikoa Institutua—. Kopurua urria dela erran dai-

Ezkerretik eskuinera, Bernard Causse, Rene Harlouchet, Leopold Darritchon, Jean Michel Larrasquet eta Koldo Gorostiaga.

teke, baina formakuntza eta kalitate aldetik ere arazoak badira. Erran nahi baita lehen zikloko formakuntza ona dagoela, baita teknikari lotutakoa IUTn. Baina bigarren zikloko formakuntza askoz urriagoa da, eta zeresanik ez doktoradutza aurreko hirugarren zikloan eta komunikazio edo industriari lotutako informatikan.

Pabeko unibertsitateak bi kanpus ditu, Pabekoa eta Baionakoa. Pabekoak oso garapen garrantzitsua izan du urte hauetan Baionaoarekin alderatuz gero. Bost urtetan ikaslegoa % 32 ugaritu da, eta egun 12.000 ikasle ditu. Estatuko beste unibertsitateekin alderatuz gero, ez da dagoeneko txikia, ertaina baizik.

Akitaniako unibertsitateetan 66.000 ikasle daude: biztanleriaren % 2,5. Baionako kanpusak beste unibertsitateek duten erakarpen maila balu, 7.000 ikasle izan zitezkeen egun Baionan. Honek ez du esan nahi ikasleen mugikortasunaren

pen eremua Iparralde ezezik Landetako hegoaldea ere badela; eta baita muga inguruko eremuak ere. Ere-mu guzti horietako biztanleria kontuan hartuz gero, nire iduriz 300.000 biztanleko aurrikuspina egin behar dugu Baionako kanpuserako.

Estatu mailan ikasleen batez bestekoa % 3ren gainetik dago, horren arabera normala litzateke Baionan 9.000-10.000 ikasle egotea. Gaurko egoerari begirata, beraz, 7.000 ikaslek aldegin dutela erran daiteke.

KOLDO GOROSTIAGA. Kalkuluak mugaz iparraldera begiratzuz egiten dituzue. Alta, mugaz bestaldean milioi erdi bat biztanle ditugu, Donostia eta Irungo inguruak kontuan hartuz, eta ez dut aipatzen Bizkaia aldea. Donostian hirugarren zikloa garatua dugu, eta biztan da Baionan hirugarren zikloa oso urria dela. Egundentsatua den garapenean, bestalde, Baiona luzerako proiektu bezala agertzen da.

Donostiako Zuzenbide fakultatean 5.000 ikasle daude. Orain arte, ikasketak bukatu eta ikasleek ez dute aterabide profesionala aurkitzeko arazorik izan. Azken belaunaldiak bakarrik izan dituzte arazoak. Europaren ideia bere bidea egiten ari delarik, modan jartzen ari delarik, Bordele, Paris eta abar aipatzen dira doktoradutza aurreko proiektu berriak dituztenentzat. Beraz, zergatik ez aterabide bat antolatu Baionan bertan? Atean dago, eta izan daitezke ikasle multzoak interesatuak horretan sartzeko.

A. Zuen azalpenen arabera, Baionako kanpusa garatzeko beharra eta baldintzak badira. Non daude, beraz, oztipoak?

B A N A N - B A N A N

● JEAN MICHEL LARRASQUET ●

Jean Michel Larrasquet Parisen sortua dugu, orain 43 urte. Multimedian eta gestio sailan ikasketak eginga, egun informatika irakaslea da Baionako Unibertsitate Teknologiko Institutuan. Euskaldunberria.

● KOLDO GOROSTIAGA ●

EHUko sorreran eta honen euskalduntzean partehartzaile zuzena izana, iazko urrian 30 urte bete zituen unibertsitatean. EHUko irakasle kaleratua. Orain 53 urte Bilbon jaioa.

● BERNARD CAUSSE ●

Baionako Unibertsitate Teknologiko Institutuko zuzendaria. Ikasketak Toulousen eginga, informatikan katedraduna dugu. Areyon sortua orain dela 50 urte.

● LEOPOLD DARRITCHON ●

Bastidako auzapeza. Atlantiar Departamentuko kontseilari orokorra. Hazpainen sortua orain dela 44 urte. Ekonomilaria, irakaslea da egun.

● RENE HARLOUCHET ●

SEI informatika enpresako zuzendari teknikoa. Informatikan ingeniaria. Ahaxen sortua, euskalduna.

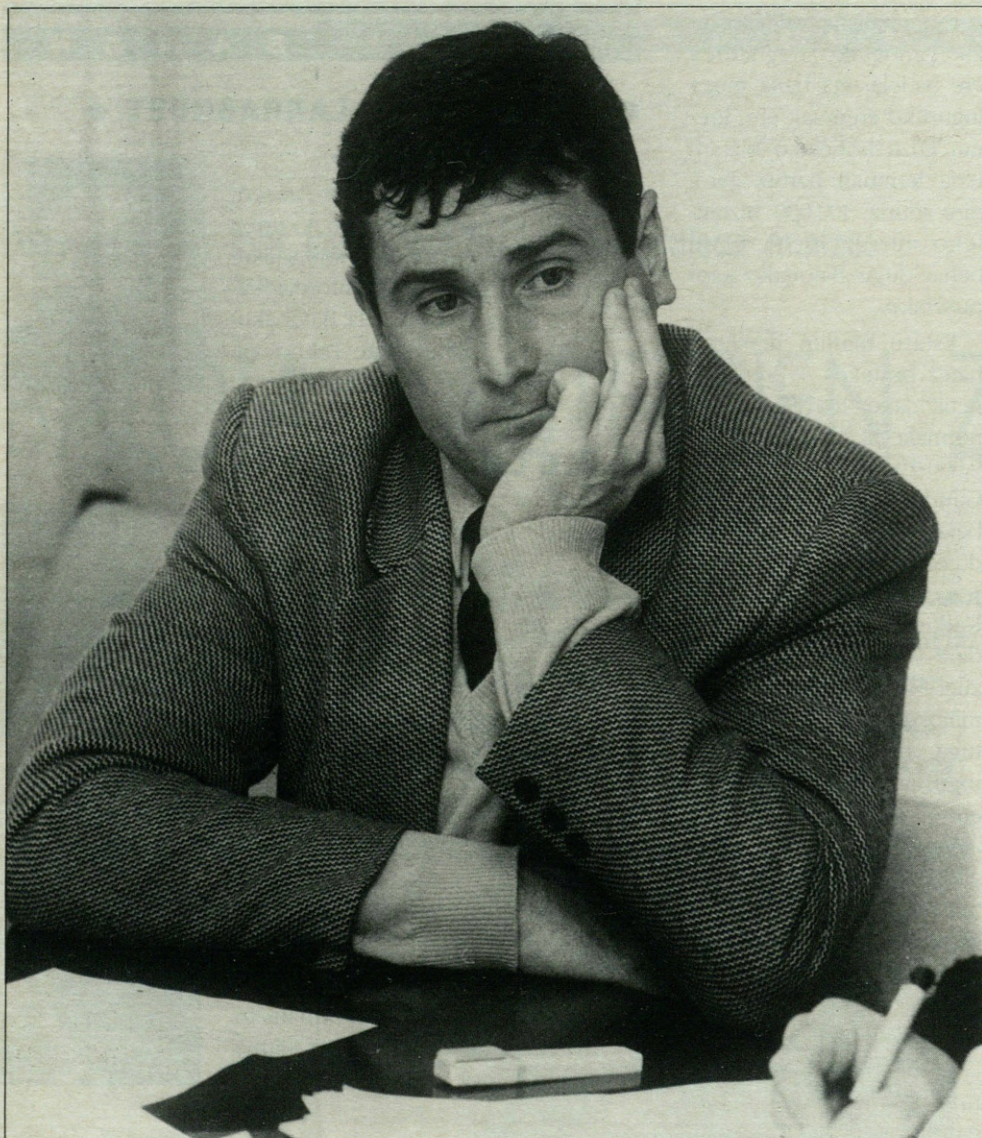

■ «Mugaz gainekeo sarea garatu beharko litzateke, kultura komuna baita mugaz bi aldeetan» ●

J.M. LARRASQUET

kontra gaudenik, mugikortasunak ez die deus kentzen hemen interes handiko formakuntzak antolatu behar direla eskakizunari.

JEAN MICHEL LARRASQUET. 7.000 ikasleen kopuru hori zaharkitua da pixka bat, erraten baita erakar-

Leopold Darritchon
unibertsitatearen alde
azaldu zaigu.

LEOPOLD DARRITCHON.
Bi ikuspunturen aitzinean
gaude; batzuek diote uni-

bertsitatea beharrezkoa du-
gula, eta besteek ingururako
ez dela premiazko elemen-

tua. Horretan dago arazoa. Nire ustez hemengo arduradun politikoak ez dira ohartzen unibertsitateak ukan ditzakeen ondorio ekonomiko, sozial eta kulturalak.

Niri gehien interesatzen zaidana alderdi ekonomi-

■ «Unibertsitatearen bizia behar da, eta unibertsitateak, bizitzeko, ikerketaren beharra du» ●

BERNARD CAUSSE

koa da. Unibertsitate bat sortzen delarik lanpostuak sortzen dira, eta gaur egun interes handiko laguntza litzateke alde horretatik. Esan ohi da 100 ikasleek 10 lanpostu sortzen dituztela. Bestalde, ikerketek erakusten dute 100 ikaslek hiru milioi liberako emaitza ekartzen dutela. Jakin nahi nuke zein industriak, zein aktibitate ekonomikok ekar lezakeen horrelako 'errentabilitate-rik'. Ez da dudarik hemengo

Hamar mila sinadura unibertsitatearen alde

ORAIN duela hiru urte Adepabek —Euskal Herriko garapenerako agentzia— Ipar Euskal Herriko arduradunak bildu zituen unibertsitateari buruzko eztabaida bultzatu nahian. Gai horretaz aritzeko bildu ziren sindikatuetak arduradunak, enprestatko nagusiak eta Baionako Komerzio Ganbarako partaideak. Bestalde, ehun bat hautetsiren izenpetzeak lortu ziren unibertsitatearen alde, horien artean auzapezak, diputatuak eta kontseilariak. Hemen elkarteak ere,

10.000 sinadura bildu zituen.

Iaz, Pariseko parlamenturako hauteskunde garaian, hautagaiei gai horri buruz zuten jarrera galdetu zitzaizen. Michelle Alliot Marie RPR alderdiko kideak eta Alain Lamassoure UDFkoak, aldeko jarrera hartu zuten. Geroztik, Parlamentuan diputatuak ezezik, ministro dira biak Balladurren gobernuan. Oraingoz deus gutxi ikusi da, baina, hauteskunde garaian esandakoen ildotik.

Unibertsitateari buruz eramandako

kanpainak adostasun osoa lortu zuen arduradunen artean funtsezko galderei dagokienez. Momentuko, hala ere, abertzaleak dira nagusiki eztabaida bultzatzen ari direnak. Egun Baionako kanpusa Pabeko unibertsitatearen menpe dago, bertan dira, beraz, erabakiguneak. Adepabek bultzatutako gaiak uhin ugari sortu ditu hiru urtetik hona. Honela, nahiz eta inor ez den ofizialki unibertsitatearen kontra azaldu, gutxi dira aldeko mugimenduak egin dituztenak ere.

unibertsitatea beharrezkoa dela. Guraso bezala ere, seme-alabek ikasteko aukera hemen dutela jakinda lasaigarria litzateke, eta merkeagoa.

B.C. Oraintsu ikerketa bat egin da ikasle bakoitzak estatuantzat zein kostu daren jakiteko. Horren arabera, estatua 30.000-70.000 libera gastatzen ditu ikasleko. Kalkulua eginez gero, 50.000 libera eratzen zaizkio bertako ekonomiari. Bestalde, ikasleak berak diru asko uzten du, nahiz eta zenbaki hori aldakorragoa den.

Zenbaki guzti horiek begiratu, Akitaniako 66.000 ikasleren inguruan mugitzen den dirua Akitaniak erregio bezala duen aurrekontua baino handiagoa dela ikusten da. Baionan 7.000 ikasle balira, 560 milioi liberako mugimendua litzateke hemen. Baina horretarako goi mailako ikasketak eskaini beharko lirateke, kanpoko ikasleak erakartzearen.

A. *Hautetsiek ba al dute egin beharrik unibertsitatearen sorreran?*

L.D. Arlo horretan gauzak argi eta garbi ikusten ditut. Beste lekuetako adibideak begiratu konturatuena naiz auzapez eta hautetsi kementsuen erabakien ondorioz sortzen ari direla unibertsitateak. Noski unibertsitatea afera politikoa dela. Borondate politikorik ez badago ez da inoiz Baionan unibertsitaterik izango.

Nire ustez errepikatu behar dira zenbaki horiek eta errealitate ekonomiko hori. Zein industria mota ekar daiteke hona egoera ekonomikoa kontuan hartuz? Teknologia handiko enpresak erakarri behar dira. Baina horiek ikerketa

laborategiak eta unibertsitateak behar dituzte ondoan.

A. *Gaur egun ezagutzen dugun unibertsitatea, baina, hautetsiei esker sortua da.*

L.D. Baina beldur naiz sortzen egitura ez zela unibertsitate bezala pentsatu. Baionako auzapezak beste formakuntza baten gisan ikusten zuen batipat, ez unibertsitate bezala. Urteak pasatu dira eta Baiona Pabeko unibertsitatearen itzalean geratu da. Pabek garapen azkarra ezagutu du, Baionak, aldiz, mantsoa. Proiektu berrietan abiatzen garelarik berehala Pabeko konkurrentzia agertzen zaigu.

■ **«Hautetsi gutxi ikusten dute unibertsitate batek ukango lukeen eragin sozial, ekonomiko eta kulturala» ●**
LEOPOLD DARRITCHON

J.M.L. Orain arte hemen garatutako sailak hirugarren sektoreari lotutakoak dira, gure eskualdean diren beharren aitzinean desoreka garrantzitsua sortuz. Etorkizunari begira teknologia eta zientzia sektoreek dute garrantzia hemen.

RENE HARLOUCHET. Hiru dimentsio daude: soziala, ekonomikoa eta kulturala. Ni ekonomikoaz arituko naiz. Enpleguari dagokionez gauza erranak dira, joaten diren zortzi ikasleko lanpostu bat galtzen dela, alegia. Mugikortasunaren alde gara noski, baina joaten diren ordez besteak etorriko balira.

Irakaskuntzan ere gauzak aldatu egin dira, eta ez da gehiago erraten ahal doktroratuta egin eta ikasketak bukatu zaizkigula. Unibertsitatearen bizia behar da, eta unibertsitateak bizitzeko ikerketaren laguntza behar du, hirugarren zikloaren beharra. Hemengo irakaslearen artean indar dinamizatzailea behar da hori bultzatzeko. Bestalde, enpresak eta unibertsitatearen arteko elkarlana funtsezkoa da.

Jean Michel Larrasquet-en arabera (ezkerretara), Baionako kanpusean orain arte garatutako sailak hirugarren sektoreari lotuak izan dira, horrek «gure eskualdean diren beharren aitzinean desoreka garrantzitsua sortu du». Koldo Gorostiaga irakaslearen ustez, Pirinio ekialdeko unibertsitateen arteko elkarlana eredugarria izan daiteke Euskal Herriarentzat. «Hemen atlantiar eremua aipatzen da, baina unibertsitaterik ez dago. Arazoa borondate politikorik eza da. Bartzelonatik Perpinyanera 300 kilometro daude, Bilbotik Baionara baino gehiago».

Leonord Darritchonen
ustez (ezkerretara),
unibertsitatearen
arazoaren oinarria ez da
borondate politiko eza.
Jean Michel Larrasqueten
ustez, berriz, horrela da.

A. *Nola bultza daiteke, beraz, baina beharrezkoa ikusten den unibertsitate hori?*

K.G. Adibide asko daude baina interesgarriena Perpinyan-ekoa izanen da. Hango unibertsitatean hiru-garren zikloan enpresari lotutako sail bat lortu dute, oso arrakastatsua. Zergatik halako arrakasta Pirinio alde horretan? Han ere Montpellierreko unibertsitatearekin konkurrentzia dago, baita Tolosakoarekin ere. Baina

euro-eskualde hartan akordioak dira izenpetuak. Inguruko eta Kataluniako unibertsitateen artean elkarlana dago.

Hemen atlantiar eremua aipatzen da, baina unibertsitatearik ez dago. Pirinio ekialdean gertatzen ari dena ereduia izan daiteke guretzat. Arazoa borontate politikorik eza da. Bartzelonatik Perpinyanera 300 kilometro daude. Baiona eta Bilbo artean baino gehiago. Begira-

tzen badugu Jean Grenet eta Eli Galdosen artean martxan jarritako elkarlana, unibertsitateaz ez da deus ageri. Eta unibertsitateak akordioen motorea izan beharko luke.

B.C. Erraten delarik eginez gure unibertsitatea tti-

«Enpresa mundua eta unibertsitatearen aldeko elkarlana funtsezkoa da»

RENE HARLOUCHET

kia litzatekeela, gogoratu behar da Perpinyanekoak 4.000-5.000 ikasle inguru dituela, eta hala ere puntako sektoreak lantzen dituela. Nahiz eta kopuru txikikoa izan, azkarra izan daiteke.

A. *Nolakoa izan beharko luke unibertsitateak?*

J.M.L. Unibertsitate tradizionalaren aitzinean uste dut gauzak ekarri nahi ditugula. Frantziako Senatuko batzorde bat kezkatu da estatuan zehar unibertsitateen banaketa zuzengabeaz. Milaka ikasle hiri handi batzuetan kontzentratzea zentralizazioa indartzea dela diote, oreka behar dela. Bestalde, «Euskal Herria 2010» proiektuak adierazten du garapenerako elementu nagusia batipat teknologia eta zientzian oinarrituriko unibertsitatea dela. Ingurune ekonomikoarekin trukatzeak behar dira, eta ikasketak adin guztietan jarraitze-ko aukera ziurtatzea.

A. *Borondate politikoaren falta aipatu da arazo nagusi gisa.*

L.D. Ez dakit non den arazoa...

Mahai inguruan bildutako denak unibertsitatearen alde azaldu dira. Ereduak, baina, bat baino gehiago dira.

B.C. Aipatzen da bi kulturaren artean zaindu beharreko oreka: Biarno eta Euskal Herrikoa. Baina gero hautetsiek diote: «Euskal unibertsitate bat egin nahi duzue». Eta horrek beldurra sortzen du: beldur zaharra.

K.G. Euskal Autonomi Elkartean ere arazoak daude. Ardura politikoa falta handia dago, inertzia historikoa unibertsitateari dagokionez. Euskal Herrian ez dugu tradizio unibertsitariorik. Europa mailan unibertsitatea lortu duen azken nazioa ga-

ra. Irudimen falta izugarria dago gainera.

A. *Pentsa al daiteke Ipar Euskal Herria unibertsitate sendorik gabe?*

L.D. Uste dut ezetz. Ardurak kanpoan bilatzen ditugu; egia da hautetsiek beren ardura daukatela, baina unibertsitatean bertan ere oztopoak jartzen dira. Hautetsi gutxi ikusten dute arazoa. Goaitatzen dut Michelle Alliot Mariek eta Alain Lamassourek agindu zutena, unibertsitate teknologikoa-

ren alde, egiaztaturik ikustea.

J.M.L. Guk garapenerako dugun proiektua Euskal Herriko eremuari lotua da, Pabena daukatena Pabeko ingurumenari lotua den bezala. Oro har ez dugu interes bera.

A. *Hemen aipatzen den unibertsitatean ba al da lekurik euskal unibertsitatearentzat?*

B.C. Unibertsitate bat euskaraz ez da nire iduriz gauza ona. Trukaketarako oztopo asko sortzen ditu eta ez du irekidura aski ematen. Kultura zaindu behar da, baina ez da ghettorik sortu behar.

K.G. Nire ustez, esperientzia hori praktikan jarri behar da. Baina oraindik azken bi belaunaldiko frantses eta es-

painol sistema atxiki beharko dugu. Euskal unibertsitate publikoan % 10ek ematen ditu klaseak euskaraz.

Materiala falta da, gauza asko falta dira. Ghettoa aipatzen zaigu baina ez gara gai ghetto baten sortzeko. Gaurdanik unibertsitate a euskaraz jarri behar dugu martxan. Gaur dauden beldurrek ez dute deus ikustekorik errealitatearekin.

J.M.L. Muga gaineko sarea garatu nahi genuke, kultura komuna mugaz bi aldeetara. Bestalde, oso eragin azkarak hartu ditugu, frantsesa eta espainola, eta elkartze guzti honetatik zerbait oso aberasgarria sor daiteke.

Ixabel Etxeberria

■ «Jean Grenet eta Eli Galdosen artean martxan jarriko elkarlanean ez da unibertsitateaz deus ageri» ●

KOLDO GOROSTIAGA

«Elkarri-k planteatzen duen bitartekaritza kontzeptua oso arriskutsua da»

Zuzenbide lizentziatua ikasketaz eta soziologoa ofizioz, hainbat liburu eztabaidatsuren egilea dugu Justo de la Cueva. 1976an Espainiako Alderdi Sozialista historikoaren buruzagi izana, egun Iruñean bizi da liburuz josiriko etxean. Harantz abiatu gara, galdera sorta ederra egin asmoz.

«Euskadiko Ezkerra trasbestismo politikoaren munduko txapelduna izan da»

ARGIA. Orain 18 urte PSOE utzi zenuen. Zein bilakaera politiko ikusi duzu geroztik hona alderdi bonetan?

JUSTO DE LA CUEVA. Aspaldi PSOE ez da alderdi sozialista: ezeztatze hori izan da eboluzioa. Bilakaera hori logikoa izan da Felipe Gonzalezek eta Alfonso

Gerrak mundu mailako klase bloke menperatzaileei egindako zerbitzuekin. Zerbitzu horiek 70eko hamarkadan hasi ziren ematen, Felipe eta Alfonso EEBB-etara joaten direla, eta beti ere Alemaniako sozialdemokraziaren buru zen Willy

Brandten begiradapean.

A. Frankismo garaian kokatzen duzu, beraz, PSOE-ren aldatze koalitatiboaren testuingurua.

J.C. Trantsizio demokratikoa erregimen frankistaren metamorfosia baino ez zen

izan. 36ko gerra bukatutakoan langileria-ustiatzuntza basatia izan zen, eta erregimenaren helburua hori zen hain zuzen. Baina 1960-70ean erregimenak porrot egin zuen, ezin izan baitzuen langileria ustiatzeko bere helburua bete. Garai honetan sindikatuak ber-sortu ziren, eta langileek borrokari heldu zioten. Hori ikusita, klase sistemak, sistema aldatzea erabaki zuen, baina ez menperatzeari uztea. Modua baino ez zen aldatu. Metamorfosian lehen-tasuna itxura egitea da, langileriak badituela alderdi eta sindikatuak. Baina nahiz eta horiek itxuraz legitimatu, deuseztu egin nahi dira benetan.

Hasieratik dago lerro bat PSOE eta UGTn beren esentzia deusezteko. Nahiz eta siglak eta itxura berak izan, hori da prozesua. Eta emaitzak hor daude: PSOE boterean dagoenetik bankuek sekula ez bezalako irabaziaz izan dituzte. Langabezia kopuruetan beste hainbeste. Multinazionalak jaun eta ja-be dira hemen. Bestalde, PSOEren botoemaileen ezaugarriei begiratuz gero, zutabea frankismo tipikoa bihurtu dela ikusten da. Frankismo soziologikoa.

A. Teoria borren arabera

egun guerrista eta felpisten artean gertatzen ari den borroka ez da klabe ideologikoan ulertu behar.

J.C. PSOEen ez dago eztabaida ideologikorik. Felpista eta guerristen arteko borroka eserlekuak lortzeko borroka baino ez da, askak eskuratzeko borroka.

A. *Nola baloratuko zenuke PSE eta EEren egungo baturketa? Atzera begira, zein esparru bete izan zuen EEk euskal politikagintzan?*

J.C. Euskadiko Ezkerrak ez du denbora asko behar izan bere helmugara iristeko, PSOEra alegia. Botoen galera sistematikoaz, buruzagiak baino ez dira geratu

■ «Taldea bakezaleen mugimendua ZEN plangintzaren aplikazio berantiarra da» ●

hor. Euskadiko Ezkerra trasteismo politikoaren munduko txapelduna izan da. Iraultza euskaldunerako alderdia izatetik, hamaika maskara jarri izan dituzte. 1986an jaitsiera izugarria izan zuten boto kopuruan. Zergatik gertatu zen hori? Estatu espainiarrak laguntza masiboa eman zion alderdi honi masa komunikabideen bitartez, laguntza masibo hori bukatu zenean etorri zen boto beharakada.

A. *Froga al dezakezu diotzun hori?*

J.C. Masa komunikabideetan, Espainiako telebista eta abar, Juan Maria Bandres eta Mario Onaindiari emandako minutu ugariak neur-tuko bagenitu, eta hauek

iragarki salneurrietan koan-tifikatu, milaka milioien laguntza aterako litzaiguke. Estrategia horren helburua EEk HBri botoak kentzea zen. Baina zera ikusten da, HBri kendu beharrean PSOEri kentzen dizkiola. Laguntza kendu zitzaien, beraz. EE alderdi elektroni-

koa izan zen, komunikabi-deetan presentzia zuten, baina ez mobilizapen indarrik. Iturri hori moztuta, boto jaitsiera izugarria eman zen.

A. *Egun, baina, Mario Onaindiak eta abarrek PSERI euskaltzale kutsu berria eman nabi diotela di-*

«Nazioarteko kapital monopolistari bost axola zaio Flandriak hartu duen estatus juridiko berria edota Eslovenia independentea izatea. Gurera ekarrita, ikaratzen dituen Euskal Herri independentea sozialista izatea da».

«Nafarroan harreman produktiboen aldaketa eman da, eta horrek aldaketak ekarri ditu. Harreman produktiboak askoz ere nekazaritza mundukoagoak zirenean, jauntxoaren sistema ageriagoa zenean, Del Burgo eta Aizpun bezalako politikariak egokiak ziren sistemarentzat. Orain jende horrek ez du balio, eta beste era bateko jendea sartzen da; azkarragoa, ez horren gogorra, eta askoz ere arriskutsuagoa finean. Alli bezalakoez ari naiz».

rudi.

J.C. Mario Onaindia eta besteen batuketa zerbitzari izan direnen behin-betiko batuketa da, euskaltzale kutsu horretatik ezer ez dago benetakoa. Elkartze hori estaltzeko diskurtsoa baino ez da.

A. 1988an «La escisión del PNV» liburua argitaratu zuten. Bertan zenionez, munduko klase/bloke dominatzaileak zerikusia izan zuen EAJren banaketan. Etorkizunari begira, gainera, balizko hipotesi edo eszenategi politiko ezberdinak planteatzen zenituen.

J.C. Nik hipotesi baten aldeko apustua egin nuen. Nazioarteko kapital monopolistak Estatu espainiarreko klase menperatzailearen ENAMekin negoziatzera

behartuko zuela, baina Estatu espainiarreko klase menperatzaileari esango ziola posible zela negoziaketa prozesu luze bat diseinatzea eta baita balizko akordioak ez betetzea ere. Eszenategi hori eman dela dirudi. Nik liburua idatzi eta urtebetera Argeleko negoziaketa eman zen, eta Espainiak hautsi egin zuen. Geroztik, bestelako sasi-elkarizketak eta negoziaketak izan dira.

Baina nik nioenez, mundu mailako bloke menperatzaileak ikusten baldin bazuen beren interesen kontra egoera ustelduz zihola eta independentzia

benetan posible zela, edozein kasutan Euskal Herria independente hori kapitalista izatea interesatuko litzatekela. Testuinguru horretan kokatzen nuen EAren zeregina.

A. Hipotesi horri eusten diozu oraindik ere?

J.C. Bai. Nazioarteko kapital monopolistari bost axola zaio Flandriak hartu duen estatus juridiko berria edota Eslovenia independentea izatea. Gurera ekarrita, ikaratzen dituen Euskal Herria sozialista izatea da. Bloke horrek gatazka areagotzen ari dela ikusiko balu, gertatzen ari den be-

■ «PSOEn ez dago borroka ideologikorik, felipista eta guerristen artekoa eserlekuak lortzeko borroka baino ez da» ●

zala, klase borroka eta borroka politikoa areagotzen ari direla alegia, behartu lezakete Espainiako bloke dominatzailea hori onartze-
ra. Baina beti ere kapitalismoa eredu.

■ «Klase borroka independentziarako borroka osatzen ari da, horren erakusgarri da ELA eta LABek bat egina» ●

Gaur egun zer ikusten du-
dan eszenategi hori bultzatzen? Errealitateak klase borrokaren areagotzea erakusten du, eta borroka hori bat egiten ari dela burujabetasunaren borrokarekin. Klase borroka eta burujabetasuna eta independentzia borroka bera da Euskal Herrian. Euskal Herria ez da independentea izango ez bada sozialismoa lortzeko borrokatzen, eta ez da sozialista izango ez bada independentzia lortzen. Baina EAren ibilbide politikoa ez da nik espero nuena izan, beraz balizko eszenategi horretan indarra galduko luke.

A. Pauso koalitatiborik ikusten duzu, beraz, eszenategi borretan.

J.C. Klase borroka independentziarako borroka osatzen ari da. Horren erakusgarri da LAB eta ELA sindikatu abertzaleek bat egina. Honek ELA eta EAren arteko haustura ekarri du. ELAk horregatik hautsi du, EAJ Euskal Herriaren burujabetzaren kontra egonda —hara tranferentziekin nola ari zaizkien adarra jotzen—,

«Ideia denak ez dira errespetatu behar, pertsonak errespetatu behar dira».

beste borrokaren kontra ere badagoelako. Sindikatua Euskal Herrirako lan esparru berria eskatzen ari dira, bes-

te marko juridiko-politikoa behar dela babestu ahal izateko. Polarizazio testuingurua hori da.

NORTASUN AGIRIA

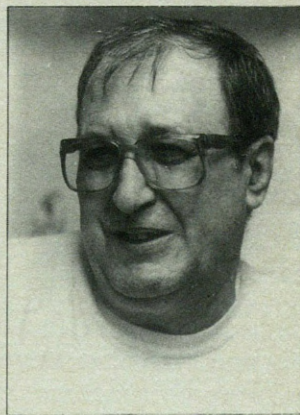
1937an Madrilén jaio zen, bonbardaketa baten erdian ● Madrileko unibertsitatean, besteak beste, irakasle izana ● 1980tik dago Euskal Herrian ● Orain urte batzuk Lizarran bizi zen, egun Iruñeko alde zaharrean bizi da ● Ezkondua, bi seme ditu

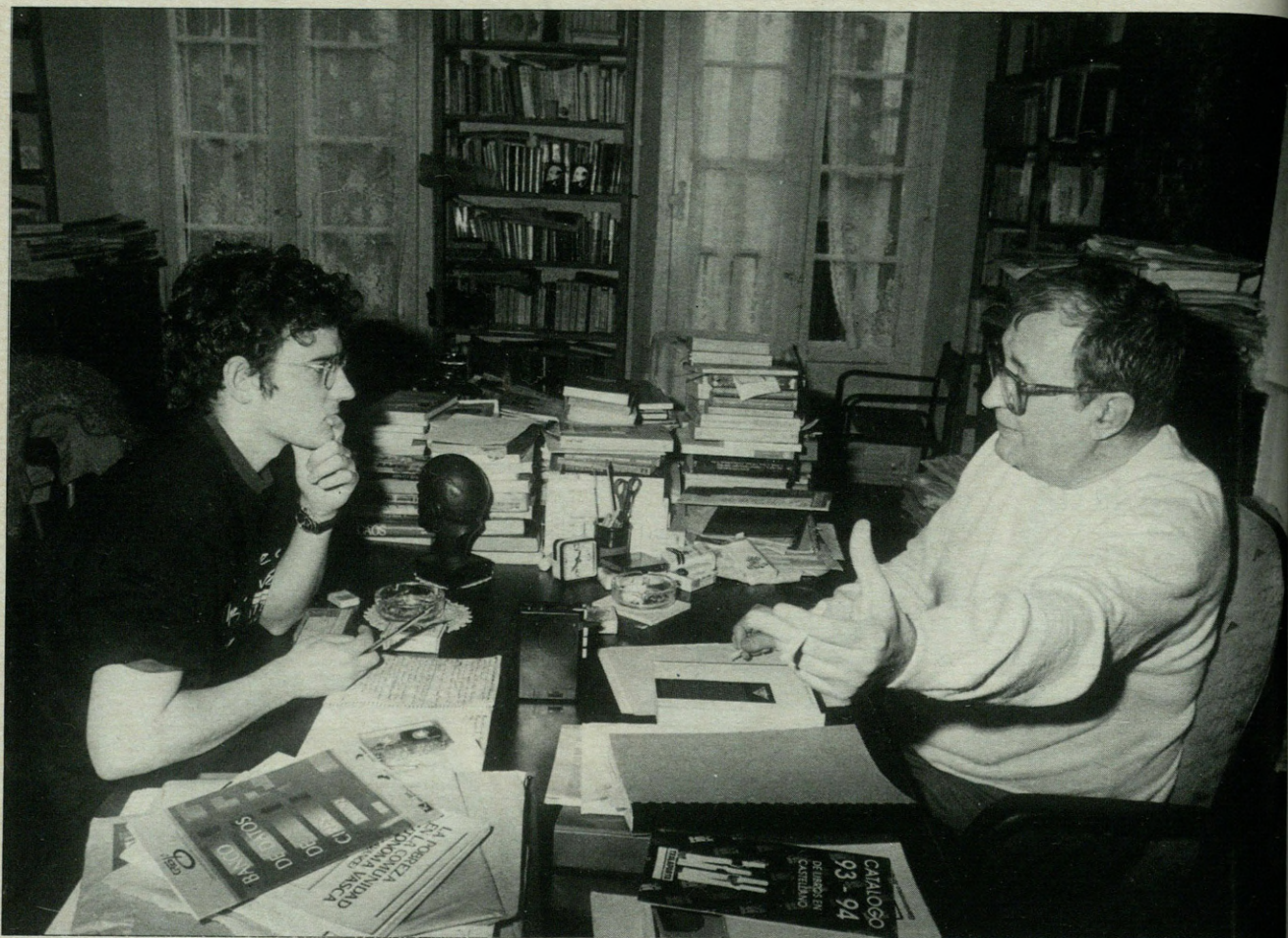
● Milaka liburuz betea, liburutegiaz xehetasunak ematen hasi zaigu etxera sartu bezain pronto ● Diru premiaz, Madrilén bizi zela, liburutegia saldu beharrean izan zen halako batean ● Erretzaile amorratua da ● Soziologo komunistatzat du bere burua ● 1981etik HBko militantea da ● Ez du apenas etxetik irteten

A. Nafarroan bizi zara aspaldi. Zein da azken urte hauetan bertan ikusi duzun aldaketarik esanguratsuen-
na?

J.C. Ni bezalako komunista batentzat harreman produktiboak dira aldaketa oro ulertzeko giltzarria. Nafarroan harreman produktiboak askoz ere nekazaritza mundukoagoak zirenean, jauntxoaren sistema ageriagoa zenean, Del Burgo eta Aizpun bezalako politikariak egokiak ziren sistemarentzat. Orain jende horrek ez du balio. Eta beste era bateko jendea sartzen da; azkarragoa, ez horren gogorra, eta arriskutsuagoa finean. Alli bezalakoez ari naiz.

Harreman produktiboak zertan aldatu diren? Allik, Gobernuaren aurrekontua egin aurretik, Woslwagenen lehendakariarengana joan behar izan du, haiek beren egoitza hemen utzita edo hemendik aldegin da Nafarroako Gobernuaren aurrekontua ezberdina litzatekeelako. Nafarroak kanpoan saltzen dituen 100

«Talde bakezaleak estatuaren atalak dira, eta hori egiaztatzeko nahikoa da dirua estatutik kobratzen dutela ikustea».

pezetatik 64k W bikoitza daramate.

A. Beste gai bati helduz, talde bakezaleek sekulako oibartzuna bartu dute aspaldion. Nola dakusazu mugimendu guzti hori?

J.C. 1983. urteko ZEN plangintzaren aplikazioa da. Plangintza hartan egun gauzatzen alderdi asko zeuden; informazioaren erabilera intentzionatua z hitz egiten zen. Baita gizar-tearen aurrean ETA zahar eta berri baten arteko balizko ezberdintasuna bultzatu beharraz ere; batzuk onaketa besteak gaiztoak.

Talde sasibakezaleen munduko bloke menperatzaileen aspaldiko askakizuna da. Ipar Irlandan, esaterako, erabili izan da

horrelakorik. Talde sasibakezaleak estatuaren atalak dira, eta hori egiaztatzeko nahikoa da dirua estatutik kobratzen dutela ikustea; berdin du Hego Euskal Herriko bi gobernutatik edota Estatu espainiarretik jasotzea.

«PSOEren botoemaileen ezaugarriei begiratzuz gero, zutabea botoemaile frankista tipikoa bihurtu dela ikusten da» ●

A. Ezberdintasunik egiten al duzu? Elkarri ere zentzu berean epaitzen al duzu?

J.C. Elkarri Estatu espainiarren tresna oso arriskutsua da, eta baita klase menperatzaileena ere. Nahiz eta sinadura eman duten askok

hori ez jakin. Elkarri, gainera, printzipio oso arriskutsu batetik abiatzen da: euskal arazoan bitartekari izan nahi izatea, alegia. Definizioz, ezin zara torturatua eta torturaztailearen arteko bitartekari izan. Edo torturatua-ren aldeko zaude eta haren

alde ari zara borrokan, edo torturaztailearen laguna zara. Berdin du hura indultzea edo haren aurrean isiltzea. ETaren indarkeriaren kontra daudela diote.

Nola egon daiteke defenditzen ari denaren indar-

keria legitimoaren aurka? Hemen indarkeria originala, lehena, erruduna, Estatu espainiarrarena da. ETaren defentsa zilegia da beraz.

Baina badago beste printzipio arriskutsua ere: hemen inork ez duela arrazoiz osoa, bakoitzak bere parte duela. Hori ere faltsua da. Egia existitzen da. Lurrak eguzkiaren inguruan birak ematen ditu, eta ez alderantziz. Haiek ideia guztiak errespetatu behar direla diote. Ideia denak ez dira errespetatu behar, pertsonak errespetatu behar dira. Hori borroka honetan etsaiaren lengoia sartzea da.

Alberto Irazu

Itxura baino gehiago...

FOTOKONPOSAKETA
INPRIMATEGIA

ANTZA

Maisuen Estetik

Industrialdea 1-2 20160 LASARTE-ORIA

Tel: (943) 37 07 38 - 37 15 45 Fax: (943) 36 54 93 - 36 10 48

Nork bere ataria zaintzeko inkestak

EUSKAL Autonomia Elkarteko hainbat elkarte publikotako zuzendari nagusiek, iaz, legez gainetik jasotako soldaten kontuak (gainsoldatak ere aipatzen dira) barruak berotu dizkit. Tartean, Iñaki Zarraoa eta Elias Elortza aurkitu ditut, EITB eta Euskadiko Orkestran, nor bere postuan lasai baino lasaiago daudenak, händik ekaitza eta hemendik euri jasa badator ere, kieto. Joseba Arregiren konfindatzako taldekideak (kulturkideak) dira, eta harek pizten dituen suak itzaltzen urteotan erakutsi duten trebetasun eta leialtasunagatik eza-gunak.

Ez zazkie noski aurpegiko kolo-

reak aldatuko. Bataren telebista eta bestearen orkestrak nahastuak dituzte erraiak, bataren irudiak ilunegiak eta bestearen doinuak zaratsuegiak gertatzen ari dira azkenaldion, eta hala ere, gestio eredugarria omen zuzendari orokorrok erakusten dutena; hain eredugarria ezen, Zarraoaren kasuan, bere burua Eusko Jaurlaritzako kontseilari baten soldataren gainetik erakutsi baitigu. Elortzak berriz, soldata azpitik hortxe-hortxe mantentzen badu ere, gainsoldata 'itxurosoak' bapo bete dizkio boltsikoak. Guzti hau, kultura munduari (gizarteari oro har) murrizketak barra-barra datozkionean. Irudi ñoneko

eta doinu hobeagoko zuzendari nagusiok, aurtan ere, iazko soldata handiak eta gainsoldatak errepikatu eta gainditzeko saioan ikusiko al ditugu?

EZ gaitezen ernegatu, eta jarrai dezagun zorioneko inkestekin. Eusko Jaurlaritzak bat egin digu, non Guggenheim Bilbon jartzearen alde EAEko biztanlegoaren %30a dagoela ondozotatzen den. Eta inon egitearen aurka berriz, %22ak eman du hitza. Datuok ez diote Gasteizko Gobernuari Guggenheimekiko politikaz harro egoteko aukera handirik ematen, haatik aurkakoen kopuru horrek (bostetik bat; beraz, komunikabideetako istilu eta zalapartak 'interes batekin' puztuak lirake...) erabat lasaituko zituen Kultura sailburua eta ingurukoak. Izan ere, museoaren eraikuntza hasi eta gero, diruak xahutzen hasi eta gero, honetaz eta

Prest dago dagoeneko Donostiako Jazzaldiaren 29. edizioa, uztailaren 22an hasi eta 26an amaituko dena. Azken urteotakoari eutsiz, izen handiei baino kalitateari erreparatuz osatu da egitaraua, jazzaren baitako estilo desberdinen ildotik. Honela,

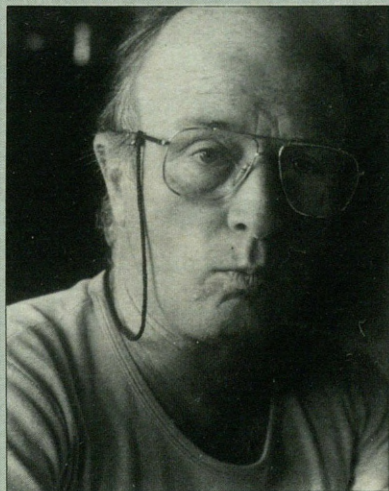
blues, be-bop, god-spell, jazz
tradizionala, latinoa,
elektrikoa edota
abangoardiakoa entzungo dira
Jazzaldian. Trinitate
enparantza eta Udaletxe
aurreko terraza (*gauero, jam*
session emanaldiak egingo dira
bertan) paratu dituzte
eskenatoki nagusitzat. Euskal
jazzlarien partaidetza Iñaki
Salvadorren esku egongo da
—zazpi musikarirekin
jardungo zaigu, tartean bi
iparramerikar—. Doc
Cheatham, Duke Ellington eta
Cole Porter omenduko dituzte,
bestalde, aurtan. 61.077.000
milioi pezetako (2,4 milioi
liera) aurrekontuaz, gero eta
osatuago dago Donostiako
jazzaren itsas-bazterra.

Aristophanes Tolosan

ANTZERKIAZ arduratzen garenok maite dugu tarteka iturrira itzultzea beilatari eta pelegri. Badakigu zer dugun zor greko zaharrei, ez bakarrik tragediaren alorrean, baina komediaren saillean halaber. Hain zuzen ere, ikasle gazte banintz edo alderantziz erretiratua, banekike zer egin datorren martxo erditsutan: Frantziako Tolosaraino joan nitaik Aristophanes handiaren txalotzera.

Herriarteko topaketa bat eskainiren diote hiri horretako Unibertsitatean (Université de Toulouse — Le Mirail), martxoaren 17, 18 eta 19-an. Bildu beharrak dira Europa guzitik komedia zaharraren aditu handienak beren lan ospetsu eta sakonez hornituak, baina beti segetu berrien zilatzeke tirria eta irrika zirikatzaileaz akulatuak. Aristophanes-en obrari mintzalarien ikerketan lotuko zaizkio alde askotarik, bereziki filologia, dramaturgia eta politikaren adarretarik.

JEAN LOUIS DAVANT

EGITARAUAN hiru egunez 33 mintzaldi kondatzen ditu! Baina rugbi partaidetan bezala, hirugarren denbora-erdia da iduriz deigarriena. Zuek ikus hemendik. Martxoaren 17-an, ostegun arratsez, elkarrizketa bat Jérômes Savary-ren inguruan: hori dugu Théâtre National du Châtelet-eko zuzendaria. Bihamun arratsean, «Hedoiak» (ala «Odeiak», ala «Lanoak»?) komediaren pelikula; kanpoan eginga da filme hori, Siziliako grekiar teatro zahar batean, sei hizkuntzatan (angles, frantses, grekera zahar eta berri, italiara, portugesez). Jokalari bakoitza bere hizkuntzan ari omen da, koroa berriz sei hizkuntzetan aldizka eta txandaka.

LARUNBAT arratsean, martxoan 19-an beraz, kontzertu bat «Kerylos» taldeak emanik. Greko eta erromanoen abestiak kantatuko ditu, orduko musika tresnez lagundurik.

Ikusgarria hau ere ta oroz gainera entzungarria! Bi mila urtez ixildurik egon diren botzak berpiztuko dituztela pentsatzeak berak ez ote du gogoia jasotzen?

Eta Dionysos-en omenez jaio baitzen Greziako teatroa, jainko haren omenean bukatuko da topaketa, ardanoaren inguruko jai batez, olerki eta poemak dastatuz beste hurrupa mota batzuen artetik.

Irrifar ederren bidea zabaltzen digu Aristophanes-ek. Baldin ez badugu joaiterik, hemendik beretik txalo dezagun.

hartaz galdezka bildutako datuok nola bihurtuko dira inkestagileen helburuen aurka? Kezka badagoela bai, baina gutxi batzurena...

Odon Elortza Donostiako alkateak berriz, beste zerbait erakutsi du egin duen inkestan, hau da, Kursaal kultur zentruaren aldeko kezka erabatekoa dela. Guggenheimekoa ez bezala, eraikuntza egiten hasi aurretik bideratu da inkesta, zer erremedio baina, behar dituzten milioi gehienak Gasteiz eta Madriletik noiz etorriko zain baitaude (Guggenheim errezago egin dute noski, hasierako hainbeste inkesta eta erregurik gabe).

— Soldata handi eta gainsoldatez gain, proiektu erraldoietarako dirurik ere geratzen zaie agintariei; ez ordea, Kursaal bezalako zentruetarako ●

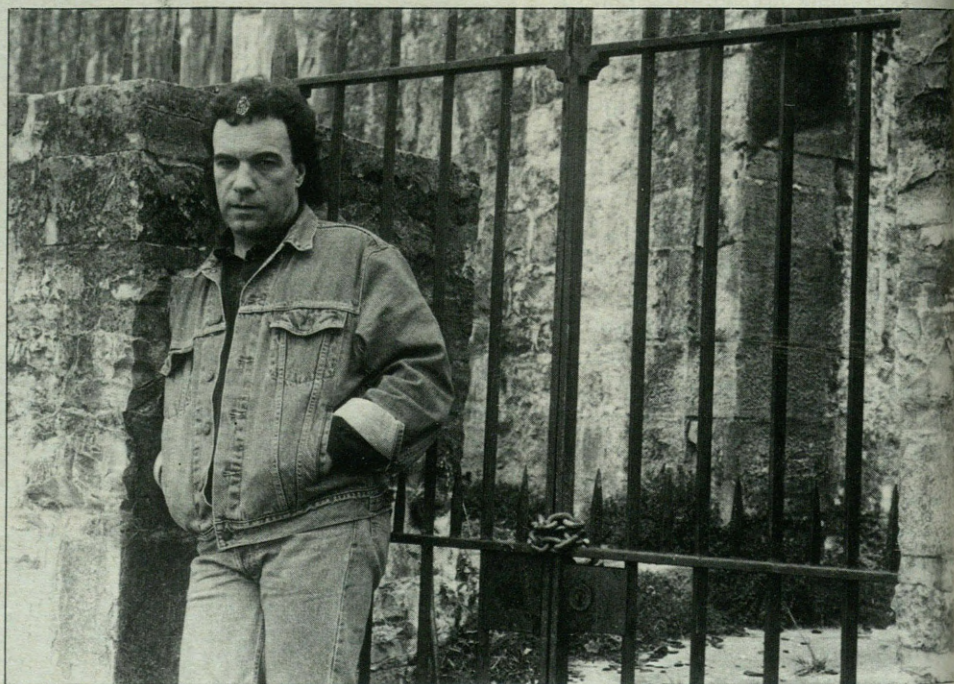
Izan ere, Eusko Jaurlaritzako saskitik batzuek boltsikoratzen dituzten soldata handi eta gainsoldatez gain, proiektu erraldoietarako dirurik ere geratzen zaie gure agintariei; ez hala ere, Kursaal bezalako zentruetarako. Batek ez daki, agian estetika kontu hutsa izango da, eta Joseba Arregiri, orain, Guggenheimek ekar dezakeen artea baino ez zaio interesatzen. Edo ta Donostian, balizko alkate jeltzaile baten esku baino ez ditu utzi nahiko halako dirutzak. Bakoitzak bere etxea zaindu behar baitu...

J.J. Petrikorena

Anje Duhalde ez kontratatzea erabaki du Bizkaiko Diputazioak

Hitz askatasunaren aurkako doinuak

Urrian, Herriz Herri zirkuituaren barruan Mallabian egin zuen kantaldian, Gurutze Iantzi eta Xabier Kalparsoro hildakoekiko elkartasuna adierazi zuen Anje Duhaldek. Adierazpen hauek direla medio kantaria berriro ez kontratatzea erabaki du Bizkaiko Foru Aldundiak. Hau dela eta, hainbat kantari zein musikari ezagunekin izan gara gertaera honen inguruan duten iritzia jaso asmoz.

Egin zituen elkartasun adierazpen batzuk direla medio, Anje Duhalde ez kontratatzea erabaki du Bizkaiko Diputazioak. (Argazkia: Aitor Bayo).

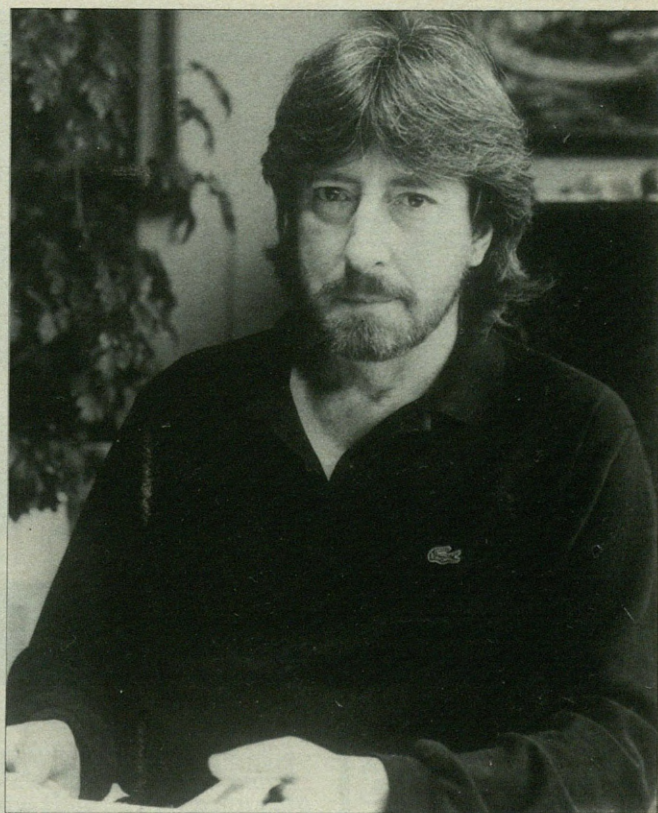
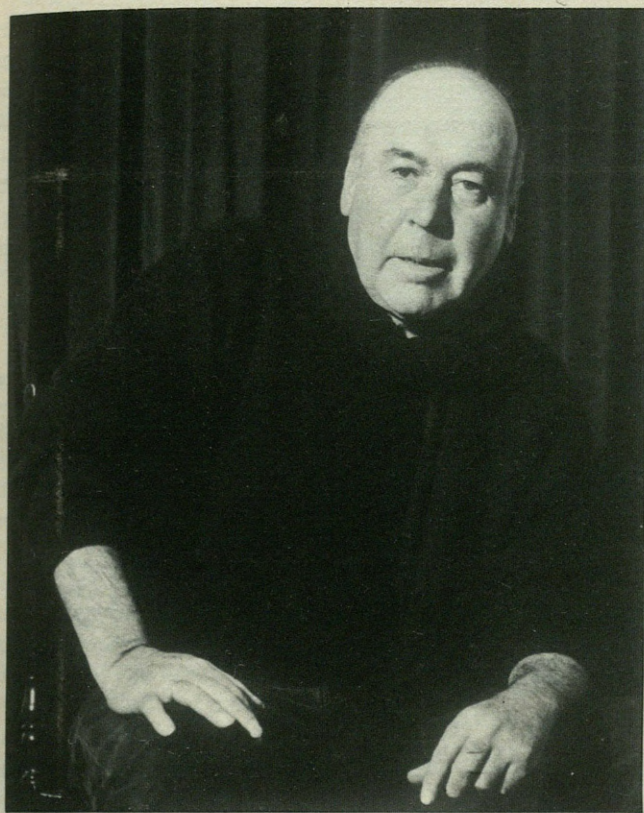
HEMENDIK aurrera Anje Duhaldek ez du inolako kontratu harremanik izango Bizkaiko Foru Aldundiarekin. Hori agertzen da Tomas Uribeetxebarria Bizkaiko Kultur diputatuak sinatutako agirian. Urrian, Herriz Herri egitarauaren barruan Mallabian egin zuen emanaldian, Gurutze Iantzi eta Xabier Kalparsororen heriotzak salatzen zi-

tuen pankartaren mezuarekin bat egiteaz gain bi kantu eskaini zizkien Anje Duhaldek, eta jokabide hau dela medio hartu du erabakia erakundeak.

Natxo de Felipe Oskorriko kideari ez zaio oso arrazoi sendoa iruditzen: «Zorakeria da. Administrazioa den aldetik ez zait normala iruditzen, baina normalean egiten dena da eta

guztiek egiten dutena». Tahures Zurdos taldeko bateriajolea den Javier Lezarazu ere ez dago ados erabakiarekin: «Ez zait ondo iruditzen kantari bati bankak moztea bere iritzia adierazteagatik».

Bat dator iritzi honekin Gorka Knorr. Berak esan digunez, orain dela urte batzuk kanporatu zuten programa beretik azalpenik ja-

Erabakiarekiko desadostasuna adierazi digute Mikel Laboa eta Benito Lertxundi kantariak. (Ezkerreko argazkia: Xouse Simal. Eskuineko argazkia: Ander Gillenea).

so gabe. «Nire susmoen arabera behin baino gehiagotan gertatu izan da hori. Institutzio pribatu batek bere diruarekin egiten abal du nahi duena, baina erakunde publiko batek beste ukitu bat badu».

Illo beretik agertu zaigu Benito Lertxundi: «Diru publikoaren jatorriaz abazten dira bat-batean Administrazioan; beren moral eta ideiak jartzen dituzte pratikan eta nagusi biburtzen dira». Salagarria da guzti hau musikagilea-

rentzat. «Hemen badirudi kontratatua izateko mota bateko baldintzak betetzen duen norbait behar dela izan».

Bizkaiko Diputazioaren eskutik antzeko erabakirik bere larruan jasan duela aipatu digu Maite Idirinek. «Euskal Kameratan Agirre abizpekin aritzen nintze-nean balako batean ez zigutela gehiago kontratatuko esan ziguten, arrazoirik eman gabe». Duela hiru urte inguru izan zen, «ez daukat arrazoi zebatzik, baina Bizkaian ez dugu kontzerturik egiten. Kontzertuak egitetik ez egitera pasatu ginen Diputazioan ezetza eman zigutelako». Txantaia hitza aipatu digu kantariak: «Horrelako agerraldiak egiten dituenak ez du ez dirulaguntzarik ez ezer izango. Denok ordaintzen ditugu zergak eta boterean

«Diru publikoaren jatorriaz ahazten dira bat-batean Administrazioan» ● BENITO LERTXUNDI

Soziolinguistika
1993ko Abendua

BAT
aldizkaria
11.2ka

EUSKARAREN NORMALKUNTZALAN MUNDUAN
NAFARSINDIKATUEKIN ELKAR HIZKETEA
HIZKUNTZ POLITIKEN ARTEKO ALDERAKETA
MENDEBALETA HEGO EUROPAKO HIZKUNTZA GUTXITUAK

J. Inazio Marko - Josean Urdangarin - Juan Luis Arexola-Ielba
Joxe Etxeberria - M. J. Jauregi - Tere Barrenetxea
Xabier Elortza - Alex Mungia - Maite Abarrategi - Henri Giordan
Iñigo Urrutia - Joxe Manuel Odriozola

Harpidedun orria

Izen-deiturak: _____
Helbidea: _____
Herria: _____ Posta Kodea: _____
Herrialdea: _____ Tfnoa: _____
Bankua/Aurrezki Kutxa: _____
Sukurtsala: _____
Kontuaren zenbakia: _____
Harpidetza: Hiru ale urtean _____ 2400 pzt

EKB, Balezaleen kalea 12-1'A Donostia Tfnoa: 46 66 76 Fax: 46 68 94

Maite Idirin eta Tahures Zurdos-eko Javier Lizarazu ere gertatutakoaren aurka agertu zaizkigu. (Ezkerreko argazkia: Allande Sokarros. Eskuineko argazkia: Xouse Simal).

daudenek nabi duten bezala erabiltzen dute dirua, baina ez kulturaren onerako, kulturako parametrorik ez dagelako. Azkenean zintzoa izatea edo noren alde agertzen zaren,

guzti borren arabera da kontua. Diktadura mailako jarrera da».

Niko Etxarti ez zaio horrelakorik gertatu orain arte, baina gerta dakiokela aitortu digu: «Anjek egiten di-

tuen aipamenak nik ere egiten ditudalako. Eusko kantariek bere iritzia agertzeko modua eta ausardia izan dute beti, eta egun batetik bestera goitik datorren agindu baten bidez askatasun hori kentzea zait normala iruditzen».

Jokabide larria

Dukatzeko, adierazpen askatasunaren aldekoa dela esan digu Txomin Artola eta Mikel Laboak gertaeraz buruz informazio handirik ez izan arren zera azaldu digu: «Adierazpen askatasunaren aurkako jokabidea oso larria da». Musika munduko hainbat pertsonaia artean bildu ditugun iritzia bat datoz: hitz askatasunaren aurkako jokabidea izan du gertaerak.

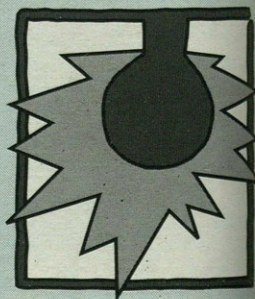
Joxi Goikoetxea

ARGIA

EZ GALDU AUKERA HAU!

Orain harpidedun eginez gero, **Antxeta** argitaletxearen **komiki bilduma** dohainik

HARPIDETZA TXARTELA Tel: (943) 37 15 45 Faxa: (943) 36 10 48

IZENA _____	1. DEITURA _____
2. DEITURA _____	HELBIDEA _____
TFNOA _____	HERRIA _____
KODE POSTALA _____	HERRIALDEA _____
BANKU EDO AURREZKI KUTXA _____	
SUKURTS. HELBIDEA _____	SUKURTS. ZKA. _____
KONTUAREN ZENBAKIA _____	

ARGIA: Zirkuitu ibilbidea 1 eta 2 LASARTE-ORIA 20160

HARPIDETZA SARIAK (BEZ barne)

Hego Euskal Herria
10.900 pztz
Ipar Euskal Herria
685 libera
Espainia 10.900 pztz
Beste Atzerriak
114.250 pztz
Airez 22.500 pztz

Jexuxmari Zalakain «Joxemiren Uzta» liburuaz mintzatu zaigu:

«Euskal prentsa abertzalegotik eteten bada, jai izango du»

Euskal prentsaren azterketa eginez osatu zuen doktorego tesia Jexuxmari Zalakainek, eta tesian oinarriturik «Joxemiren uzta» liburuaz plazaratu zion Durangoko Azokarako Txalaparta argitaletxeak. Euskarazko egunkariaren amets historikoari jarraiki zaio bertan, 1976. urtetik gaurkora prentsan emandako urratsen ibilbidean. Ibilbideaz eta helburuez mintzatu zaigu honakoan.

«Euskal prentsa ez da kazetari mugimendu hutsa, mugimendu abertzale zabalarik lotua dago, Euskal Herri libre eta euskaldunaren alde».

ARGIA. 1976an kokatzen duzu euskarazko prentsaren iturburua. Zertan oinarritzen da?

JEXUXMARI ZALAKAIN. 1976. urtean ARGIA eta «Anaitasuna» ziren euskaraz hegoaldean indartsuak zirenak, eta momentu hartan apustua egin zuten (hurrengo hiruzpalau urte zailetan argiagotik ikusi zena, prentsa elebidunaren sorrerarekin) euskarazko prentsaren alde. Hor eman zuten etena, publikoki, Euskal Herriari gerorako dagokion prentsa euskarazkoa behar zuela esanez.

«Zeruko Argia»-tik ARGIA-ra pasatu zenean badirudi guzti hori gainbeheran etorri zela, lau katu geratu zirelako, askoz ere bitarteko gutxiagorekin; hala ere, dena emateko prest agertu zen belaunaldiak euskal prentsaren aldarrikapena finkatzeko mugimendu oso bat sortu zuen.

Mugimendu hori herri-gintzarako proiektuan uztartu zuten eta zentzu horretan lanean aritu zirenen ar-

«Jaurlaritzak prentsa lokalari laguntzeko jarrera erakusten du orain; hori apropos egina da, besteak etsitzeko».

tean Joxemi Zumalaberen irudia azpimarratu dut, berak burua, bihotza, oinak eta besoak jarri baitzituen zerreginean.

A. *Kazetari mugimendua baino gehiago ere badela aldarrikatzen duzu, beraz.*

J.Z. Euskal prentsa ez da kazetari mugimendu hutsa, politika orokorrari lotua dago, ez ezein alderdiren politikari, mugimendu abertzale zabalari baino, eta bere helburuetan Euskal Herri libre eta euskalduna aldarrikatzen ditu.

Testuinguru honetan ulertzen dut batipat Eusko Jaurlaritzak aurka agertu duen eraso historikoa, bere politika apurtu duelako. Gobernutik datozen erasoak oso ondo pentsatuak dira; ez dira noski, hau eta bestea

produktu kaskarrak direlako pentsatuak, urteotan ikusi denez.

Jaurlaritzak prentsa lokalari laguntzeko jarrera erakusten ari da orain. Hori apropos egina da, besteak etsitzeko (Belokiren proiektu famatu hura mamitzeko asmorik ez zegoen, baina egunkaria

«Hainbat katebegi eginak dira, eta orain egunkaria daukagu, baina prentsaren plangintza ez da osatu» ●

egiten ausartu zirenak atzera botatzeko asmotan landu zen).

A. *Prentsa lokala aipatu didazu; zer leku ematen diozu urteotako garapena aztertzeke orduan?*

J.Z. Arriskua seinalatzen dut, euskarazko prentsa bat ikuspegi nazional eta aber-tzale honetatik bazter ibiltzea. Ez litzateke mugimendua indartuko, eta mugimendua indartu egin behar da. Hala eta guztiz ere, euskararen beharretik eta errealitatetik sortuak dira, eta po-

sitiboki kontsideratzen ditut; ordea, niretzat izpiritua da inportantea, eta dinamika horretan aldizkariok zeharka laguntzen dute, euskaraz direlako, baina euskara hutsa ez dugu nahikoa, beste zerbait behar da.

A. *Prentsa elebidunarekin kontrajarria dagoela diozu euskarazkoa. Zergatik?*

J.Z. Elebitasunetik ez da salto egin euskarara, baizik eta alderantziz, euskarazko prentsaren apustuak ekaratu ditu medio elebidunak en-ardura horretara. Euskarazko apustuak beste guztien gidaritza hartu du.

Azken hamarkada hone-tako ibilbideak prentsa elebiduna lehengo lekuan dagoela erakutsi du, euskaraz gehiago edo gutxiago sar-tzen dute, baina hor daude. Apustua erabat desberdina delako ez dute beren burua euskaldundu.

A. *Egunkariaren ametsa bete otean, Eusko Jaur-laritzak diru iturriak itxi ditue-la eta, konponbideez ezko-azaltzen zara.*

J.Z. Lapurketa egiten ari zaio, zigor-gabetasun osoa. Nik uste dut laguntza hon-egun batean etorriko dela, baina beldur naiz zeren truke. Justiziazko gauzak ezin dira ezeren truke eman, zor-zaizkigulako. Beldur pittin bat ematen dit urte honek duen hauteskunde usaina-rekin, baina horren arabera etortzen bada dirua ongi etorria. Nik uste adi egon behar dugula hala ere, proiektua ez saltzen lagun-tza batzuen truke.

A. *Aurrera begira nondik-nora ikusten duzu ibilbi-dea?*

J.Z. Euskal prentsa, azken batean, bi ideia dira: Euskal Herriari euskarazko prentsa dagokio eta herri hau eus-kalduna bada bere prentsa euskalduna izango da, eta bestela prentsa erdalduna izango da Euskal Herrian.

Honek esan nahi du egoera hau irauli egin behar dela, eta iraultzeko lehen pausoa emana dago. Zer falta da orain? Ideiokin leial

jokatuko dutenak, hau da, ez pentsatzea bakarrik orain egunkari bat egingo dut, gero bestea... Ez da nahikoa; nik uste dut 1976. urteko apustu hartan, eta geroztik, frogaturik geratu dela euskal prentsa abertzalegotik eteten bada jai duela. Izango dugu euskarazko prentsa baina ez euskal prentsa.

Beraz, militante profesionalak behar ditugu euskal prentsari. Egungo gabeziak diruarekin bukatuko al lirateke? Mila gauza gehiago egingo lirateke, baina horrek beste arriskua du zinez, benetan ondo hornitua eta ordaindua egonik, militantzia tasa goitik behera jaitziko litzatekeela, hasierako proiektua arrisku handian jarritz. Oreak bat mantendu behar da, dirua behar da, eman behar zaio prentsari eta baldintzak hobetu, baina diruak proiektuari kosk egirik etortzen dira, trukean,

«Azken hamarkada honetako ibilbideak prentsa elebiduna lehengo lekuan dagoela erakutsi du».

eta hori da ezin dena.

Gero, prentsaren plangintza ez dago egina. Eusko Jaurlaritzak ez du deusik egin eta euskal prentsari da-

bilan jendea iraulia dago dauden proiektuak eusten. Proiektua egin behar horri berriro eutsi behar zaio eta hor kezkatzen nauena da

inork ez duela horretaz hitz egiten.

J.J. Petrikorena

94ko ezkongaiak

BIKOTE SARITUAREN TZAT ERREGALIAK 94KO EZKONGAIEN LEIHAKETA

ERREGALIAK

ANDREGAIAREN JANTZIA
SENARGAIAREN JANTZIA
ZILARREZKO EZKON DIRU
EZTAI EGUNERAKO CAVA
EROSKETA TXARTELA
SUKALDERAKO MAHIA ETA AULKIAK
BAXERA ETA KRISTALERIA
ETXEKO POLIZA ETA BIZI ASEGUROA
CANARIASERA BIDAIA

ETXEAK

BAYON (Donostia)
TAYLOR (Vitoria/Gasteiz)
KAREAGA (Eibar)
CODORNIU
ARKAUZ HALTZARIAK (Aretxabaleta)
IKER (Mondragón)
TUIN'S (Donostia)
OCASO ASEGURO ETA BERRASEGURUAK (Eibar eta Beasain)
EROSKI BIDAIAK (Donostia)

ZOKETA: OTSAILAREN 25an

1995ko Martxoaren 31 baino lehen ezkontzeko asmotan bazara, bete orri hau eta bidal ezazu Otsailaren 25a baino lehen LOIOLAKO HERRI IRRATIA • 94KO EZKONGAIK • 20730 AZPEITIA (GIPUZKOA) helbidera.

SENARGAIA _____

(izen deiturak)

(helbidea)

ANDREGAIA _____

(herria)

(telefonoa)

(izen deiturak)

(helbidea)

(herria)

(telefonoa)

Ezkontza eguna (gutxi gora behera) _____

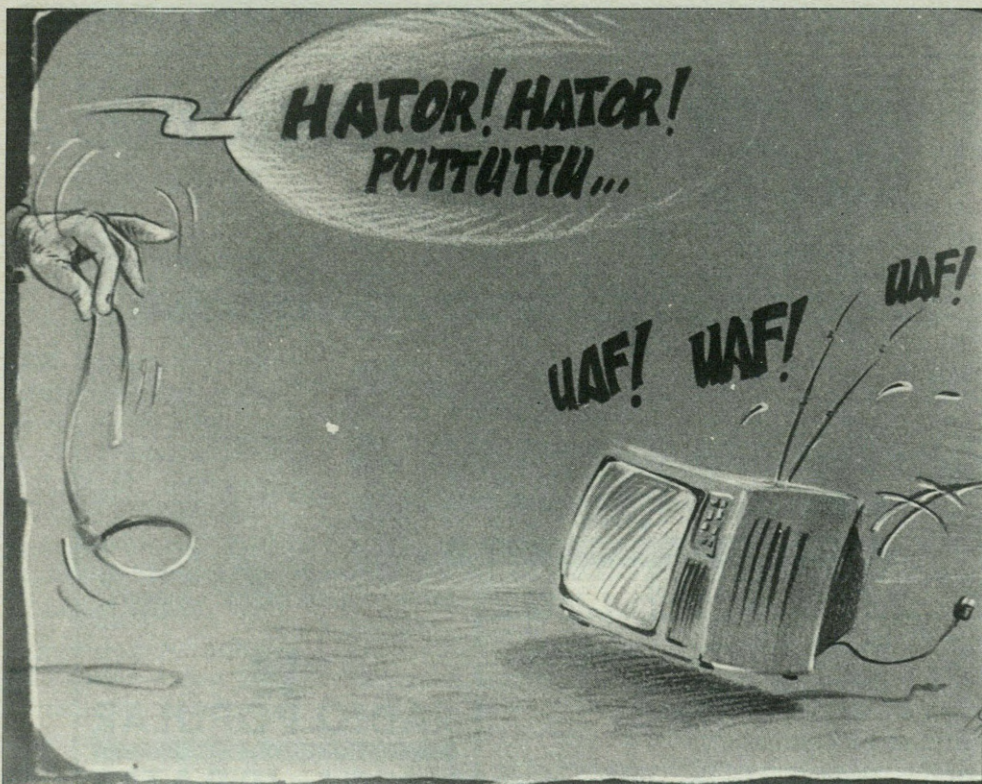

RADIO POPULAR
LOIOLA
HERRI IRRATIA

Zabalik dago Marrazkirri erakusketaren bostgarren edizioa

Bost urte euskarazko marrazkia umorearen gozagarriaz prestatzen

Haize Berri Kultur Etxean ikus daitezke, martxoaren 20ra arte, «Irrati eta telebista» gaiaren inguruan aurtengo Marrazkirrik bildu dituen lanak. Izurara joan ginen bost urte bete berri dituen erakusketaren antolatzaileengana, eta Marrazkirriren ibilbidea eta proiektuez mintzatu zitzaizkigun edizio honetako irudiak erakusten zizkiguten bitartean.

«Irrati eta telebista» gaia abiapuntutzat harturik antolatu du Izurako Haize Berri Kultur Etxeak Marrazkirri erakusketaren bostgarren edizioa.

IRRATI eta telebista komunikabideen inguruan egindako marrazkiek osatzen dute Izurako Haize Berri Kultur Etxeak antolatutako erakusketa. Ipar Euskal Herri osoko hamaika marrazkilarik eta «Napartheid» aldizkarikoek egin dituzten lanak ikusi ahal izango dira martxoaren 20ra arte Izurako kultur etxean.

Marrazkirrin aurkeztuko dute zenbaki berria «Napartheid»-eko kideek. «Oso interesgarria egiten zaigu Marrazkirri, normalean ez baitugu izaten Iparraldekoen lana ezagutzeko aukerarik». Erreferentzia puntu garrantzitsua da Marrazkirri, Asisko Urmeneta komiki aldizkariko kidearentzat.

Marrazkilarien biltoki

Hain zuzen ere, Ipar Euskal Herriko marrazkilarien biltoki izateko asmoz martxan jarri arren, azkeneko urteetan Hegoaldekoek tarterik izan dute ere. Erakusketak

Ipar Euskal Herri osoko hamaika marrazkilarik eta «Napartheid» aldizkarikoek egindako lanak ikus daitezke aurtan.

bete dituen bost urteetan marrazkilarik ugarik parte hartu izan dute antolatzaileen helburuekin bat eginenez: euskarazko marrazkigintza bultzatzea eta Ipar Euskal Herriko irudigileei beren lanak erakusteko aukera eskaintzea. «Ez lebiaketa moduan, elkarren ezagutza egiteko. Badira afitxak egiten aritzen direnak, baina afitxez gain gero ez dute beren lana agertzeko paradarik», gehitu digu Haize Berri Kultur Etxeko kide den Beatriz Mainhagietek. Umorea da beren filosofiarene beste elementua: «Hemengo beharrak eta galderak ezagutzen ditugu, eta arte erakusketez gain ulertzeko erraza den zer-bait goxoa egitea ere ontsa da».

Ardatz hauetan oinarrituriko irudiak bildu ditu kultur etxeak bost urteetan zehar. Marrazkilarik eta Haize Berri Kultur Etxeko kide den Piarres Erdozaintzirentzat garrantzitsua da erakusketak bost urte betetzea: «He-

rrazkilarik bildu dira hiri horretan urte osoko animazio egitaraua osatu asmoz. Komikiak haurrentzat egiteaz gain, musika emanaldi nahiz beste hainbat ekitaldietan marrazkiak jendarean eginez. «Lehen urtean

Erakusketa Euskal Herri osora zabaltzea da Haize Berrikoen erronka nagusia. Horrela, «Napartheid» aldizkariako kideek Iruñea eta Zarautzera eraman zituzten diruaren inguruan iza zen Marrazkirriren hirugarren edizioako lanak. Asisko Urmenetak esan digun bezala: «Aspaldiko ideia da erakusketa Hegoaldera zabaltzea, behin bakarrik burutu duguna eta ez nahi bezain ongi».

Bitartean, beste urrats bat eman du Haize Berri: argitaldari bihurtzea. Janber Iribarne afitxagilearen bi komiki liburuskak aurkeztu baitzituen erakusketa zabaldu zen egunean.

■ Marrazkirriaren erakusten diren lanak Euskal Herri osora zabaltzea da Haize Berri Kultur Etxeko kideen erronka nagusia ●

mendik goiti beharko da sortu beste dinamika komikiaren inguruan. Hemen bada jendea baina ez da enplegurik marrazkilarientzat».

Irtenbide bezala, Baionan sorturiko elkarteak izan daiteke eredu bat. Zenbait ma-

aurkeztu genuen 'Pitxu' komiki liburua argitaratu zutelarik egin zuten marrazki bizidunetako filmea, eta hori ere biziki interesgarria izan ahal da marrazkigintza bedatzeko», komentatu digu Piarres Erdozaintzik.

Joxi Goikoetxea

«Car dir-ho» da Josep Maria Flotats-en konpainiaren antzezlan berria

Flotats komediaren seriotasuna

Josep Maria Flotats-ekin batera, Loll Bertran da «Cal dir-ho» Flotats taldearen obra berriko aktore nagusia. Ikuskariko zati batean aktoreek kantatu ere egiten dute.

Hamar urte pasatu dira Josep Maria Flotats aktore eta antzerki zuzendariak Comedie Française utzi, eta Generalitateak kudeatutako Kataluniako Antzerki Nazionalaz arduratzea erabaki zuenetik. Urtebetetzea ospatzeko, iragan astean estreinatu zuen berak gidatzen duen Flotats konpainiak «Cal dir-ho» komedia Bartzelonan.

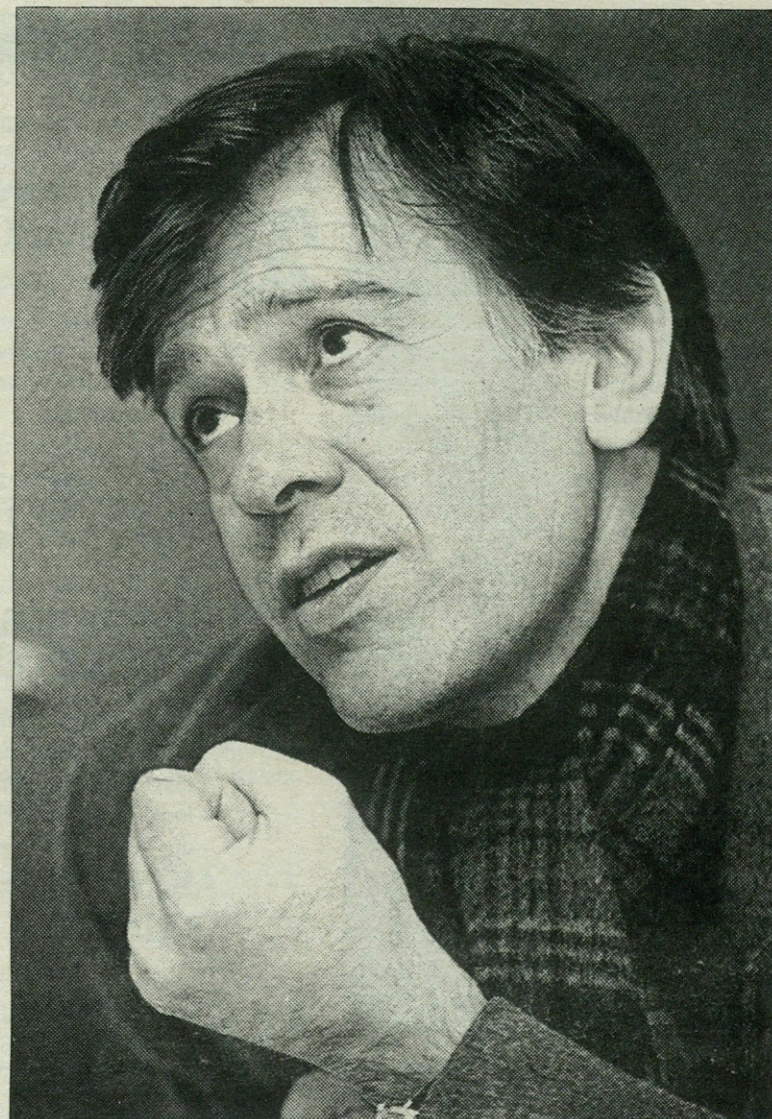
KOMEDIA jeneroa aukeratu du Josep Maria Flotatsek berak zuzentzen duen konpainiaren antzezlan berria prestatzeko garaian. Otsailaren 21ean bete ziren hamar urte Bartzelo-

nan diharduenetik, eta bezperan estreinatu zuen «Cal dir-ho?». Bartzelonako Poliorama Antzokian. Testu existentzialak alde batera utziz, musika eta umorea nagusi dituen muntaia landu du. «Komedia eta barrea oso gauza serioak dira», da Josep Maria Flotatsen iritzia. «Ikusleak ondo pasatzee da obra berriaren helburua, antzerki unibertsala alde batera utzi gabe. Jenero zaila eta aldi berean lasaigarria da komedia; barrearen bidez komunikatu zaitezke kritika eta ironia galdu gabe».

Eugene Labichek 1872an idatzitako testuak garai horretako gizarte frantziarrari kritika egiten dio ironiaz, bere maitasun arazoez besterik arduratzen ez den burges talde baten bitartez. Josep Maria Flotatsentzat, «Eugene Labiche aurre surrealista eta zentzugabeko antzerkiaren aitzindaria da. Komediaren klasikoa, Ionescoren birraitona. Marx Anaiak bere ondoko zuzenak dira».

«Doit-on le dire?» da Eugene Labichearen jatorrizko testuaren izenburua, eta Lluís-Anton Baulenas arduratu da katalanerara itzul-tzeaz. Horretarako, Alfred Duru eta Jean-Laurent Cochetek Parisen aurkeztu zuten komediaren beraren bertsioan oinarritu zen. Muntaiak *vodevil* jeneroa jorratzen duenik ukatzen du Josep Maria Flotatsék: «Bere dohainaren isla zur-bila bezala, Labichearen endekatzea da 'vodevil' jeneroa».

Testuaren erritmoa errespetatzen saiatu da zuzendaria, eta aktore gisa diharduenean kantatu ere egiten du antzezlaneko zenbait zatitan. Flotatsék in batera, Loll Bertran da ak-

Testu existentzialak alde batera utziz, musika eta umorea nagusi dituen muntaia landu du Josep Maria Flotats-ek. Bere ustez, komedia eta barrea oso gauza serioak dira, eta barrearen bidez komunikazioa lor daiteke kritika eta ironia galdu gabe. (Argazkia: Marcelli Saenz).

tore nagusia. Konpainiaren lehenengo muntaietan ere parte hartu zuen Bertranek, eta azken urteotan aktore ezagun bilakatu da Kataluniako telebista eta zenbait umorezko filmetan parte hartu ondoren.

Antzerki unibertsala

Konpainia zuzentzen egin dituen hamar urteotan 18 obra estreinatu ditu Flotatsék, eta 1.900 inguru emanaldi egin 700.000tik gora entzuleren aurrean. Bazterketa eta bakoizkeriarik gabe eta antzerki unibertsala landuz, kalitatezko ikuska-

riak egitea izan da taldearen helburua hamar urteotan zehar. Denbora tarte hone-tan antzerki munduan zen-bait aldaketa izan direla onartzen du aktore ere ba-den zuzendariak: «Gauzak onerako aldatu dira, baina beti izan dut eztabaidarik instituzioekin. Antzerki munduko jendeak beti izan dugu arazorik Adminis-trazioarekin gehiago nahi dugulako; eta beraiek, ber-rriz, gehiegi eskatzen du-gula diote». Izan ere, orain-dik aldarrikatzen du hez-kuntza zentro finko bat, «honezkero konpainiako ki-de ez direnentzat ere; pro-posamen hau musikari eta dantzariet zuzendurik

bestarik ez dute ulertzen, baina ez aktoreentzat».

Akats egiteko eskubidea ere aldarrikatzen du Josep Maria Flotatsék, «sormen munduan gaudelako», eta politikarien jardueraren inguruko kritikarik ere egiten du: «Beti nahi dituzte arrakastak politikariek, hautes-le bilakatuko zaizkiela uste dutelako, eta ez naiz sekula beraiekin ados egongo». Konturatu gabe pasatu zaiz-kio hamar urteak Flotatsi. Urte urte, bere ideiekin bat zetorren antzerkia landu du, eta ziur dago egiten ja-rraituko duela.

Joxi Goikoetxea

OTSAILAK

25

■ EUSKARAZKO PIROPOEN BILDUMA

«PIROPARIA» euskarazko piropoen bilduma osatu asmoz, institutu zein lizeoetako ikasleek parte har dezaketen lehiaketa antolatu dute **Institutu eta Lizeoetako Euskara Taldeak** eta **Bagera Donostiako Euskaltzaleen Elkarteak**. Otsailaren 25a baino lehen aurkeztu behar dituzte ikasleek piropoak ikastetxeetan, eta informazio gehiago 27 32 18 telefonoan lor dezakete.

OTSAILAK

26

■ MALDONADOREN INSTALAKUNTZA GASTEIZEN

GASTEIZEN dagoen Trayecto aretoan ikus daiteke otsailaren 26ra arte, Jose Maldonadok tximinia baten inguruan egokitutako instalakuntza. Tximinia da erakusketako protagonista, eta **zazpi zenbakia** da Maldonadok erabiltzen duen sinbologiako gunea; unibertso osoa mugimenduan adierazten duena. Horrela, beirazko zazpi kutxatila, zazpi ke zutabe, zazpi marrazki eta beste hainbat koadro dira gainerako elementuak.

OTSAILAK

26

■ LARRAÑAGAREN 40 OLIO DONOSTIAN

EUSKAL Herriko paisaiak lantzen ditu Jose Agustin Larrañaga margolari bizkaitarrak bere bildumetan. Donostiako Hernani arte galerian duela gutxi zintzilika jarri berri dituen olioetan ere gai bera da oinarria, baina kostaldea, kasu honetan. Otsailaren 26a arte ikus daitezke Donostian bere **40 olio osaturiko erakusketa**.

OTSAILAK

27

■ PORTUGALETEKO KOMIKI LEHIAKETA

IGANDERA arte ikusi ahal izango dira Portugaleteko Santa Clara Kultur zentroan, herri honetako VIII. Komiki lehiaketan parte hartu zuten lanak. 190 komiki bildu zituen guztira lehiaketak, eta **Josu Mixelena** izan zen irabazlea euskaraz egindako komikia lantzen duen atalean.

B E G I B E L A R R I

A R T E A

Bilakaera oso baten emaitza

ERAKUSKETAosatzen duten 141 koadroetan zehar esperientzia eta bizipenak bata bestearen atzetik gertatuz doaz. Izan ere, zabaldu berri den Donostiako Koldo Mixelena Kulturuneak paratutako erakusketan, pintore donostiarren bilakaera oso baten emaitza ikus baitaiteke.

Idea eta pentsamenduen adierazgarritasunak ez dio inolako eragozpenik sortzen, eta honen harian, pintorearen maisutasuna obra osoan zehar antzematen da etengabe. Aldi berean, adierazkortasuna sinbolo hartzen duen maisuaren zantzueta, besteak beste, ingurunearekiko eta irudi subjetoarekiko kezka nabari zaizkio.

1953tik 1992 bitarteko lanetan zehar, zenbaitetan, estilo kontrajarririk ere aurki daitezke. Figuratibismo eta konbentzionalismotik, geometrismo zehazgaberaino. Azken batean, halakoxea baita bizitza oso baten erretratua. Eta halakoxea ere, Rafael Ruiz Balerdik utzitako arategintza: etengabeko esperientzia gisa ulertua. Hortxe bere balioa.

Honelakoetan ez dago aitzakiatan ibili beharrik, beraz. Bertako artista baten obra ezin zabalagoa eta egoera ezin egokiagoan ez ezagutzeko ziorik ez dago. Areago, artezaleak ohi duenez, horrenbeste maite duen artelaren adierazgarritasuna ezin aberatsagoa gertatzen denean. «Azkenga-

RAFAEL RUIZ BALERDI.

«AZKENGABEKO ESPERIENTZIA».

PINTURA ERAKUSKETA.

DONOSTIAKO KOLDO MITXELENA
KULTURUNEKO ERAKUSKETA ARETOAN.

MARTXOAK 17 ARTE.

beko esperientzia» etengabeko bilaketa bilakatzen baita.

PATXI SARRIEGI

■ FELIX GOMEZ-EN MARGO ERAKUSKETA

HOGEI urte daramatza margolari amateur gisa Felix Gomez donostiarrak. Bere ibilbide hasieran marrazkia landu bazuen gehienbat, Gipuzkoako Elkarte Artistikoan zabalik dagoen bere azken erakusketan pintura jorratu du **olioa, akuarela eta lumatxa** tekniken bitartez.

Donostiako portua, Gasteizko kaleak, Azpeitiko eliza, lore-sortak eta bodegoiak agertzen dira 28 koadroetan. Iragan urtean egin zituen obra guztiak.

■ MAKROME ETA SASKIGINTZA IKASTAROA

MAIATZAN bukatuko da Tolosako Kultur Etxeak antolatu duen makrame eta saskigintza ikastaroa. Guztira **40 orduko iraupena** izango du, ostegun nahiz ostiralean burutuko da arratsaldeko 3etatik 5.30etara, baina ordutegia ikasleen baldintzetara moldatu ahal izango da. Informazio gehiago izan edo izena eman nahi duenak 67 03 83 eta 67 03 88 telefonoetara dei dezake.

■ URDULIZKO EUSKARA TALDEAREN IKASTALDIA

AHOZKO euskara abiapuntutzat hartuta, **etnografia, lingusitika, literatura** eta beste hainbat gai lantzen dituen ikastaroaren laugarren edizioa antolatu du Urdulizko Euskara Taldeak.

Otsailaren 28an hasi eta martxoaren 12ra arte burutuko da, eta martxoaren 2an «Ahozko bizkaierak batuari eman diezaiokena» gaia emango du **Xabier Kintanak**. Mixel Larrasket, Jon Arretxe, Pilartxo Etxebarria eta Andolin Eguzkitzak ere parte hartuko dute irakasle gisa, eta martxoaren 12an «**Batuaren beharrizanak eta egiteko direnak**» mahaingurua izango da Igone Etxebarria, Erramun Osa, Julen Mahaia eta Asier Astigarragaren eskutik, moderatzailea Iñaki Gaminde izanik.

Elortza eskoletan izango da ikastaldia, matrikulak 5.000 pezeta (220 libera) balio ditu, eta 676 44 87 telefonoan eman behar da izena.

■ DANTZA IKASTAROA FORONDA KULTUR ETXEAN

ZUMAIAKO Foronda Kultur Etxean antolatu dute dantza ikastaro bat. Martxoaren 5 eta 6an izango dira klaseak, eta bertan parte hartu edo xehetasun gehiago nahi duenak Zumaiako Kultur Etxean eskura dezake.

ANJEL MARI PEÑAGARIKANO bertsolariak kantatuko du otsailaren 26an Tolosaldeko AEK-k antolatu duen jaialdian. Tolosako Beotibar pilotalekuan, gaueko 10.30etan hasiko da bertso saioa, eta Peñagarikanoz gain, Andoni Egaña, Jon Sarasua, Jokin Soroazabal, Amaia Telletxea eta Xabier Zeberioiok jardungo dute. Tolosaldeko Bertso Eskolako kideak arduratuko dira gaiak jartzeaz.

■ PETER ROBERTS ANTZOKI ZAHARREAN

DONOSTIAKO Udal Kultur patronatuak antolatutako Haurrentzako Programazioaren barruan, Peter Roberts mimoak prestatu duen «**Marratxo**» muntaia ikusi ahal izango da martxoaren 6 eta 13an Donostiako Antzoki Zaharrean. Marratxo haur bihurriaren istorioa kontatzen dute obran Gotzon Mujika eta Peter Robertsek berak. Marratxo oso bihurria denez, bidaia egitera zigortzen dute, eta bidaian zehar hainbat pertsonaia magiko eta sinbolikoekin topo egiten du.

L I B U R U A K

«GIZONA BERE
BAKARDADEAN».

BERNARDO ATXAGA.

PAMIELA. 349 or.

ERRONKA berriari ekin dio Bernardok eleberri mardul eta berri honekin: bere istorioa errealitatean kokatuz, 1982ko futboleko mundu txapelketan hain zuzen ere, orain arteko fikzio mundua utzi eta bere kontakizun gehienen eskenatoki izan den Obaba herriari bizkarra eman eta Bartzelonako hotel batean kokatzea. Irakurleak esan beharko zer nolako

emaitza lortzen duen. Animo, lan berri honekin! ■

«BERTSOLARIYA». LAU
HAIZETARA ELKARTEA.

1993.EKO ABENDUA. 4.

ZENBAKIA. 36 or.

XALBADOR Zapirain Ezeiza «Ataño»ri eman dio azala Errenteriako bertso-aldikari honek, berari eginiko elkarrizketa mamitsua baita alearen ekarri nagusia. Bestalde, Santo Tomas 92ko bertso-bilduma kaleratzen da. Berriak, Xenpelar ber-

tsolari txapelketaren 13. edizioarena, Korrika 8, Lan Haizetara taldearen ostirakulturalak... ■

«EUSKARAK
SORGINDUTAKO
NUMEROAK». PATZIKU
PERURENA. KUTXA. 359 or.

LAN mardul honekin Iratxe Hiria Literatur saria irabaztuen Leitzako idazle emankorrek saiakera alorra. Eta izenburuak esan bezala, euskaraz garrantzia berezirik duten zenbakiak banan-

B E G I B E L A R R I

A N T Z E R K I A

Emazte prodigoaren parabola

JEAN Pierre Iratchet, Bidarrain sortu apezak, 1946an «Herria» izeneko aste-kari sortu berrian argitaratu «Antton» elaberria, liburu moldean eskaintzen digu Etor etxeak. Berriz ere, bilketa eta aurkezpen lana Patri Urkizuk egin du. Zenbaitek erran lezakete, urzorik ez denean, uzkinazoz haztea ongi dela, eta Iparraldetik «zaharkeria» parasta bat heltzen zaiola irakurleari. Egia zerbait bada, baina beste aldetik, on da ikustea gure aintzinakoek nola eta zertarako idazten zuten.

Nola? Badakigu, ederki, sanoki, latin klasikoaren itxuria zeukan euskara batetan, eta Jean Pierre Iratcheten trebeziak dudarik ez dago. Zertako? Hori ez dago hain argi. Edo argiegi menturaz. Baserritarren munduaren itxura aldatzearen kontrako «borroka kulturean» kokatzen ahal dira orduko idazkinak, eta borrokan parte hartu zuten Iratchetekin batera, Larzabalek, Narbaitzek edo Lafittek

berak ere. Hedatzen ari zen eredu laiko, hiritar edo errogabearen aurka «euskaldun zintzo fededunaren» behea landu zuten.

Hirirako tiriazen salatzeko eta «neskatxak» bekatutik begiratzeko nobela da «Antton». Gizonaren Ameriketara «sos irabaztera» joatea baliostatua baldin bada, Marixanen Baionaratztea, funtsik gabeko trahitze nahiz ukatze dramatiko gisa erakutsia zai-gu. Ukatzearen eta trahitzearen karga guztia Marixanen —orobat emateen...— bizkar datza, gizonak herriaren hustean erresponsabilitaterik ez bailuten. Ordea, nobelak bukaera zoriontsua du, emaztea itzultzen baita eta Antton «gaizoarekin» ezkontzenarbasoen ohituraren arabera, eragin dituen minen hobendun.

Euskarak eta fedeak —ez al dira biak bat oraino?— biltzen zuen munduaren beldur izugarriaren lekuko agertzen da «Antton». Beldur berdina

Antton

Jean Pierre Iratchet

Literatura

Preziazioa
Patri Urkizu

ETOR

«ANTTON».
JEAN PIERRE IRATCHET. ETOR.

hantu literaturaz beterik dago Iparraldekoa, eta dirudienez mota horretako idazkiekiko gustu erraldoia dago hor gaindi ere. Noiz arte?

ITXARO BORDA

banan aztertzen ditu eta euren balio anitza ematen ■

«ARRAIN BELTZ TXIKIA».
SAMAD BEHRANGHI.
ITZULTZAILEA: ISA MARIN.
TXALAPARTA. 57 or.

ARRAIN txiki baten gora-beherak kontatzen zaizkigu ipuintxo honetan. Abenturazale izanik, amaren etxea utzi eta bizimodua aldatzen du. Denetarik ezagutuko du bere ibilaldian idazle irandarrak eginiko ipuin honen protagonistak ■

«MATILDA».
ROALD DAHL. ALFAGUARA.

IDAZLE galestar emankorak lan bikain ugari kale-ratu bezain laster hamaika hizkuntzatarara izan ziren itzuliak. Umorez beteriko kontakizunak, helduen mundua irauliz osatuak... Matilda da kontakizun horietako baten protagonista. Irakurle amorratua bera,

gurasoek bazterrak harrotu baizik ez duela egiten uste dute... baina gauza harrigarriak egiten dakiela argi eta garbi erakutsiko du ■

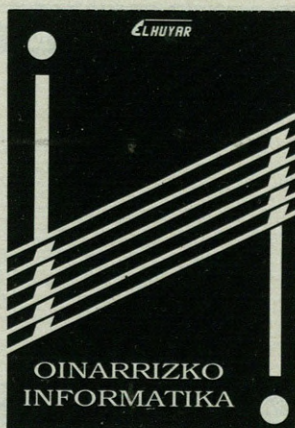
«ZAPATA ITALIARRAK (KLIPAK)». RAFAEL VALLBONA. ITZULTZAILEA: MIREN BILLELABEITIA.
DESCLEE DE BROWER. 130 or.

IPIUIN izena har dezaketen hamaika prosa lan labur biltzen ditu egileak liburu honetan. Bideokliparen teknikak erabiliz, kontakizuna da nagusi, batere deskripziorik gabe. Erritmo bizia istorio beltz hauentzat, ia denak rockero famatuen izena dutenak ■

«JOLASEAN ZE ARRAIO».
TXIRRI, MIRRI ETA
TXIRIBITON. IZ.

PAILAZO hauen azken ekoizpena kalean dute jada haurrek. Hamar kantuk

«OINARRIZKO INFORMATIKA». ROBERTO ORBEA ETA IÑAKI PIKABEA.
ELHUYAR. 203 or.

HIRU zatitan banatzen da informatikaren behar eta erabilpenaz ari den liburu

hau. «Zertarako informatika?», «Informatik ulertu nahian» eta «Eranskinak» atalek osatzen dute eta zientzi alor honetan bereziki jantzirik ez daudenentzat prestatua da lan hau ■

«GERLA URTE, GEZUR URTE». FERMIN IRIGARAY
«LARREKO». PAMIELA. 341 or.

JOXEANGEL Irigaraik prestatu du edizio hau, Xamarren laguntzarekin. Bertan, Larrekok 1936 eta 1940 urteen artean Iruñean zela idatziriko lekukotasuna. Senti-menturik sakonenak aurki daitezke orrialde hauetan, «isiltasunean mintzo» azpitu-lua jarri diotelarik liburu mardul honi ■

D I S K O A K

osatua, telebistako etapa berrian ezagunak egiten ari dira eta egileei dagokienez, doinuak beraienak dira gehienak, eta hitzak idazle, bertsolari eta abarrenak: Andoni Egaña, Anjel Lertxundi, Kike Amonarriz, Nemesio Etxaniz... ■

«EKIPEAN». KEÑU. EUSKAL KULTUR ERAKUNDEA.

EUSKAL Kultur Erakundeak iaz antolatu zuen Euskal Sorkuntza Gaztea lehiaketaren lehenengo edizioa. Lan honetan, bertan irabazle

suertatu zirenen kantuek biltzen dira eta sari gisa argitaratu zen diskoa. Ez da iraupen luzeko diskoa, maxi bat baizik. Keñu taldearen musikaren adierazgarria beraz lan honetan ■

Hontza
LIBURUDENDA

Okendo kalea, 4
Tel. 42 82 89 Faxa: 43 12 56
20 004 DONOSTIA

T E I L A K

■ ARABA EUSKARAZ

AURTENGO Araba Euskaraz-ek La-barkako ikastola indartzea begiratuko du. Ekainaren 19an egingo da Errioxako herrian, «Non eta muga!» leloarekin. Eskolaurretik UBirako ikasketak D ereduan eskaintzen dituen zentro bakarrak egoera ekonomiko larria bizi du, eta eskaintza hauetan jarrai dezan finkatu nahi da. Izan ere, UBirako dirulaguntza ukatu eta BBBrakoa kentzea deliberatu berri du Hezkuntza Sailak eta mobilizazioetan dabilta.

■ PRODUKTORE INDEPENDENTEAK

IKUS-ENTZUNEZKO Industriaren Elkartea osatu dute Bizkaian bertako produktore independenteek. Egun, zabaltzera egin duen sektore honek dituen arazo zein oztopoei (profesionalak sortzea, produktuak merkatura zabaltzeko prozesua erreztea, elkar ezagutzea eta informazioa trukatzeko) aurre egiteko asmoz burutu dute egitasmoa.

■ AEK-REN KANPAINA

ALFABETATZE Euskalduntze Koordinakundeak 63.448 sinadura bildu ditu, dagoeneko, euskara ikasteko eskubidearen aldeko kanpainan. Honez gain, bere urteroko AEKidea kanpainaren barne, kultura munduko jende esanguratsuen partehartzea azpimarratu dute, hala-nola Natxo de Felipe, Imanol Lazkano, Juanito Dorronsoro, Juan Martin Elexpuru, eta besterena, arras beharrezkoa zaien sostengu ekonomikoaren alde jardun dutenak.

■ KTB TELEBISTA

EIBARREN telebista kate berria sortuko da laster batean. KTB izenez, herriko hainbat jende gazteren esku burutu da ekimena. Bere ardatzetan pribatu, elebidun eta komertziala izango da, eta diruak publizitate bitartez erdietsiko dituzte, aitatu dutenez. Dagoeneko telebistaren berri emanez txartelez beterik daude herriko hormak.

E R R A N A K E R R A N

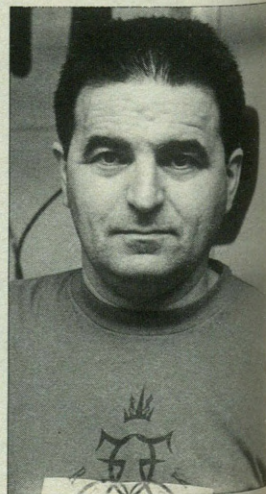

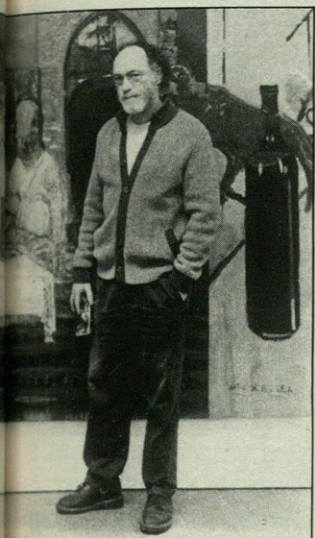
«Guggenheim basakeria da, Euskal Herrian luzaroan pagatu beharko dugun hipoteka. Beti kulturarako dirurik ez dagoela aitzakian dabilta, eta orain, bat-batean, badago. Izugarria da».

Carmelo Ortiz de Elgea, pintorea.
Egunkaria, 94-II-15.

«Erakundeek dantza taldeen ematen diguten laguntza itxura egiteko besterik ez da».

Josefina Fuentes, dantza zuzendari eta koreografoa.
Deia, 94-II-13.

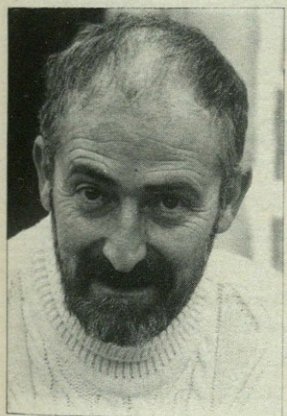

TXUTXU - MUTXUKA

NAFARROAKO BERTSOLARI TXAPELKETA

MMARTXOAREN 6an abiatuko da, Saran, aurtengo Nafarroako Bertsolari Txapelketa. Bertako kanporaketan, Mendiburu, Ezponda, Atxotegi, Miura, Manolo Arozena, Amaia Telletxea, Silveira eta Olaetxea izango dira. Martxoaren 13an, bestalde, Elizondokoan, Xalbador, Alkat, Arzallus, Laka, Elizagoien, Estitxu Arozena, Fernandez eta Aitor Telletxeak parte hartuko dute. Saio bakoitzeko lehen biak finalera pasatuko dira zuzenean, eta ondorengo laurek finalaurreari helduko diote, martxoaren 20an, Burlatan. Azkenez, finala Lesakan izango da, martxoaren 27an, zortzi onenen artean.

«Inportantea polemika sortu izana da; orain, 'handiekin' zer gertatzen den jendeak jakin dezan nahi nuke».

Koldo Azpiazu, eskultorea.
Egin, 94-II-15.

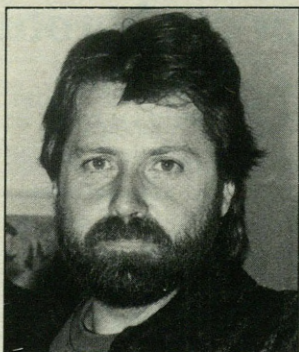
«EHuk egun dituen likidezia arazoak iragankorrek dira».

Ignacio Etxeberria, EHUKo Gizarte Kontseiluko behin-behineko lehendakaria.
El Diario Vasco, 94-II-15.

«60 irakasle ez dute euskalduntze sistema osoa kolokan jarriko».

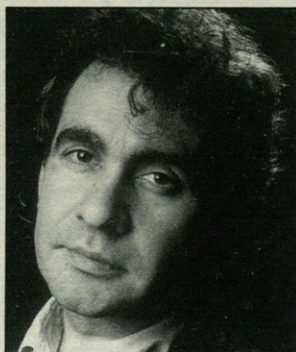
Antxon Iñurritegi, HABEko ikuskatzaile burua.
Egunkaria, 94-II-17.

NOR - NORI - NORK

T. ARTOLA

disco berria grabatzen ari da, non dantza doinuak gitarraz jasoko dituen. Instrumentala izango da eta apirilean kaleratuko. Produkzio lanak ere berak egingo ditu. Amaiarekin egindako txangoaren ondotik, bakarkako saioari helduko dion honetan, Txomin Artolak dantza doinuak gitarraren esanetara jarriko ditu, gure folkloreak oinarrietan eta arakatuz ●

B. ATXAGARI

gero eta soka luzeagoa antzematen zaio. Izan ere, Loquillo kantariak bere kasa osatuko duen hurrengo diskoan Atxagaren poemak abestuko ditu, Neruda nahiz Celaya poeten lanekin batera. Bestalde, «Gizona bere bakardadean» azken liburua arrakastatsu plazaratu eta gero, idazle asteasuerra erdarazko itzulpena osatzen ari da. Han eta hemen, guztien ahotan dugu ●

I. ZARRAOAK

soldatarekin kexatzeko arrazoi gutxi ditu ziurrenik. Eusko Jaurlaritzatik Parlamentura bidali den zerrenda batean esaten denez, EAEko elkarte publikotako 15 zuzendari nagusik, Euskadiko Aurrekontu Orokorren Legeak adierazten duenaren gainetik jaso zituzten euren soldatak iaz. Tartearen berak. Eta gainsoldata gero! Ez genekien EITBk halako sariak ematen zituenik... ●

Aste honetan proposatzen dugun mendi ibilaldia ez da ohizkoa. Argazkian ikusten duzuna Aizkorri baita, arraroa dirudien arren. Izan ere, bide hau elurra dagoenean soilik erabil daiteke.

Aizkorrira pioletarekin eta berotu gabe

AURTENGO negua oparoa dugu elurrari dagokionez, mendi eskiatzaileak pozik ageri dira, oro har neguan mendia maite duten mendizale orok moduan. Euskal Herriko mendietan — Nafarroako Pirinioak ezik — elur gehiegi egoten ez dela eta, asteburuetan mendizale ugari ateratzen da Aragoiko Pirinioetara: eskiatzera, izo-

tzetako eskalada egitera, korredoreak egitera, edo besterik gabe elur bila. Baina sarritan, inguruan ere baditugu neguan elurretan egiteko moduko gauza politak. Aizkorrin (1.528 m.) bertan igoera bikainaz goza dezakegu bere iparraldeko aldean. Zailtasun aldetik samurra, baina, ikusiko dugun legez bukaera aldean

eta baldintzen arabera kontuz ibiltzeko modukoa.

ZEGAMARA, autoz behinik-behin, hiru lekutatik abia gaitzke: Legazpia, Beasainetik eta Nafarroatik abiatuz gero Otzaurtetik. Zegaman gaudelarik, bertako tren galekurantz jo behar dugu. Herritik Otzaurterantz bizpahiru kilometrotara eskuinera dagoen bidegurutze bat hartu (txartelean «Apdo.» jartzen du). Gorantza abiatu eta 200 bat metrora eskuinera egiten duen porlanezko pista hartu (ez da tren galekuraino joan behar). Berehala, bihurtune estu batean dagoen baserri batera helduko gara, segi gorantza eta 200 bat metrora utzi autoa, gorantza zuzen jotzen duen lurrezko pista baten ondoan.

PISTAN gora abiatu eta bost minutu baino lehenago bi-

degurutzea topatuko dugu, ezkerrekotik jarraitu. Bidegurutze gehiago ere topatuko ditugu, joera ezkerrederantz eta gorantz da. Txabola pare bat ere atzean utziko ditugu. Egun ona badago ez dago arazorik, pego artean Aizkorriko tontor azpiraino abiatzen den pasabidea ondo ikusiko baitugu. Maldan gora ordu t'erdia abiatu ondoren, tontorren azpian eskuineko mendi erraza hartu eta ordu laurdenan gailurrean izango gara.

Ibilbidea oso erraza da oro har, baina gutxienez pioleta eramatea komeni da, batez ere azken zatigatik (arrisku leku bakarra), hemen, norberak neurtu behar bere maila, krampoak eramatea ere komenigarria da (izotza egon liteke), badeazpada. Kontuz eta ondo ibili ■

MOKO FINA

● MOKO FINA ● MOKO FINA ● MOKO FINA ● MOKO FINA

SABEL FINA

HURA OTORDUAI

SERAFIN ZUBIRI

Kantaria

Zentzumenen esanera

Janaria begietatik sartzen dela diote askok, baina ez da hori Serafin Zubiriren kasua. Nafarrak, izan ere, ez du begiratu beharrik izaten amak jartzen dizkion platerak gustura asko jateko: espagetiak, edozein berdura, eta batez ere horren ederki prestatu ohi duen berakatzegaz lagunduriko oilaskoa. Beste batzuetan, aldiz, beste zentzumenen batek, plater gainekoa kontrako ezarritik joango zaiola abisua ematen dio; tripakiak eta ehiza kasu.

Itsuen artean sukaldari onik ezagutzen du Serafin, eta berak ere ba omen du horretan hasteko gogorik. Oraingoan, baina, ez du beharrik izan; etxean ez dela hoteletako sukaldariaren esanera ibiltzen baita. Argentinan, esaterako, harriturik geratu zen hango okel eta ardoaren goxoaz. Baita kontentu ibili ere Akonkaguan elikagai energetikoak hartzea suertatu zenean. Pieza ederra dugu Serafin, Zubiriko «Gautxori» jatean elkartu ohi diren horien antzekoa.

Etxeko aza hartzituak

AZA hartzituak, etxean ere presta ditzakezu, denda naturistetara jo beharrik gabe. Nahikoa duzu garbitasun neurri minimo batzuk zaintzea eta hartzitu nahi duzun barazkia eskuratzea.

AZA erosia baldin baduzu jada, ongi garbitu eta tiratan zatizetetik hasi. Ondoren, barazki zatiak beira zein portzelana poto batean sartu (litro erdiko ontziak aproposak dira oso) eta ongi estutu. Eskuz estutu dezakezu potoan sartzen duzuna. Litro erdiko gatz koi-larakada txapal bat bota, ur minerala gehitzeko ondoren, barazki zati guztiak ongi estali arte. Mahats aleak gehitu ditzakezu, baita aza-hosto osoak ere noizbehinka. Ondoren, hermetikoki itxi potoa, eta 15 egunez utzi leku ilun batean.

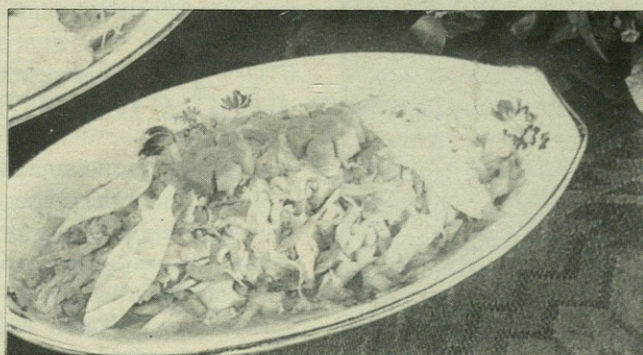
Garbitasun neurriak behar bezala zainduz gero, ziurtatuak dituzu goxotasuna eta zure sabelerako onura.

EZ ahantzi hartzitutako barazkiak zeharo komenigarriak direla urdail zein hesteetako arazoak dituztenez, liserikorragoak egiten baititu jakiak eta heste landareria ugaltu. Orain aipatu dugun prozesu guztia, ez da azekin soilik erabil-

tzen. Gogorak diren barazki guztiekin erabil daiteke (azenarioa, aza, azalorea...).

Potoa irekitzerakoan salda indarrez ireteten bada, hartzidurak sortutako gasegatik da, eta azok behar bezala prestatu dituzula esan nahi du ■

MENUA

Bircher azak

OSAGAIK

LAU LAGUNENTZAT

4 koi-larakada
landare-margarina ●
pikaturako tipula bat ● kilo
1 aza hartzitu ● kilo erdi

barazki-salda ● taza bat
arroz integral jatun
bakoitzeko

PRESTATZEKO ERA

PLATER hau oso prestatu

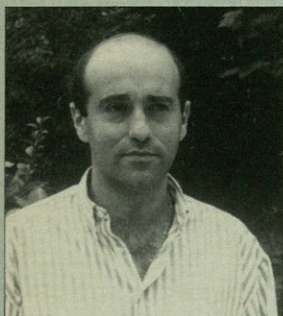
erraza da, eta bere osagai guztiak naturalak eta barazkiek osatuak direnez, noizbehinka jatea komeni da, sabelari lasaitasun pixka bat ematearren. 30-40 minutu besterik ez dituzu beharko prestatzeko. Anima zaitez, beraz. Oliotan goritu tipula. Puntuan dagoenean, aza bota zartaginera egurrezko goilaraz, pixka batez izerditziz su txikitatu. Ondoren, salda gehitu eta egosten utzi 20 minutuz. Sutatik kendu baino 10 minutu lehenago, alde zurretik egositako arroza gehitu, eta zerbitzeko prest duzu jada. Zure hesteek eskertuko dizute ■

BATA ZURIA ERANTZITA

JOXERRA
AIZPURUA

Elhuyar-eko kidea

Errealitate birtuala

Hizkuntzaren bidez adieraz daitekeen zenbait kontzeptu arrazoizko ideietatik kanpo egotea posible izaten da. Errealitatea dena ez da fikzioa izaten eta fikzioa dena ez da errealitatea izaten. Beraz, errealitate birtuala izenburupean adierazten dena kontradikzio hutsa besterik ez da itxuraz. Dena den, zientzi aldizkari gehienak ari dira errealitate birtualari buruzko berriak argitaratzen.

Zer da ba, errealitate birtualaren izenburupean adierazten dena?

Nolabaiteko sistema baten bidez, egoera bat, Martitzeko lurrazalean bidaiatzeagatik bertan sentitu eta ikusitakoa adibidez, simulatzerik izango balitz, leku bateko errealitatea, Martitzeko errealitatea kasu honetan, beste leku batean, Lurrean adibidez, errepikatuko genuke.

Esandakoa nola burutzen da?

Bideokamera baten bidez Martitzeko lurrazaleko irudiak eta leudeken soinuak hartu behar dira. Bestalde, tenperatura, presioa, hezetasuna, etabar neurtu behar dira. Ondoren, hartutako irudiak eta soinuak ordenadorean tratatuko dira, beti ere ordenadorearen monitorearen funtzioa betaurrekoen lanteek beteko dutela pentsatuz. Horrela pertsona batek betaurreko bereziak ipini ondoren, tratatutako irudiak ikusiko ditu, Martitzeko eszenategian egongo balitz. Soinuak, aurikularren bidez transmititutako dira eta beroa, hezetasuna eta presioaren simulazioa janzki aproposen bidez simulatuko dira. Abiadura eta beste ezaugarri batzuen simulazioa lortzeko, zinemako efektu berezietarako erabiltzen diren teknikak aplikatuko dira.

Teknika honen aplikazio-eremua oso zabala da. Hezkuntzan, ikasleei fisikako kontzeptuak ulertarazteko adibidez; medikuntzan estresa jota daudenentzat egoera lasaigarriak bizi dezaten errealitate bereziak sortu daitezke; espazioan gerta daitezkeen egoera bereziak eta gorputzak horien aurrean dituen erantzunak aurrikus daitezke eta zergatik ez, futbol-partido zoragarri bat, giroa eta guzti, bizi ahal izateko.

Mundua petroliorik gabe geratzeko arriskuan

NAZIO Batuen Erakundeak kaleratutako txosten baten arabera, kontsumitzen den petrolio kopurua bere horretan mantenduz gero, 75 urteren buruan petroliorik gabe geratuko da mundua. NBERen arabera, industrial-tze prozesuan 640.000 milioi upel jorratu dira. Etor-kizuneko gordekinak 1.650.600 milioi upelekoak izango direla dirudi. Haue-tatik 976.500 milioi ziurtatuak daude eta beste 674.000 milioiak balizkoak dira.

TXOSTENAK bere kezka azaltzen du etorkizunean gizarteak behar duen energia nondik lortuko duen aztertze orduan, baina hala ere, paradoxa bat ere eskaintzen digu txosten honek. Zenbat eta energia gehiago jorratu, orduan eta gordetegi gehiago aurkitzen direla, hain zuzen. Hau us-tiaketa sistema berriak di-rela medio gertatzen da. Petrolio gune garrantzitsuak aurkitu baitira eta energia ateratzeko sistemak garatu. Baina honek ere bere mu-

gak ditu eta horregatik energia iturri alternatibok bilatzeari ekin behar zaio dio NBERen txostenak ■

ALTERNATIBAK

Bestelako energiak ere badira

EGUZKI ENERGIA: Eguzki energia zuzenean korronte elektriko bihurtu badaiteke ere, oso garrantzia da oraindik. Bere prezioa 40 pezeta kilobatio orduko da, energi iturri ohizkoekin prezioa hamarrekoak izanik.

HAIZE ENERGIA: Gaur egun EEBBetan adibidez, prezioa hamar pezetakoa da kilobatio orduko. Oso erabilgarria da abeltzantza eta nekazaritzarako.

BIOMASA: Etanol eta metanol bezalako material biologikoak erregai bilakatzen ditu. Horrelako sistemak batez ere paper industrian erabiltzen dira.

ETXE ZULOAN

● ETXE ZULOAN ● ETXE ZULOAN ● ETXE ZULOAN ●

LANDAREAK

Hamar arerio

BONSAIEK zainketa bereziak behar dituztela eta, askotan gehiegikeriak egiten ditugu bere mantenuan. Honako hauek dira normalak.

Gehiegi ureztatzea: lur potoak ura botatzen du atzamarrez pixka bat zapaltzean.

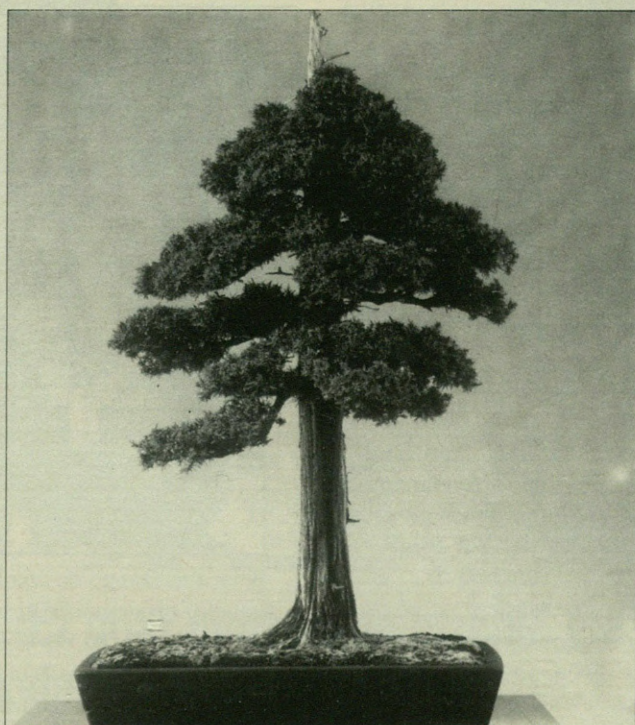
Argi eza: aurrekoarekin batera ematen da askotan. Kimuak luze eta zurbil hazten dira.

GUTXI ureztatzea: ur falta erraz konpon daiteke. Adarrak lehorte egiten dira, eta zuhaitza ez da ia hazten.

Babes gehiegi: zuhaitzak direnez, bonsaiek urtaroen arteko aldeak sumatu behar dituzte. Ez gehiegi babestu, beraz, hotz eta berotik.

GAITZAK gaizki tratatzea: tratamendua hasi baino lehen dignosia ziurtatu. Inoiz ez erabili ongarririk zuhaitz gaixo bat sendatzeko.

Txertaketa ugariegiak: bi

Bonsaiak, indarra hartzea zaila den arren, gero, mantentzeko, ez dute zainketa bereziegirik eskatzen.

urtetik behin txertatzea nahikoa da.

Gaizki txertatu eta lur txarra erabiltzea: txertaketa garai egokian egin. Lurrak ere porotsua izan behar da.

ONGARRI gehiegi: Betiko ongarririk erabiltzen jarraitzea hobe duzu.

Oporrak: bonsaien heriotz arrazoi nagusia. Gogora ezazu norbaiti utzi behar dio-

JAKIN BEHARREKOAK

✗ **ADINA:** Esperientziarik ez baldin baduzu, zailagoa egingo zaizu bi urteko bonsai gazte bat bizirik mantentzea zazpiko bat baino, adibide bat jartzearen. Beraz, ume batekin hasi beharrean, agian komenigarriagoa zaizu heldu batekin hastea.

✗ **ERRESISTENTZIA:** Zenbat eta denbora gehiago tratatu den zuhaitz bat bonsai bezala, orduan eta erresistentzia handiagoa du.

✗ **FORMA:** Formarik errazena betiko zuhaitzena kopiatzen duena da. Hau da, hosto multzoaren linea hausten duen edozein sorta moztean sortzen dena.

zula joan baino lehen.

Aldaketa ugariegiak: lekuz sarritan aldatzen denean, bonsaia ez da egokitzen. Beraz, utzi lasai bere txokoan ■

DATU PRAKTIKOAK

Zergatik dira hain garestiak bonsaiak?

BETI entzun izan da bonsaiak oso garestiak direla, baina oso jende gutxi daki zer dela eta den hain altua beren prezioa. Faktore anitzek eragiten dute:

ESPEZIEA: espezie batzuk oso delikatuak dira, hazteko makalak edota ongarririk eta lur bereziak eskatzen dituzte, prezioak garestituz. Pituak eta azaleak, adibidez, mota honetakoak dira.

NEURRIA: Handia eta lodia den bonsaia, urte luzez zaindu denaren seinale. Ur-

te luzeetako zainketak asko garestitzen du prezioa.

ESTILOA: naturatik ateratako formak errepikatu behar dituzte bonsaiek. Hori dela eta, badira forma batzuk besteak baino askoz ere lortu zailagoak direnak. Erratz estiloa eta irmo informala dira estilo merkeenak.

LORONTZIA: bonsaientzat erabiltzen diren lorontziak bereziak izaten dira. Artelan bat bilakatuz askotan. Horrela, lorontziak bonsai baten prezioa bikoiz dezake ■

30 urte ditu zuhaitz honek. Bere forma zein espezie bereziagatik, garestienetakoa da.

TELEBISTA-IRRATIA

• TELEBISTA-IRRATIA • TELEBISTA-IRRATIA

IKUSI BAIETZ

● Marrazki bizidunetan bi saio berri: **«Janoschen amets ordua»** eta **«Lucky Luke»**.

Astelehenean, otsailaren 28an, hasiko da lehena, 13.55etan, eta martxoaren 1ean bigarrena, 18.40etan.

● **«Urak dakarrena»** tele-sail dokumentalaren barne, «Santiagooko bidea» erakutsiko zaigu, ostira-lean, martxoaren 4ean, 16.50etan.

● Euskal zinemagintzaren baitan oihartzun handia jaso zuen filmea dugu os-tiral gauekoa: **«27 ordu»**, Montxo Armendarizek zuzendua eta Martxelo Rubio, Maribel Verdu eta Jon San Sebastian aktore-ztat dituen. Denbora tarte

horretan protagonistaren bizitza erakutsiko du. 22.35etan.

● Aste honetako **«Erru-sian bizi ala hil»** progra-mak, «Dolores Ibarruri, bi-de bakarra» ekarriko digu gogora. Larunbatean, martxoaren 5ean, 13.20etan.

● Igandean berriz, mar-txoaren 6an, **«Salomon eta Sabako erregina»** King Vidor zuzendariaren goi mailako filmea pantai-laratuko da, Yul Brinner, Gina Lollobrigida eta George Sanders aktore os-petsuen eskutik. Anai-arreben arteko mendeku eta ezinikusiak ditu peli-kulak ardatz nagusizat. 22.30etan.

TXORI BATEK ESAN DIGU

ikusi ahal izango da apirilaren 11tik aurrera. Astelehen gaueko programazioan gertatuko den hutsunea bete-tzera etorriko da eta jende helduari zuzenduko zaio (gazteek ere parte hartzeko okasierik izango dute, haatik). Aurkezlea dantzan dago oraindik. Ordubeteko iraupena izango du eta ETB berak ekoiztuta izango da.

Hainbat programa azken irudietan di-tugu. Apirilean amaituko dira, «Gezurra nagusi» Joxe Felipe Auz-mendik gidatzen duen lehiaketa eta «Duplex» umorez-ko komedia, biak astelehen gauez ikusgai izan dire-nak. Ordezkorik bada martxan, eta zehaztasunik eman ez zaigun arren, lehiaketa berririk

IZEN DEITURAK.....

HELBIDEA.....

Tnoa.....

HERRIA.....

Kp.....

HERRIALDEA.....

BANKUA/AURREZKI KUTXA.....

SUKURTSALA.....

Sukurtsalaren zka.....

KONTUAREN ZENBAKIA.....

Urte osorako harpidetza:
Hego Euskal Herria: 4.000 pzt.
Ipar Euskal Herria: 250 libera
Atzerria: 5.000 pzt.

izan zaitez AIZU!ren harpidedun

OTSAILEKO AIZU!n

☞ **MARTXOAREN 5EAN**
MANIFESTAZIO NAZIONALA BILBON

☞ **ELKARRIREKIN**
ELKARRIZKETAN

☞ **FELIPE JUARISTI:**
“HERRI HONETAN
EZ GAITUZTE KONTUAN HARTZEN”

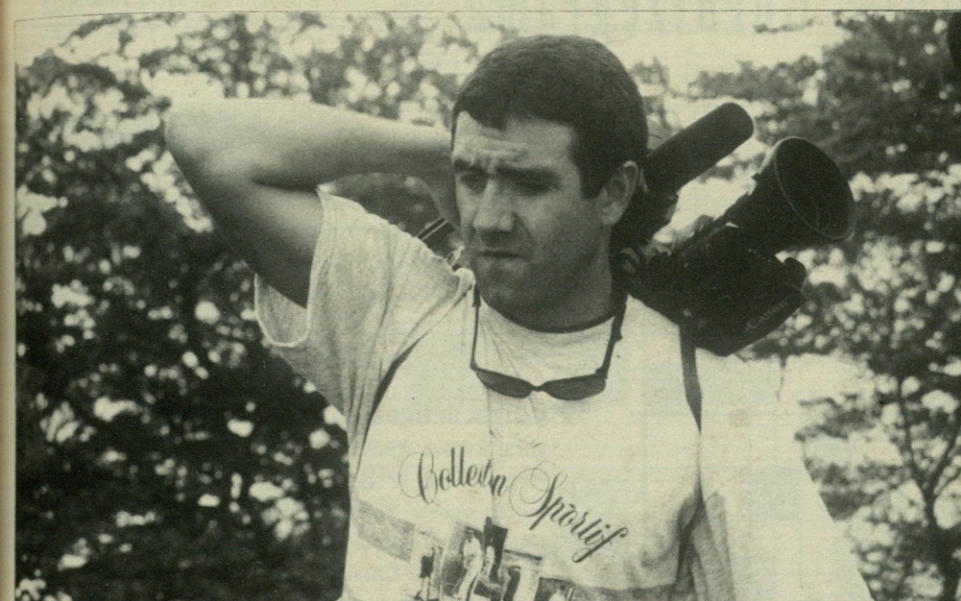

IKUSITAKOAK
IKUSITA

Perrexila

Ez nago ni, kirol erre-
tsansmisioez goza-
tzen dutenen artean.
Eta atzokoan, beste
hainbestetan bezala,
tele-kanale euskaldu-
netik hasita
zapping-tzeari ekin
behar izan nion, as-
pertu barik, egunero-
ko izpi katodiko dosia
eskuratu guran. Baina
besteetan, gurata ala
gogoz kontra desa-
gertu direnen bila ari
den Lobatonez gain ez
zegoen gauza handi-
rik. Oseake, kanale
batetik bestera pasatu
nuen asteartero afa-
lostea. Baina, hara
non, ETB-1eko saski-
baloi erretransmi-
sioak eman zidan zer
pentsa. Taugres eta
Tofas Bursaren arteko
partidua zen. Kanale
euskaldunak, nor-
gehiagoka osorik
emititu zuen, noiz
behinka, kiroldegian
zeuden Ardanza eta
Buesa lagunak irudiak
eman zituzten, aipa-
turiko politikoan aur-
pegiak ateratu gabe.
Arraroa pentsatu
nuen nik. Baina, ETB-
1era itzuliz, «Gaur
Egun»az entretenitu
nintzen. Bertan, kiro-
letara heldu zirenean,
saskibaloi partiduko
emaitzak luzatu zituz-
ten, eta orduan bai,
orduan irabazleei zo-
rionak emanez inor
baino gehiago, inor
baino aproposago
arabar diputatu bu-
rua. Turkoez kontra
arabarrak irabazle.
Noiz dira hauteskun-
deak?

EDORTA ARANA

Karmelo Vivanco: «Ez goaz morboaren atzetik, eta alde horretatik, modaren aurka joan gara»

Bilbotarra, kazetaria eta «Egunbete» saioa egiten duen lan talde gztearen zuzendaria, Karmelo Vivancok ez du egun bat bera ere lanik gabe igarotzen. Hori dio behintzat. Gogorra dela lana, atseginez egin arren. Hain gustukoa duen bidaiatzea ere ezin duela egin. Baina ez da kexatzen. Egund beteko lanak oraindik ez du itotzen.

*komentu batean sartu gi-
nenekoa, klausurako mojak
baitziren.*

A. Jendearen jarrera gauza bat da, eta bestea, zuena.

K.V. Ez gara morboaren atzetik joaten, jendeak askotan hori uste duen arren. Basurtoko ospitalera joan ginenean, adibidez, errazena odola eta oinazearen bila joatea zen, baina ez genuen horrelakorik egin. Alde horretatik, modaren aurka joan garela esan daiteke. Hala ere, aditzen ditugu «hemen datoz putreak» eta antzekoak.

A. Bi urtez zaudete jada programazioan. Ikusleak erantzun ona eman duela dirudi.

K.V. Ez dakit. Egia esan, hona heltzen zaizkigun ikusle kopuruez ez gara gehiegi fidatzen. Gehiago fidatzen gara kalean jaso ditugun iritziez.

batez sartzen zaretenean?

K.V. Gogorra da hasiera batean. Jendea bere egunero-kotasunean dela, gu kamera eta fokoz gainezka joaten gara, hori haustera nolabait. Hasiera batean, lehen bizpahiru orduetan, lehor agertzen da jendea, baina gero lasaitu egiten dira, egunero jarduna mantentzeko nahi dugula ohartzen direnean. Zerbait ikasi dugu gainera ekipokook: euskal herritarrek ez direla dioten bezain itxi eta hotzak. Atea irekitzen asmatzen baduzu, zabal zabalik uzten dizute.

A. Zein izan da irekitzeko aterik zailena?

K.V. Ez dakit... Bitxia izan zen, adibidez, karmeldar

ARGIA. Beste telebista kate batzuek erabilitako formula erabiliz sortu zen «Egunbete».

KARMELO VIVANCO. Baina horrek ez du esan nahi gaizki eginga dagoenik. EEBB-etan eta Europan jada erabiltzen zen formula euskal gaietara egokitzen saiatu gara.

A. Euskal gaietara egokitzea ez du eragotzi atzerrira joan behar izana.

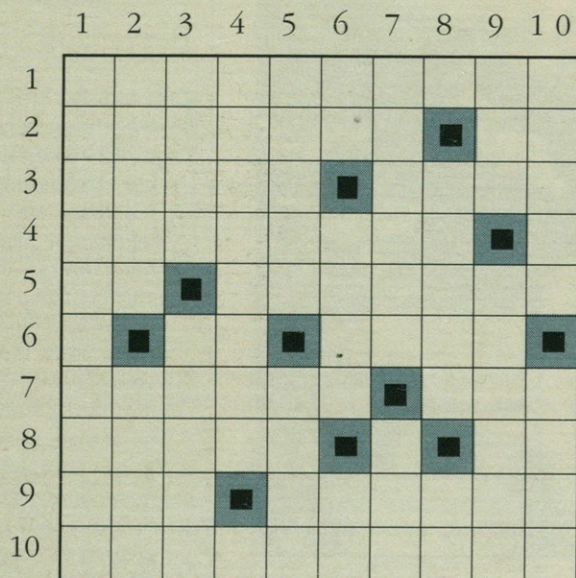
K.V. Baina horrek diru asko gastatzea ekarri du. Kontuan hartu Rwanda, Bosnia zein Saharan egon garela, adibideak jartzearen, horrek dakarren gastuarekin.

A. Nola erantzuten du jendeak euren bizitzetan egun

AMAGOIA IBAN

Denborapasa

Gurutzegrama

EZKER ESKUIN: 1.- Santu izatearen tasuna. 2.- Soroak ... egin, begiratu. 3.- Kaltzioaren oxidoa. Norentzat atzizkia. 4.- Haizea sortzeko tresna. Lehenengoa. 5.- Baldintzetan. Bizkaieraz, berriak. 6.- Bokala. Bizkaieraz, omen. Aezkoako. 7.- Higuinak. Bizkaieraz, upela. 8.- Mesedez. Bostehun. Iridioa. 9.- Aparkatzeko zerga. Gizakiaz gaineko izaki, ahalmen eta botere bereziz hornitua. 10.- Espazioan eta denboran diren gauza eta gertakari guztien multzoa.

GOITIK BEHERA: 1.- Han-hemen barreiatu. 2.- Emea gurasoekiko. Aranondoaren fruitu. 3.- Zein lekutara. Hegazti mota. 4.- Burdinbide. Boroa. 5.- Irinezko oreka uretan egosia. Gizon izena. 6.- Herri hizkeran, eta. Haustearen onomatopeia. Ez eme. 7.- Antzezleri. Niri, du. 8.- Sufrea. Zauzka. Alderantziz, eztaia. 9.- Uso, hitz elkarketan. Azpian dagoena. 10.- Musika zeinuak. Garaia.

Kate hitzak

Letra kopuru desberdineko hitzak ageri zaizkizu ondoan. Helburua zera da, eskuineko taula osatzea, puzzlea bailitzan. Pasa ezazu hitz bakoitza dagokion lekura, kontuan harturik hitzok ezker eskuin eta goitik behera joan daitezkeela.

8 letra

Abanikoa
Anabasak
Batzarra
Elikagai

7 letra

Barrika
Belazea
Dakizki
Zirkoak

4 letra

Aita
Aker
Arku
Azak
Bago
beta
Dama
Ebro
Egia
Ekin
Esna
Gasa

Habi
Igor
Kala
Lana
Lera
Neba
Oilo
Onak
Piko
Tako
Tsar
Zama

2 letra

Ab
Az
Az
Bi
Ka
Ki
Rr
Ut

3 letra

BEZ
Oin
Ron
Zil

ERANTZUN zenbakidunak bete ondoan, pasa ezazu letra bakoitza dagokion goiko taulako laukira eta grabatuan ageri den pertsonaiaren izena, nafar idazle baten izena alegia, ageriko zaizu.

1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	

			Kaleko	Ez hilik	Mendiko atea	Utik!
			Aldagarri bertatu	Arau	Bokala	
				11		7
Antzerki datua	Antzerki ko herria	Bezala			Kanpo	
Eskolak	Ardiaren arrak	Istua			Gipuzkoako herria	
						Euskal atzikia
	1			4		
Antzerki nureko jurgunak						
Ta						
		Bokal bikoitza		Kasik		Zero
		Gozoa	13	Arnas ezak hilak		Igelaren antzekoak
Antzerki nureko jurgunak		Partitiboaren marka			Ez eme	
Antzerki nureko jurgunak	6	Interjekzioa			2	Zezen irendua
			Tona	(Ald.) 3.1416		
	8	10	Gauero egin ohi dugu	Nitrogenoa		9
Antzerki nureko jurgunak						
Antzerki nureko jurgunak					3	
					Joan den urtean	
					Kontso nantea	12
Bokala	Autonomia Elkarteak		Zikinkeria			
		5				

—Hieroglifiko a—

0	2
3	4
5	6
7	8
9	

Nola hartu zuten erabaki hori?

Aurreko asteko soluzioak

				M	I	E	L		
				O	T	X	I	N	
				●	E	●	E	●	G
				I	K	A	S	I	A
●	T	●	I	●	I	L	A	R	R
T	X	O	R	I	M	A	L	O	A
●	I	R	U	L	E	●	D	●	I
U	K	A	N	●	N	A	I	Z	●
●	I	T	●	E	●	L	●	I	●
I	Z	U	R	R	I	T	E	A	K
●	I	●	A	R	R	A	I	N	A
K	O	N	T	U	A	●	T	●	S
●	A	A	●	A	N	D	E	R	●

Gurutzegrama

EZKER ESKU/IN 1. Egitutintak. 2. Sakabanatu. 3. Ti.
RAP. Sam. 4. Otarreigile. 5. Izua. Lo. Aa. 6. Zentzu.
Kk. 7. Ira. Orga. G. 8. Surl. Rasta. 9. Madagaskar. 10.
Okinak. Oro.
GOTIK BEHERA. 1. Estolismo. 2. Gaizterako. 3.
IK. Ausardi. 4. Tarrat. Fan. 5. Ahar. Oo. Ga. 6.
Sapelarrak. 7. Mn. Go. Gas. 8. Oasi. Kaskei. 9. Atalak.
Tar. 10. Kumea. Gero.

Hieroglifikoa: Bi aldizkari

Kate hitzak

B	I	Z	I	Z	I	B	A
G	A	R	I	O	B	A	L
A	R	A	K	A	T	U	L
K	E	O	T	A	R	T	E
O	Z	I	E	N	A	R	A
L	A	N	A	I	N	D	O
B	A	M	A	A	Z	T	I
E	M	A	K	U	M	E	A
G	A	R	G	A	N	I	B
I	R	I	N	K	A	I	T
I	A	I	O	A	K	T	A

ZAILDU EZAIGUZU

**"DISEINU ESKLUSIBO ETA KALITATE
BIKAINETZKO BETAURREKOEN BILA NABIL"**

"GARANTIA OSOA ESKATZEN DUT"

"ETA PREZIO ONA, JAKINA"

MULTIOPTICASen Sara eta Berto
eustura eksklusiboak

MULTIOPTICA Sen garantia txartelak
EUROPAko 3000 optiketan balio ditu

2.850 pta. bakarrik

ZINKUNEGI OPTIKAN ERRAZTUKO DIZUGU

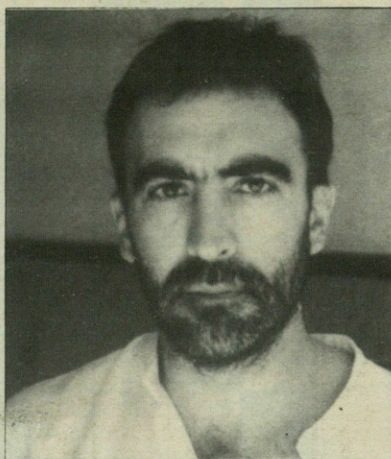
Udalerri euskaldunak: oraina eta geroa

BOST urte joan dira dagoeneko udalerri euskaldun batzuk euskararen itsaso zabalean igerian hasi zirenetik. Urteak joan, urteak etorri, euskararen transmisioa ziurtatzeko, eguneroko bizitzari aurre egiteko alegia, nahikoak izan ziren baserriko aska eta lagunen artean erabilitako erreka-ko putzuak. Hauek gaur egungo gizartean nahikoa ez nonbait, eta etorkizuna ziurtatzeko beste ur handiagoetara jo behar izan zuten ezinbestean udalerri euskaldun batzuk.

Hasiera gogorra izan zenik ez du inork ukatuko. Izan ere, itsasoak bereak dituen korronteak ez ezagutzeak, sekula ez baitu administrazioak euskaraz funtzionatu, agintarien ardura eza laguntzerako orduan, itsasoan norabide zuzena eraman ahal izateko behar den tresneria erosteko dirua ez izana eta marrazo *sozialo-ppistek* egindako erasoak ez dira ez nolanahikoak izan horraitio.

Behar bada, putzutik itsasora pasa baino lehen, igerileku batean ikastaroen batzuk eginez gero, erosoago gertatuko zitzairen itsasoko ahalegina, baina, egun, euskararen itsasoa oxigenatzeko udalerri euskaldunek duten garrantzia ezaguna bada ere, orain bost urte 'fundamentalista' batzuen atrebentzia besterik ez zen.

HEMERETZI udalerri bost urteko esperientzia dute jadanik. Horri esker, orain badakigu afan-usainak egin barik zer den itsaso zabalean ibiltzea, alegia, normaltasun osoz bizi

IÑAKI ARREGI

Udalerri Euskaldunen Mankomunitateko teknikaria

ahal izateko erderen beharrik ez izatea, eta gainera jakin badakigu hori lorgarria dela. Borondate kontua, edo oinarritzko eskubide esango nuke nik besterik ez baita udalerri euskaldunetan sendagilea, erizaina, idazkariak, postariak, zerbitzu sozialak, eskolak, errotulazioa (paisai lingusitikoa) euskaraz eta euskaldunekin osatutako sare oso bat izatea. Amaitu ezinezko negoziaketak ekiditearren legeak babestu beharko luke aipatutako sare euskalduna ehundik gora diren udalerri euskaldunetan, horretarako Euskararen Legea aldatu edo garatu behar bada ere.

HALA ere, eguneroko jardunak emandako eskarmentuak ez dagoela jarraitzerik erakutsi digu, alegia, ezin direla bertan behera laga udalerri horiek itsaso erdian, beste ehundik gora

antzerako baldintzetan daudenean, horietatik batzuk kostaldeko uretan murgildurik dagoeneko, baina gehienak erdal-lehorrean gauzia benetan hartu beharrean afariketan oraindik. Izan ere, udalerri euskaldunetan bizi diren 100.000 euskaldunak sendagile, erizain, udal funtzionario, epaile, ertzain eta zerbitzu erdaldunekin bizi dira. Eta euskararen prestigioa busti ez diren horietan dago eta defizit horrek gainera gutxiagotasun-konplexua eta egoneza sortarazten ditu. Eta hemen denok busti behar gara, osterantzean hemeretzi udalerri euskaldun horiek ito egingo dira, eta eurekin batera euskararen itsasoa oxigeno barik geratu.

Hau gerta ez dadin, lau eguneko jardunaldiak antolatuak izan dira EKB erakundearen laguntzarekin. Benetakoa SOS da Udalerri Euskaldunen Mankomunitatetik jardunaldi gisa botatzen dioguna beste udalerri euskaldunen alkate, zinegotzi eta euskaltzaleei.

UDALERRI euskaldun guztiok, Hegoaldekoek zein Iparraldekoek bat egin beharko dute, eta horretarako itsaso erdian daudenak kostalderuntz etorri behar badira, etorri ere egingo dira, eta ezer egin ez dutenek igerigailuaren beharra izaten baitute flotagailua eramango zai, baina hori bai, denok urtera —alderdi politikoak barne— beranduegi izan baino lehen, denoi bustitzeko garaia heldu zaigu eta.

URREA, ZE
URREA, ZE
URREA, ZE
URREA, ZE
URREA, ZE
URREA, ZE

I · R · R · A · T · I · A

eg n

Tfno. (943) 55 47 70

F.M. 103.0

Tere Beloki

Mikel Olazabal

Arantxa Irastorza

Ainhoa Etxebeste

Iñaki Olaziregi

Arantxa Arza

Lurdes Arrizabalaga

Iñaki Elortza

Bea Zabaleta

Gorka Etxebeste

Arritxu Iribar

Nikolas Aldai

M. Karmen Odriozola

Edurne Telletxea

Arantxa Iturbe

Jaime Otamendi

IZANARI IZENA

Gau ta egun lagun egiten
 uneoro informazioaren harian
 askoren ahalaginez, gero eta familia
 handiagoa osatzen dugu.
IZANARI IZENA ematen dioten
 profesionalak dira.

EUSKADI
 IRRATIA

ESAN ETA IZAN

ARGIA

ASTEKARIAREN

GEHIGARRIA

AUTOAK

1.472. zenbakiarekin batera dohainik banatutako gehigarria / 1994eko otsailak 27

Krisi guztien gaineratik

ERREDAKZIOA:

MIKEL
LIZARRALDE
PELO
ZUBIRIA

PUBLIZITATEA:

JOSU MARTIKORENA, JUANXO
GARTZIA, AMAIA ARREGLI, PEDRO
MARI ZUBEROGOITIA

ARGAZKILARIAK

LEIRE ARZUAGA, EDURNE KOCH

DISEINU ETA MAKETAZIOA:

MONIKA BENGOTXEA, LEIRE ALBISU

INPRIMATEGIA ETA FOTOMEKANIKA

ANIZA SAL

Urte madarikatu bat autogileen
historian ● Krisiari aurre egiteko
irudimena agintera ● Europarrok
maite ditugun autoak ● **Ekologia
versus autoa, birziklaketaren bila**
Auto erabilia garestia atera ez dadin
Dieselaren jarrailtzaileak ● Mantso
datoz auto elektrikoak ● Alkoholetan
ahalmenak itota

Autoaren barruan, gainean edo ondoan

HARRY CREWS

ONGI jantzitako gizon bat Auto-Town-
ra azaldu eta ea De Soto 1949 bat ba ote
zeukaten galdetu zien egunean hasi zen
dena. Edukiko ez zuten ba, bai noski.
Ikusterik bai? Mister eta Hermanek ikus-
tera eraman zuten. Gizonak auto suntsi-
tuen aldapa igo zuen, De Soto 1949a er-
di-agerian zegoen lekura. Mister eta
Herman harekin batera igo eta Ply-
mouth baten lohobabes zanpatuaren
gainean eseri ziren, ikusmiran. De Sotoak itxura txarra zeu-
kan, ez zehatu edo lardaskatua, herdoil-geruza lodi batek
estalia baizik. Gizonak barrura begiratu zuen atzeko leiho-
tik. Denbora luzez ikustatu zuen. Azkenik zutundu zenean,
malkoak zeuzkan begietan.

«Semea galdu berria dut Vietnamen», esan zuen.

Plymoutharen lohobabesetik altxatu ziren. Ez zekiten zer
esan. Burutik eginda zegoela pentsatu zuen Misterrek.

«Hauetako bat neukan 1950ean», esan zuen gizonak, au-
to herdoildua leunki ukitzen. «Urtebete zuen eta ametsetan
bezala zebilen. Bazeuzkan hogeitahiru eskualdi pintura.
Neronek emanak. Eta eskualdi bakoitza leunduta «eskuz
leunduta» hurrengo eskualdia eman aurretik». Mutilei begi-
ratu zien, baina ez zuzen haiei, haiengan zehar baizik, bes-
te zer bait gehiagori. «Maletetik estalkian ilea orrazteko
modukoa». Atzeko esertokira begiratu zuen berriro. Aurpe-
gia haiengandik jiratuta zeukan orain, ahotsa urrun, mutu.
«Eta horregatik ezkondu zen nirekin, ez beste ezergatik. Be-
ti jakin izan dut. Aurreneko aldiz auto honexen atzeko
esertokian bertan. Eta geratu egin zen». Bapatean Misterri
begiratu zion. «Geratu egin zen. Sinesten? Geratu egin zen.
Sinesten?».

Misterrek ez zekien zer esan.

«Aurreneko aldiz aurreneko egunean geratu zen. Haur-
dun. Eta orain mutila hilik dago». Autoari begiratu zion os-
tera. «Eskerrik asko. Beste behin ikusi nahi nuen».

Gero, gizonak aldeginda, negar zorian egon zen Mister
Salvage Houseraren itzultzean. Hura zen, alajaina, sekula san-

Azken berrogeitamar urtetan gertatutako guztia
autoen inguruan jazo da.

tan entzundako gauzari
tristeena. Baina Hermane-
tzat ez. Herman amesla-
zen.

«Hire ustez, amerikar-
tan zenbatek izango zituen
umeak auto baten atzeko
esertokian larrua jo eta ge-
ro?» galdetu zion Hermanek.
«Ehuneko zenbatek?»

«Ehuneko hamarrek esan
go niake nik», esan zuen
Hermanek, eta anaiari im-
barre eginez, «arraioa, baze-
tekek xaharrak gu geu er-
atzeko esertoki batean egi-
ziana».

Horrelakoa zen anai-
Herman, amets zoroak
amesgilea. Baina Hermanek
zegoen amets zoroak ames-
hutsean uzteko pest, inol-
ere. Tema hartzen zuen be-
raiei eragiten. Hartara, Al-

TO ERAKUSKETAREN asmoa hartu eta auto-mendien zula-
tze lanetan hasi zen berehala, auto berezien bila.

«Azken berrogeitamar urteotan herri madarikatu honetan
gertatutako guztia», esan zuen Hermanek, «auto batek
gertatu da, edo auto baten barruan, gainean, inguruan edo
aldamenean». Ameslari irria egin zuen. «Eta denok itzul-
nahi izaten dugu delitoaren lekura».

Hala bada, mendi zulaketan hasi zen autoen bila, azken
berrogeitamar urte bakoitzeko auto banaken bila. Gero, au-
taren akreetarik hamar bat edo soikdu eta lerroz lerro jar-
zituen autoak. Hantxe zeuden 1920 urtetik 1970 urte bita-
teko autoak, herdoilduta, kraskatuta eta zati batzuk falta
trenkatuta, baina oraino antzemateko moduan denak. Ba-
jendeak delitoaren lekura itzuli nahi izan zuen. Milaka la-
gunek.

Hermanek kartel bat ipini zuen: «Hona hemen hura ger-
tatu zen autoa. Bizitza aldatu zizun gertakizuna». Eta etor-
ri ziren bai, berbizitzeko etorri ere: amodio istorioa, istripu-
estreinako auto hura, atzeneko auto hura, gorpila zula-
zitzaionekoa, gasolinarik gabe geratu zenekoa, gasolinarik
gabe geratu zela esan zuenekoa, umeaz ernaldua geratu
zen tokia («Gogoan, laztana? Oin bat barruko pilotoare-
kontra eta beste oina tinko-tinko ateko eskutokiaren kon-
tra?»).

* 1972an Estatu Batuetan estraineak plazaratu eta iaiz Susa argitaletxeak euskar-
turik argitaratutako AUTOA («Car») liburuko lehen ataleko zati bat da. Eduardo Mar-
ta eta Kristin Addis dira itzultzaileak.

1993
URTE LATZA

Urte madarikatu bat autogileen historian

Urte gogorra izan da 93koa auto sektorearentzako. Auto egileek «handienek batik bat» salmenten beherakada eta askotan galerak ere jasan dituzte. Saltzaile eta kontzesionarioek aspaldiko urterik latzena aipatzen dute.

IAZKO hamabi hilabeteetan salmentak % 15 baino gehiago jaitsi dira Europan, munduan dagoen merkaturik garrantzitsuenean alegia, eta Japonian ere aurreko urtean baino % 6 gutxiago saldu dute. Gaur egungo arazorik larriena gehiegizko ekoizketak da, eta ondorioz Europa

eta Japoniako kotxe enpresa gehienek arazo larriak dituzte aurrera egiteko.

TXIKIAK KRISIAN ONDOEN

ESTATU Batuetan krisia urte batzuk lehenago igarri zuten, eta jadanik berreskurapen ekonomikoaren bidean

dira: 1993. urtean salmentak % 9 igo ziren EEBBetan. Dena den, hau lortu ahal izateko lehenago neurri gogorrak hartu behar izan zituzten General Motors, Ford edota Chrysler bezalako konpainiek. Gastuak murriztu asmoz, enpresa hauek hainbat fabrika itxi zuten eta milaka langile kaleratu ere bai.

Europari dagokionez, 2.250.000 auto inguru geratu dira 1993an saldu gabe. Kopuru honek Volkswagen, General Motors Europa, PSA taldea (Citroën eta Renault), Fiat edo Ford bezalako en-

presa handi batek urtean zehar ekoizten duena suposatzen du. Rover konpainia ezik, Europako beste auto enpresa guztiek salmentak jaitsi dituzte azken urtean, kasu askotan galerak izanik.

Enpresa europarren artean krisia hobeekin igarotzen ari direnak txikiak direla. Enpresa garrantzitsuenean al-diz, gero eta arazo gehiago dauzkate berreskurapenaren bidetik abiatzeko.

Alemania da europarren artean krisia era bortitzenean jasan duena, nahiz eta gainbehera beste estatuetan baino beranduago antze-man. Gainerantzeko herrialdeetan salmentak jaisten hasi zirenean, Alemanian izugarrizko emaitzak lortu zituzten bi aldeak batu eta gero. 1992. urteko azken hila-beteetan ohartu ziren gainera zetorkienaz.

Duela bi urte, Volkswagen eta Mercedesek emaitza txarrak jaso zituzten, langile kopuru handi baten kalerratu, inbertsioak murriztu eta lantegi batzuen ixtea iragarri zuten. Volkswagenen kasuan, politika honek eragin nabarmena izan du bere menpe dauden beste gainerako enpresa guztietan, Skoda edota Seatek Alemaniatik iritsitako aginduak bete behar izan dituzte.

JAPONIARREN ESTUTASUNAK

EUROPAKO auto enpresa gehienek arazo ekonomiko-

Produkzioa saldu ezina izan da auto munduko nigarra 1993an.

**Forden Mondeo
izan da 1993ko
Urteko Autoa.**

ak izan dituzten bezala, Japonian ere diru galerak jasan dituzte 1993an. Japoniarren arazo larrienetakoa herrialdetik kanpo dauzkaten menpeko enpresatan datza. Izan ere, Europan gero eta gutxiago saltzen dute, eta EEBBetan ere bertako auto-

ak nahiago dituzte inportatutakoak baino gaur egun.

Salmenten murrizketarekin batera, Japoniak duela bi urte Europar Komunitatearekin sinatutako akordioa nabaritu du azken urtean. Akordio horren arabera, Japoniak exportazioen kopu-

rua milioitik behera jaitsi behar izan du. Enpresa nipondarretako kultura ere hasi dira aldaketak: bizitarako lanpostua segurtatzen zuten auto egileak hasi dira kon-

tratu motak aldatzen.

EEBBetako enpresei dagokienez (Chrysler, Ford eta General Motors), handietako bi txikiak dira egoerarekiko onenean daudenak. Chrysleren kasuan, Europan merkatua irabazi du modelo berriak kaleratuz, eta dagoeneko prest dago lantegi berria zabaltzeko. Forden arazo larriena aldiz Europa da. EEBBetan irabaziak dituzten arren, Europan eta bereziki Britainia Handian bere salmentak ez dira izan behar bezain handiak. General Motorsen kasua alderantzizkoa da. Europan ondo funtzionatzen duen bitartean, EEBBetan merkatua galdu du azken urteetan bere lehiakideen aurrean.

VOLVO

Auto-Suecia

**VOLVO AUTOEN
KONTZESIONARIO
OFIZIALA
GIPUZKOAN**

**SALMENTA,
ERREKANBIOAK ETA
ZERBITZUAK**

Jauregi auzoa, 76
20120 - HERNANI
Tel: 33 11 31 - 33 10 06
Fax: 33 20 23

Krisi gogorrari, modelo berriak

KRISI ekonomikoari modeloen ugaritzearekin erantzun diote autogileek. 1993an auto berri ugari jarri dira merkatuan, eta kasu gehienetan hauek berrikuntza nabarmenak ekarri dituzte.

Citroënek Xantia plazaratu zuen maiatzean, errepidean puntako prestazioak ematen dituen. Fordek martxoan Mondeo atera zuen salmentara «familiarra ekainerako utzi zuen» eta hau izendatu dute Europako Urteko Autoa, batzuek japoniarretara gehiegi makurtuta ikusten dutena. Fordenak dira Probe eta Maverick ere Nissanekin batera.

Opelek Corsa berri bat aurkeztu zuen apirilean, Clivio orotarazten dituzten biribiltasunekin, eta Peugeotek bere 306 aurkeztu zuten, apirilean hau ere. Opelek Calibraren, Vectraren eta Astraren bertsio berriak kaleratu zituen iaz, eta Peugeotek 106 tikiarena «diesela» eta 405 eta 605enak.

Iazko iraultza Renaulten Twingo ereduak markatu zuen: aldeko beroak eta kontrario gogorrak lortu ditu, baina berehala ater zaizkio imitatzailerak. Clioren eta Safraneren bertsio berriak ere eman ditu etxe frantsesak. Espainiatik Seatek Cordobarekin udazkenean egin zuen apustu.

Cadillac, Chrysler, Mercedes eta Toyotak batez ere luxuzko kotxeak merkaturatu dituzte 1993an, kasu askotan ekologia abiapuntutzat hartuz. Deportiboan esparruan Porsche da etxerik ezagunena, eta azken urtean ere horrelako bat merkaturatu du, '911' alegia.

1994
IRUDIMENEZ

Krisiari aurre egiteko irudimena agintera

Autoaren industriak krisiari irudimenarekin eta bere eskaintzaren ugaritasunarekin erantzun nahi dio 1994ean. Hogeitabat modelo berri merkaturatuko dira aurre, berrikuntza eta prestazio aberatsagoz.

ENPRESA estrategiari dagokionez, adituek diote balitekeela mundu osoko enpresen arteko elkarteak eratzea krisiari aurre egiteko. Den-

borak erakutsiko du lanpostuen murrizteaz gain zen ondorio ekarriko dituen honen. Hasteko, 93an ozenki iragarri zen ezkontza bat

—Renault-Volvo— elkarbizitza hasi baino lehen eten da. Auto berrien artean era guztietakoak ikusi ahal izango ditugu urte honetan, modelo txikietatik hasita deportiboetara iritsiz. Guzti hauen artean berebiziko garrantzia izango dute «familiarrek» eta «deskapotableek». Izan ere, sei etxek horrelako auto berriak ezagutzera emango dituzte 1994ean zehar. Haue-

Prototipoak igerle

KONPAINIA handiek ez dituzte jadanik eredu berriak feria handietan Franckfort, Tokio... aurkeztzen. Horregatik, prototipoak dira erakarpen nagusi. Hauetako gehienak ez dira bere horretan sekula iritsiko merkatura, baina ametsetan geldituko direnak datozen aldaketen igarpenak aurreratzen dizkigute. Aluminiozkoak azken ferietan azaltzen ari ziren, eta berdin adierazten zaigu auto ttikien ugaritzea. Prototipoekin galtzen dituzte lotsak autogileek. Prototipoetan ikusi ditugun faroak «alemanen faro biribilak eta japoniarren ia lerro gisakoak» jadanik kaleetan ditugu.

Deskapotableak berriro modan daude, holakoak dira krisiaren paradoxak.

10. Km. OIARTZUN - Tel: (943) 49 10 68 - 49 20 68 / 27. Km. ARITZETA - Tel: (943) 36 22 60
55. Km. ITZIAR - Tel: (943) 19 93 94 / 100. Km. AMOREBIETA - Tel: (94) 630 87 39

Salmenta berotzen hasi dira

Europako auto salmenta %7an igo da joan den urtarrilean, eta berri honek mundu guztiaren espektatibak berotu ditu, iazko urtarrilean saldu ziren 898.000 autoetatik 961.000tara igoztean. Holandan igo dira gehien, %48, Iranlan %31 igo dira, Espainian %28, Dinamarka %21ean dabil eta Britainia Handia %20an. Askoz gutxiago mugitu dira salmentak Europako motorea diren estatuetan: %2,6 Alemanian eta %15 Frantzian.

Ez da inor ausartu mugimendu horretatik ondorio oso baikorrak ateratzera. Oraingoz aipatu kopuru horiek iazko beherakadak berdintzeko ez baitira aski. Iaz %15,3an jaitsi ziren auto salmentak European, eta jaitsiersa askoz bortitzagoak ikusi ziren hainbat estatutan, Espainian %24a adibidez. Urtarril honetako datuen itzal bat aipatzekotan, Grezia eta Italiaren beherakada dira: iaz ere salmentak bietan jaitsi baziren, urtarril honetan Grezian %55ean jaitsi dira eta Italian %10a.

Edonola ere auten merkaturak gutxien mugitzen den hilabeetako batekoak dira datuok, eta ekonomiaren berotzearen lehen azarnak direla interpretatu du zenbaitek.

kin batera, auto moderno ereduaren artean aukera ezberdinak ikusi ahal izango dira, eta karrozeria mota ezberdinez gain, motorizazioetan gero eta aukera gehiago izango dira.

«Familiarrak» eta «deskapotableak» datoz modari tiraka. Esate baterako, Citroënek ZX ezagunaren eredu

familiarra aurkeztuko du aurtan. Lancia eta Roverrek ere bide hau jarraituko dute. Lehenengoak 'Dedra' modeloa aurkeztuko du, eta bigarrenak 200 seriearen eredu berri bat aterako du. Volkswagen ere esparru honetan sartuko da aurtan, eta Golf ezagunaren aldaera familiarri 'Variant' deituko dio.

ZERUA BURU GAINERA

LAGUN koadrila edo familiar eramatekoak utzita, «deskapotableek» gero ere indar gehiago daukate merkatuan. «Familiar» bati aterako duen bezala Volkswagenek kapot gabeko Golfak ere aurkeztuko du 1994az aurrera, arrakasta handi

Monobolumen espazialen aroa

HAMAR urte joan dira Chryslerreko orduko lehendakari Lee Iacocca Voyager ereduak aurkeztu zuenetik. Turismo eta furgoneta arteko hibrido hura irribarrez hartu zuen askok. Hilabete gutxiren buruan Espace plazaratu zuen Renaultek European. Geroztik monobolumenen salmenta etengabe handitu da.

Monobolumen edo monoespazioen salmenta 400.000tara iritsiko da 1998an, eta aurtan bertan 200.000tara heltzea espero dute adituek. Bi litrotik 3,8 litro arteko zilindradatakoak dira eta hainbat bertsioetan eskaintzen dira. Markak ere hamairutara ugaltu dira urte hauetan. Espace eta Voyager aintzindarien ondoren, Toyotak Previa dauka, Mitsubishik Space Wagon eta gure inguruan gehiago hedatu den Serena Nissanena da. Luxu ikutu handia

duen Pontiac Trans Sport da General Motorsen eskari honi emandako erantzuna. Mercedes Gasteizen T.O. delakoa ari da prestatzen, eta Ford eta Volkswagonek Portugalen ekoiztuko dute beste berri bat. Peugeot, Lancia, Fiat eta Citroën ere horietan ari dira.

Merkaturak hankaz gora ipini dute monoespazioek, eta ttiki iraultzaileak ere «Twingo bidenabar» haien bertsio ttikiak dira. Espacea Matra enpresa airespazialak garatu zuela ezin ahaztu. Bolumen bakoitzeko autoak egiteko asmoa oso aspaldi-koa zen, ordea. 1913an Fiaten Siluro izeneko auto aerodinamikoak sortu zuen, eta saioek geroztik etengabe segi dute, bigarren Gerra Handitik aurrera batik bat. 80 hamarkadan gainditu ziren arazo nagusiak.

Espacearen arrakastaren ildotik datoz Nissanen Serena bezalakoak.

duen gama hau eredu berri honekin osatuz.

Esparru honetan, Peugeot 306 eredu aterako du, hau izango baita Golf «deskapotablearen» arerio nagusia. Aipatzekoa da ere, aurtent lehendabiziko aldiz osoki aluminioz eginiko autoa aurkeztuko duela Audik. A8 deituriko honek gaur eguneko V8ak ordezkatuko ditu.

Enpresa japoniarrei dago-kienez, Toyota izango da aurtent auto berri gehien aterako dituen. Deportiboen alorrean diseinuz guztiz aldatu duen «Celica» berria eta itxura aldetik ikusgarria den «Supra» aurkeztuko ditu. Azken honek 250 Km orduko gehienezko abiadura izan arren, bere 300 zaldiek gehiagorako aukera ematen diote.

Forden Synthesis
aluminiozko hau bere
lehengusu Scorpio %40
arinagoa da.

Aluminioaren ederra

HELDU da azkenean aluminioa autoetara, urte askotan iragarri baina sekula aplikatzera iritsi gabe egon ondoren. Orain arte materiale hau kotxearen zati zehatz batzuetan erabili bada ere «lantzetan adibidez» udaberrian Audik lehengai gisa aluminioa izango duen A8 autoa aurkeztuko du. Dago-

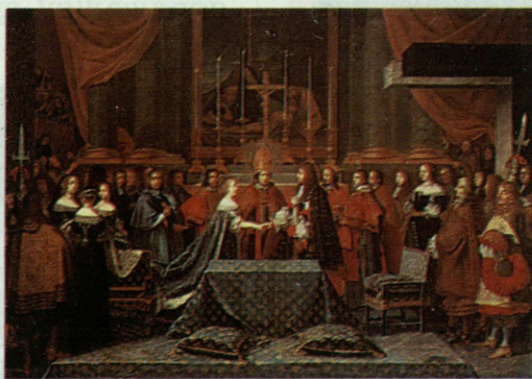
eneko beste hainbat ekoizlek ere prototipoak aurkeztu ditu ferietan, jandak bideragarria dela erakutsiz.

Aluminioaren erabilpenak abantaila ugari ekar diezaioke autoari. Alde batetik, arintasuna ematen dio, eta ondorioz errazagoa gertatzen da balaztatzea eta azeleratzea. Bes-

tetik ingurugiroarentzako onuragarria da aluminioa, xafla ia bukatuak erabiltzean energia gutxiago kontsumitzen duelako, eta gutxiago kutsatzeaz aparte, birziklatzeko erraza delako. Baina bere alde txarra ere badu aluminioaren erabilpenak: oso garestia da. Hau dela eta, Audik aluminioa luxuzko autoetan ezarriko du, eta horrela salneurrian ez da hainbeste nabarituko.

Beste markek ere pres-tatu dituzte aluminiozko prototipoak. Francforteko ferian Fordek Synthesis aurkeztu zuen, Porshek bere 911 eredu eta zenbait japoniarrek ere laster dituzte berenak kalean.

Donibane Lohizuneko GREVIN Museoa

Euskal Herrian, 1660. garren urtean, Donibane Lohizune izan zen bi gertakari garrantzitsuen lekuko. Pirineoetako hitzarmenaren izenpetzea bat eta ere Louis XIV Erregearen ezkontza.

1993ko urtean, GREVIN Erakustokiak, zuentzat, denboraldi hori oroitaraziko du, Eguzki Erregearen kortean bezain edergailu eta soineko ospetsuekin.

Donibane Lohizuneko portuan, L' Infante edo Errege-Alaben pabiloian, aurkituko dituzue ezkoz eginikako 50 pertsonai baino gehiago, denak beren egiazko haunditasunean.

Donibane Lohizuneko GREVIN Museoa. Pavillon de L' Infante (kaian) Tel: 59.51.24.88

Europarrok maite ditugun autoak

Europako auto gidariekin kotxo marka eta eredu ezberdinez duten irudia ezagutzeko hainbat inkesta egin izan dira. Time International enpresak udazkenean buruturikoan, hamaika herrialdetako 5.500 gidariren artean egin zuen galdeketa. Horrela dakigu ia europarren erdiak duela etxean gutxienez bi auto, Belgikan dituztela ugari, suediarrenak direla ahalmentsueneak eta italiarrenak ahulenak.

AUTO bat erosterakoan segurtasuna da gidariekin gehien kontutan hartzen duten faktorea, erosotasuna eta kotxearen mekanika atzerago geratuz. Autoa erosterakoan, mekanika egokia eta barruko erosotasuna dira segurtasuna eta gero, bezeroek gehien begiratzen dituzten faktoreak.

Autoak zenbat kontsumitzen duen, bere tamaina eta errendimendua dira Europako gidariekin kontutan hartzen dituzten arrazoiak. Fabrikatzailearen izenak ere asko eragiten du kotxe bat erosterakoan, baina markarekiko fideltasuna segurtasunaren eta gainerako datuen atzetik dator nonbait.

Dieselaren jarraitzaileak gero eta ugariago

DUELA gutxira arte kilometro ugari bidaiatzera behartuak zeudenek aukeratzen zuten diesela. Egun, asko dira bere abantailak ikusita diesel motoreak duen autoa nahi dutenak. Motore honek presio altuan konprimatuz berotu den aireari gasolioa edo olio astuna injektzioz nahastuta egiten du lan. Ez da gasolinazkoa bezain kutsagarria, ez baitu erregaia eta aireaz aparte ezer erabiltzen. Gainera abantaila hauek bere bizitza guztian zehar mantentzen ditu, ingurugiroarentzako onuragarria izanik.

Azken ikerketen arabera, gasolina erabiltzen duen autoak baino matxura gutxiago izaten du urtean zehar, presio altuak jasateko gai denez, gainerantzeko kotxeekin baino kilometro gehiago egin ditzake, % 60 bat gehiago. Kontsumoaren aldetik ere abantailak eskaintzen ditu diesel motoredun autoak: besteekin baino % 30 gutxiago erretzen du baldintza normaletan.

Diesel ibilgailuek aintzina zituzten ahulezia teknikoek gaur egun ez dute lekurik. Jadanik, teknologia aldetik gasolinadun autoekin parekatuta daude.

Ekologia ere «hainbeste aipatua izan arren» erosketa garaian erditik atzera geratzen da.

GIZON ETA EMAKUMEEN BEGIAK

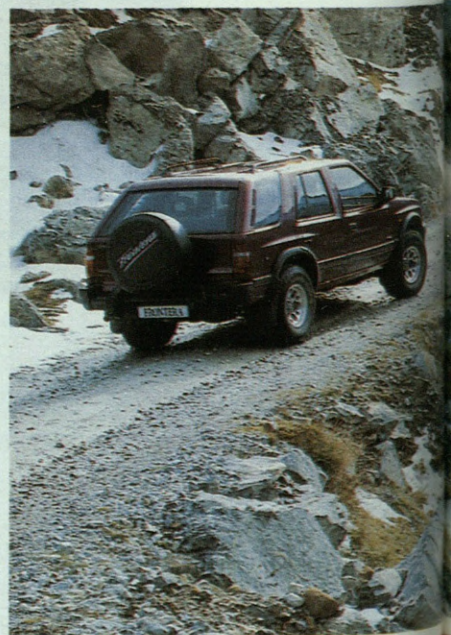
AUTOAREN erosketari aurre egiterakoan ezberdin jokatzen dugu gizon eta emakumeok, egindako ikerketen arabera. Automobilaren kostuak gehiago eragiten du emakumeengan gizonengan baino, eta emakumeak dira segurtasunari eta ingurugiroari ere garrantzia gehiago ematen dietenak. Diseinu kontuetan, autoaren barrualdeari kanpoaldeari baino gehiago begiratzen diote emakumeek. Karrozeriaren kolorea, atzeko ateak, «deskapotableak» izatea eta lau gurpiletan trakzioa edukitzea ere kontutan hartzen

omen dituzte emakumeek. Gizonek aldiz, garrantzizko agotzat jotzen dituzte alarmasistema, aparailu elektronikoak, telefono mugikorrak, tintatutako beirak eta inguruzkariak.

Herrialdeka begiratzeko berdintasun batzuk ere antzeman daitezke. Esate baterako zentralizatutako itxura europarren artean bigarren elementu garrantzitsuen bitartean, espainiarrek aire egokitua aukeratu duen postu berean.

MERCEDES-EK IRUDIRIK ONENA

MERCEDES da gaur egun Europar saltzen diren autoen artean gidariekin gehien nahi luketena, eta irudirik onena duten autoetan bigarren postuan BMW agertzen da. Dena den, herrialde

Mendirako
bezala
errepiderako
onak diren
4x4ak ere
maite ditu
europarrak.

EZAUGARRI AUKERATUENAK

SEGURTASUN OSAGAIK	8,42
ITXIERA ZENTRALITATUA	6,72
PINTURA ETA BUKATUA	5,66
AIRE GIROTUA	5,05
KRISTAL TINTATUAK	4,78
ALARMA SISTEMA	4,76
OSAGAI ELEKTRONIKOAK	4,69
URRUNEKO IREKIERA KONTROLA	4,54
EGUZKITAKO SABAIA	4,41
HIRU BOLUMEN	4,30
BI BOLUMEN	4,09
LAU GURPILETA KO TRAKZIOA	3,04
DISKO KONPAKTO APARAILUA	2,62
SABAI ZABALGARRIA	2,59
TELEFONOA	2,35

begiratzu gero, ezberdintasun batzuk ikus daitezke. Esate baterako, Portugalen Ferrari dago lehen postuan, Italian Fiat eta Ferrari, eta Frantzia Renault da gida-

Publizitate alorrean, Ford eta Volkswagen dira gogoratuenak

rien gustokoena.

Adinari begiratzu, gazteek Ferrari, Porsche eta Volkswagen aukeratzu dituzten bitartean «ametsa edonori zaio zilegi» nagusia goek nahiago dituzte Rolls Royce, Peugeot eta Ford autoak.

Publizitate alorrean, Ford eta Volkswagen dira euro-parrok gehien gogoratzen ditugun iragarkien egileak. Eta gehien aldizkarietako publizitateaz oroitzen dira

Ametsetako tramankulua: McLaren F-1

Abiadura, 370 km/h gaindi dezake. Lehiaketakoek baino aerodinamika hobea du. Atzeko hegala elektronikoki kontrolatuta dago. 12 zilindrotako motore bat du, 600 zaldiak gainditzu ditue eta 6.0 litroen gainetik kokatzen da. Sei abiadura ditu monopla honek,

eta ikuspegi ezin hobea. Gidatzeko abantaila guztiak dituelarik, abian zehar xoferrak konfidantza handiegia hartzeagatik deskuidatzea da arrisku nagusia: aurkezpenean McLarenen nagusia den Ron Denisek berak birrindu zuen bat. Munduko autorik onena eta garestiena da McLaren F-1 hau: 107 milioi pezeta (lau milioi libera). 300 ale bakarrik egingo dituzte.

GURE PRINTZIPIOEKIKO LEIAL

PROFESIONALITASUNA, ESPERIENTZIA ETA ARRETA.

OPEL

Z A I N G A I T U Z U

10°
URTEURRENA

TALLERES
OLA

Olabarrena Auzoa, z/g. Tfnoak: 76 33 44 / 45 / 46. **BERGARA** (Gipuzkoa)
Erakusketa **ARRASATEN**: Loramendi, 2. Tfnoak: 79 05 86
DEBA ARRO. LEINTZ BAILARA ETA GOIERRI GARAIrako kontzesionaria
OPEL BANATZAILE OFIZIAK. ESPERIENTZIAGATIK ONENAK.

Segurtasun osoaren bila

Segurtasuna bilakatu da azken urteetan munduko auto fabrikatzaile gehienen erronka nagusia. Aurreko urteetan erosotasuna eta luxuzko elementuek auto enpresen ahalegin guztiak eskatzen bazituzten, gaur egun gidari eta bidaiarien segurtasuna bermatzeko elementu eta sistemei gero eta garrantzia handiagoa ematen diete.

URTE batzuen buruan garbiago ikusiko ditugu gaur gertatzen ari den iraultza teknologikoaren emaitza

praktikoak. Iraultza honen ondorioz 'auto inteligentea' edota 'errepide inteligentea' ezagutzeko aukera izango dugu. Esate baterako, Toyota enpresa japoniarrak aurtentzen aurkeztu nahi duen prototipoa gidaria lo geratzen bada, errepidearen albo batean gelditzeko gai izango da. Gidariaren akatsak ekiditeko auto fabrikatzaileak au-

rrera eramaten ari diren iraultza teknologikoaren adibide garbia da hau, baina honetaz gain beste hainbat daude.

Autoa eta gidariak gain, errepideak paper oso garrantzitsua betetzen du segurtasuna bermatzerakoan. Jada martxan jarri dira hiruzpalau urte barru egia bilakatu diren 'errepide inteligenteak'. BMWk 'Companion' izeneko errepideetarako informazio eta alerta sistema atera du, eta honen bitartez gidariak errepidean gertatzen denaren berri izango du autoan doanean. Esate baterako, errepidean

Segurtasuna zakutik hartuta

GIDARIAREN eta autoan doazen lagunen segurtasuna lortzea da gaur egun munduko enpresa guztien asmo nagusia. Hau dela eta, hainbat elementu berri ezartzen dihoaz kotxeetan. Egunero elementu berriak sortzen diren legez, egun 'airbag' segurtasun sistema modan jarri da, eta dagoeneko serieko autoetan ezartzen hasia da.

Airbaga «stripua izatekotan era automatikoki puzten den poltsa» luxuzko autoetara mugatu da orain artean. Jadanik erdi mailako gamara zabaldu da eta laster apaletara ere iritsiko da. Europako airbaga amerikarra baino tikiagoa da, baina hau bezain segurua bada, eta edozein kotxetan ipintzeko errezagoa.

Xoferrarentzako jarri izan da estraina, bolantean sartua, baina are arrisku handiagoa duen alboko bidaiarentzako ere zabaldu da. Laster hasiko dira «auto onenetan, oraingoz» atzeko bidaiarentzako ere ipintzen, eta laster ateeke ere eramango dituzte, denetara zortzi puxika edo zaku osatuz.

Airbagaren atal ikusgarriena nylonezko zakua da. Hori betetzeko gasa nitrozelulosa eta nitroglicerina nahasketa leherkari batek sortzen du. Eta pizteko agindua sentore batek luzatutako datuen arabera ematen du mikroprozesagailu batek. Elementu honek istripu bateko kolpea gertatu eta zakua puztea erabakitzeko 30 milisegundu dauzka, mikroprozesagailuarentzako nahikoa: zakua beste 30 milisegundutan betetzen da, eta bidaiariak aldiz 100 behar dituzte eraginak jasateko, beste 40ko tarte dago, beraz.

Estatu Batuetan ez da gerrikoa eramatea derrigorrezko, eta aurrean hiru bidaiari joan ohi dira usu: hortik han airbagak askoz handiagoak izatea. Europan, segurtasunik handiena hiru osagaiok eskaintzen dute batean ipinita: gerrikoa, honen tentsorea eta airbaga.

Kapritxo bat zirudien airbaga serieko autoetara ere heldu da.

Auto HERNANI S.A.

MEKANIKA ETA
TXAPA
KONPONKETAK,
ELEKTRIZITATEA

Akarregi auzoa, 25 - 20120 HERNANI - Tel: 55 77 25

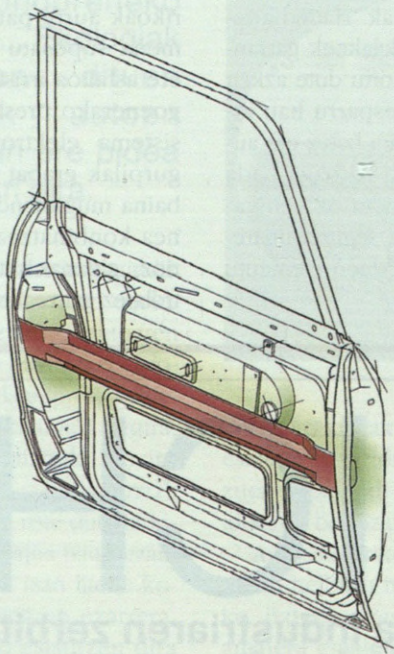
Ordenagailua eta laserra lau gurpil gainean

ORDENAGAILUA iritsi da autoetara. Jadanik badira motoreak ordenagailuz kontrolatuak, eta suspentsioetara dakar txipak denbora gutxi barru sekulako iraultza: zamagatik ez dira atzeraka makurtuko autoak. ABS frenuak ildo horretatik etorri dira eta berdin gaur hain zabaldua dagoen haize girotua.

Dagoeneko marka batzuek auto inteligentea delakoa ezagutzea eman dute prototipoen bidez. Auto hauek hemendik urte gutxira erabakiak hartzeko gai izango dira, eta gidariaren akatsak ekiditeko balio izango dute. Esate bate-

rako, gidariak logurea badu errepidean dagoenean, autoaren alarma jotzen hasiko da: guztiz esnatzen ez bada, bere eserlekua mugitzen hasiko da, eta honek ere bere helburua betetzen ez badu, kotxea poliki poliki gelditzen joateko, eta errepidearen alde batean geratzeko gai izango da.

Auto inteligenteak errepide inteligenteeekin batera lan egingo du, eta kontrol zentru batek gidatuko ditu honen pauso guztiak. Feriatik feriara agertzen dira aplikazio berriak, eta oraintsu Mazda etxeak aurkeztu berria du oinezkoak ez zanpatzeko laser sistema: laser erradar batek lokalizatzen du autoaren aurrean 140 metro baino gertuago da-torren autoa edo 35 metro baino gertuago dabilen oinezkoa, alarma joz edo eta geldiaraziz.

Autoaren egitura bera gogortzeko ateei metalazko zatia-
erantsi zaizkie.

Irristadaren aurka ABSa

ABS balaztak dira segurtasun alorrean egin den aurrerapen handienetako bat. Gurpilak blokeatu eta asfalto edo gudron gainean irrista egitea

eragozten dute. Horretarako sentso-re elektroniko batzuk dauzkate, blokeatze aurreko unea detektatu eta balazten zirkuitu hidraulikoei presioa arautzeko agintzen diena, neumatikoei zoru gainean daukaten aderentziaren arabera. Zoru bustietan igertzen da gehien bere eragina. ABSa ez da ordea, gaitz guztientzako ukendua, eta konfidantza gehiegiz istripua gerta daiteke. Edo ABSak gaizki funtzionatzearen ondorioz, hau ere jazotzen da eta.

BIANDITZ

Zerbitzu ofiziala

- Txapa eta mekanika konponketak
- Auto zahar eta berrien salmenta

OIARTZUN, Tel: 49 12 23

INAXIO GRUAK

GRUA-ZERBITZU IRAUNKORRA
(AUTOAK - FURGONETAK)
25 TONAKO AUTOGRUA

Irusta Bekoa baserria (Albiztur)
Tel: 65 37 75 / 908 - 67 19 25

Haurren kasuan arriskua handiagoa da

AUTOAN bidaiatzen dutenen artean haurrak dira istripu baten aurrean defentsa gutxien dutenak. Hamabi urtez beheko haurrek atzean joan behar dute, nahiz eta gerrikoa lotu gabe joan daitezkeen. Hamar kilora iritsi ez direnentzako oso egokiak dira aurrean eta norabideari bizkar emanda eramatekoa jarlekuak, baina ez dira erabili behar airbaga daukaten autoetan. Jarleku gehienak lau urte arteko haurrentzako pentsatuak dira. Hortik goragokoentzako ere badira gerrikoa lotu ahal izateko jarleku osagarriak. Ez ahaztu 25 kiloko haur bat 50 km.ko abiaduran 1.000ko masa bihurtuko dela.

Haurren segurantziaz harreta berezia eskatzen du.

istripu bat izango balitz, gidariak informazio hori jasoko luke bide alboan eraikitako poste elektronikoen edo autoan ezarritako ordenagailu baten bitartez.

ISTRIPUA NOLA GOXATU

GERO eta gehiago dira bidaiarien bizia bermatu ahal

izateko merkatura ateratzen diren sistemak. Hauen artean 'airbag' delakoek garrantzia handia lortu dute azkenaldian, eta esparru hau jorratzen ari dira batez ere auto enpresak. Airbaga bada modaren poderioz gehigarriena, ez da segurtasunarekin erlazioa duen elementu bakarra.

Karrozeriari dagokionez, alboko eta aurreko kolpeetako aurre egiteko egitura defor-maezinak gero eta aberatsagoak dira, eta sendoagoak. Gainera, balaztak ez blokeatzeko sistemak daude, trafikozio kontrol elektronikoa, ez irristatzeko sistemak, segurtasun gerriko automatikoak, haurrentzako eserleku bereziak eta segurtasuna eta erosotasuna bultzatzen dituzten teknika ezberdinak.

Balaztak ez blokeatzeko sistemen barruan ABS deiturikoak aurre pauso nabarmena suposatu du. Batez ere asfaltoa irristakorra dagoenerako prestatua dago sistema elektronikoa haurgurpilak erabat gelditu eta baina mugimendua geldiduna konbinatzearen poderioz, gidariak autoaren kontrola ez galtzea lortzen da.

ZURICH

**GIPUZKOAKO pertsonen, ondasunen eta industriaren zerbitzura
jartzen du bere Agenteen profesionaltasuna**

AZPEITIA, Goiko Kale, 5
JABIER ARREGI

BEASAIN Esteben Lasa, 7
GURUTZ BARANDIARAN

BERGARA, Telesforo Aranzadi, 3
JESUS ELKORO

BILLABONA, Nagusia 37
TOMAS IRAOLA

DEBA, Galtzara z/g
JUAN A. ALZIBAR

EIBAR, Urtxaile kalea, 1
JUAN IZAGIRRE

EIBAR, Plaza barria, 8
FERNANDO LEJARDI

ELGOIBAR, Artelake z/g
CONSTANTINO ROMERA

ELGOIBAR, Rosario 2
NIKOLAS ZUBIAURRE

HONDARRIBIA, Artuzkok Matxin
MERCEDES ARTOLA

HERNANI, Gudarien plaza 13
JAVIER SARRIEGI

IRUN, Luis Mariano, z/g
TOMAS BEUNZA

ARRASATE, Larragain 18
CASIMIRO BRIZ

OÑATI, Euskadi etorbidea, 15
MARI MAR URRUTIA

ORDIZIA, P, Urdaneta 10
EDUARDO MARTINEZ

PASAI SAN PEDRO, Araneder 1
PEDRO ANDUEZA

ERRETERIA, Urdaneta 1
JUAN JOSE ARTOLA

TOLOSA, Pablo Gorosabel
FRANZISKO LARRARTE

ZARAUZ, Mandoz z/g
JUAN C. INTXAUSPE

ZALDIBIA, Udaletxe kalea
BIZENTE SAINZ SAN MARTIN

ZUMARRAGA, Legazpi 8, behea
AGUSTIN ELIAS

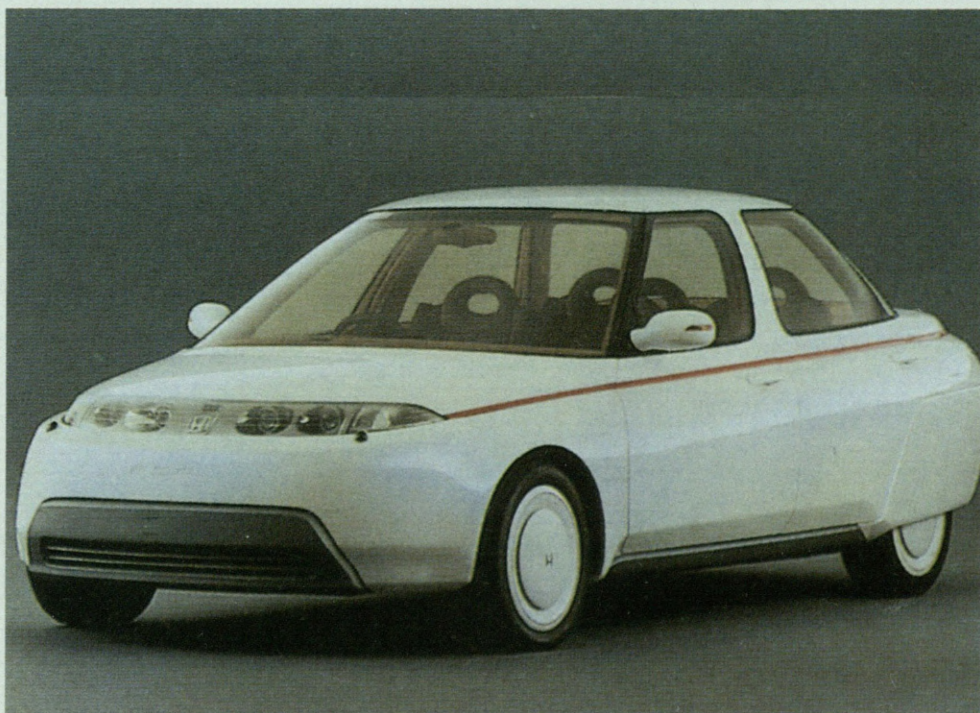
ZUMAIA, Bonifacio Etxegarai
PATRICIA CAMACHO

Gipuzkoarako zuzendaritza, fuenterrabia kalea, 24, DONOSTIA
Tel: 42 94 62 (8 linea)

Mantso datoz auto elektrikoak

Autogintza kusa-
durari lotua da-
go errotik. Autoa
egiteko materialen
ekoizpena, fabrika-
zioan xahutzen den
energia, erregaia-
ren hondarrak, egi-
ten duen zarata,
erabili ondoreneko
txatarra... Ekologiak
eskatzen dituen
neurriak autoen
munduan ere bidea
egiten ari dira.

GURE herri askotan oraindik
papera biltzeko ontzi egoki-
rik egon ez arren, autoaren
materialeen birziklaketa oro-
kurtu egin da enpresa gehie-
netan. Etorkizunari begira,
materiale guztiak berriro
erabiltzeko baliagarriak
izango direla uste dute fabri-
katzaileek. Baina hau bezain
garrantzitsua izan liteke ko-
txe elektrikoaren ezarrera.
Honez gero esistitzen dira
horrelako batzuk merkatuan
autobusek daramate erabile-
ran aurrerapena baina orain-
dik ez dute lortu beharrezko
tokia.

Auto elektrikoaren ideia
ez da berria. Automobilak
mugitzeko hiru energia iturri
ezberdin (lurruna, gasolina
eta elektrizitatea) erabiltze-
ko aukera aztertu zuten fa-
brikatzaileek XIX. mendea-
ren amaieran. Baina azkene-
an gasolina nagusitu zen es-
kaintzen duen autonomiaga-
tik: berehala hornitu daiteke
eta merkeagoa da. 70eko
hamarkadan Ekialde Erdian

izandako krisiak eta petrolio
eskasiaren beldurrak ekarri
zuen aspaldian ahaztutako
ideiaren berpizkundea.

Auto elektrikoaren bitar-
tez bi helburu bete daitez-
ke. Batetik emisio toxikoei
amaiera ematea, kotxe ho-
nek ez baitu inolako honda-
kinik sortzen, eta bestetik
zarata kutsadura murriztea,
guztiz ixila da eta. Azken ur-
teotan soinu bidezko kutsa-
duraren kontrako kontzien-
tzia handia dago.

AUTO ELEKTRIKOEN ALDEKO LEGEAK

AZKEN hamar urteotan
hainbat ikerketa egin dira
proiektu honen bideragarri-
tasuna ezagutzeko, eta kon-
painia garrantzitsuenak be-
ren prototipoak aurkezten
joan dira egindako auto azo-

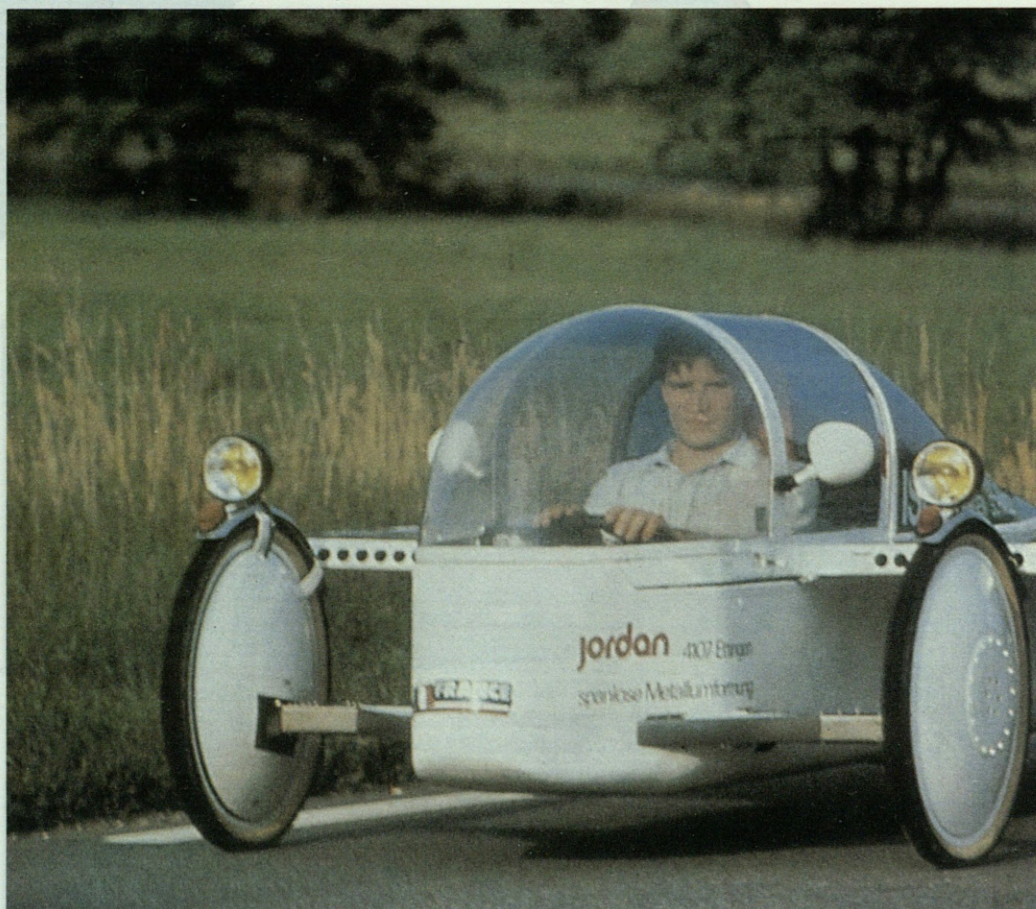
ketan. Gainera dagoeneko
hasi dira saltzen horrelako
modelo batzuk.

Auto elektrikoak batez
ere Estatu Batuetan izan du
bultzada. 1999tik aurrera
Kaliforniako estatuan matri-
kulatutako autoen % 3ak
elektrikoa izan behar du. Le-
ge honen arabera 2.003. ur-

**Auto elektriko asko ziren
Tokioko iazko ferian, horien
artean Honda FSR hau.**

Ekologia versus autoa

IZUGARRIA da eskuartean erabiltzen duzun auto horren
zikloan zenbat zabor sortuko den. Erdi mailako auto ba-
tek bere bizitzan zehar 26,5 tona hondakin zabaltzen di-
tu, honek ingurugiroari eragiten dionarekin. Lehengaiak
eskuratzea, horiek garraiatzea, autoa fabrikatzea, autoa-
ren bizitzako gastua, txatarrerikoa... Denetara 26,5 tona
hondakin, 22,9 tona ikatzen energia xahutu ondoren. Au-
torik ez duen Europako herritar batek osotara sei urtetan
gastatzen duena behar du autoak erregaian bere bizit-
zan. Eta hau aski luke Indiako herritar batek 76 urtean ze-
har behar duen energiatarako.

Lucien Rosenkranz
frantsesak eguzki
indarrez
mugitutako autoa
asmatu berri du.
Dagoeneko
errepidera
ateratzeko
baimena badu.

Trafikoa kaosera daramagu matematikarien ustez

GURE hiri eta herrietako trafikoa gero eta konplikatuago egin da denborarekin. Eta hirien barruan auto ilarak jasanezinak bihurtu diren baikoitzean agintariak soluzio-bide bera ikusi dute beti: errepide berriak eraikitzea. Braessen paradoxak agertzen duenez, honek norma-

lean trafikoaren arazoak areagotzea dakar berekin: paper gainean motzenak diren bideak bihurtzen dira moteleak, eta ondorioz luzeenak.

New Yorkeko Rockefeller unibertsitateko irakaslea den Joel Cohenek burutu du ikerketa, eta trafikoan ere 1968an Dietrich Braess ale-

manak formulatutako paradoxa betetzen dela ohartu. Alegia, gune batean dagoen trafiko handia konpondu nahian errepide gehiago eta motzagoak egin direnean, ez dela arazoa konpondu, eta kasu askotan errepideetako jarduera nabarmenki handitu dela.

Zergatik? Cohenek, gidari batek beste dea aldatzen badu, irabazteko, azkenean gidari guztiak ohartzen honetaz, eta ibilbide hartzten dute. Ondorio siera batean hutsik errepidea autoz betetzen da. Gainera guztzuetan bide motz beste bideekin nahas-

**Psicotechnico
Gipuzkoa**

**GIDA-KARNETAK ETA EHIZA
BAIMENETARAKO OSASUN AZTERKETAK**

Viteri kalea, 26 - 1 - Tel: 52 97 35 - ERREENTERIA
Ordutegia: 10 - 13 (goizetan) / 10 - 12 (larunbatetan)

Carlos I. ibilbidea 5, beheka - Tel: 45 86 47 - 20011 DONOSTIA
Ordutegia: 8,30 - 13,30 eta 16 - 18 / 9 - 12,30 (larunbatetan)

HATOR
Aholkularitza

Aseguruak

Kardaberaz, 60 HERNANI Tel: 55 43 12

- **Aseguruak**
- **Aholkularitza**

terako kopuru hau % 10era iritsiko da. Urte horretan Kalifornian 200.000 auto isil eta garbi ibiliko da.

EEBBetan General Motors, Ford eta Chrysler Energia saila, konpainia elektriko eta Energia Elektrikoaren Ikerketa Institutorekin batera lanean hasi dira ekologikoa eta aldi berean erabilgarria izango den auto bat bilatu asmoz. Hauen helburu nagusia horrelako ibilgailuen merkaturatzea merketu eta errentagarria bihurtuko duen hornitzaile egokia asmatzea da.

Auto elektrikoak abantaila ugari ekar ditzaken bezala (zarata eta hondakin toxikoak ez hedatzea, materiale birziklagarriez egina egotea, eta abar) badiu ere bere alde txarrak.

Gaur egun ezagutzen diren prototipoek oso autonomia gutxi daukate, behin eta berriro energiaz hornitu behar direlako, eta honetaz gain beren prezioa beste kotxeen bi halako da.

ELEKTRIKOAK NUKLEARRAREN ALDE?

HONEKIN batera, auto elektrikoak hedatzen badira, energia asko behar izango da kotxe guztiak hornitzeko. Horrela, kutsadura toxikoa errepideetatik baztertuko den arren, zentral nuklear gehiago eraiki beharko dira honi aurre egiteko.

Hau honela ez izateko, kutsatzen ez duten materialeak ikertu edo asmatu beharko dituzte fabrikatzaileek.

Etorkizunean zer gertatuko den ezagutzea ez da batere erraza, baina azken urteotan teknologia mailan eman den aurrerakadak baikor izatera bultzatzen gaitu.

Ingurugiro garbiago bat izateko eta kutsadura mota guztiak baztertzeko lehen pausoak eman dira jadanik, eta hemendik aurrera egingo direnek lorpen asko ekar ditzakete

Birtziklaketa osoaren bila: hil ondoren dena aprobetxatzeko

GAUR egun autoaren %170 metala da, eta honen %190a birziklatzeko erabiltzen da. Portzentai hau 2.000 urterako handitzea nahi dute Europako fabrikatzaile nagusiek. Asmo hauen arabera, sei urte barru kontinentean izango diren auto guztiak elementu birziklatuz eginak egongo dira, eta hauen piezak berriro erabiliak ahal izango dira. Gainera hurrengo mendeen plastikoak autoaren %155 osatzea nahi dute enpresek, hau birziklatzeko erraza baita. Dena den, dagoeneko badira guztiz birziklagarriak diren autoak gure errepideetan.

Volkswagen, Opel, BMW, Mercedes eta PSA taldea kotxe elementuak birziklatzen hasi dira, eta lortu dituzten emaitzak ezin hobeak izan dira. Burdina eta altzairua birziklatzeak milaka tona metale berreskuratzeak aukera emateaz gain, energia asko aurrezteko bidea eman die enpresei. Gainera hauetariko batzuk saltzen dituzten ordezko piezak birziklatutako materialeekin eginak izaten dira. Kasu honetan ekoizpen kostua txikiagoa izanik, prezioa ere baxuagoa da. Buruhausterik handienak _zenbait materiale toxiko alde batera utzita_ kautxozko neumatikoek ematen dituzte oraindik.

Metalak orain ongi aprobetxatzen dira, kautxoa da buruhaustea.

sendoa s.a.
argitaldaria

BERTSOLARI BILDUMAREN AZKENEKO 5 ALEAK

P.M. OTAÑO (2 Ale)
BILINTX
XENPELAR
BERTSOLARITZAREN HISTORIA

BEREHALAKOAN KALEAN

Ugaldetxo Auzoa, z/g - OIARTZUN - Tel. (943) 49 35 51/52/53 - Fax. 49 35 48

Autoaren osag

BARRUKO ISPILUA GAU / EGUN

ARGIZTAPEN ELEKTRONIKOA

AURREKO KRISTAL LAMINATUA

KRISTALGARBITZAILEA

KANPOKO ISPILUA

AIRE IRAGAZKIA

ARGI HALOGENOA

INTERMITENTEA

AURREKO
PARATXOKEA

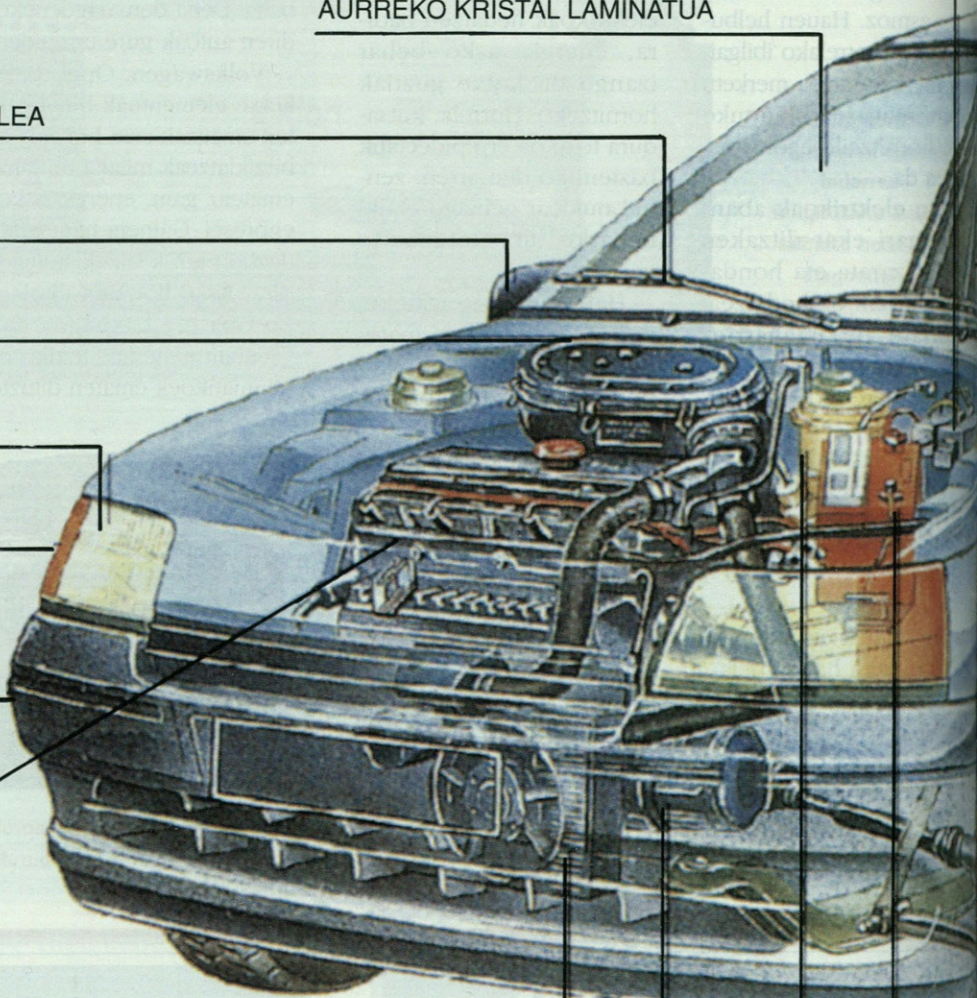
MOTOREA

ERRADIADOREA
AIREZTATZAILE ELEKTRIKOAREKIN

ABIADURA KAXA

HOZTAILE ONTZIA

BATERIA

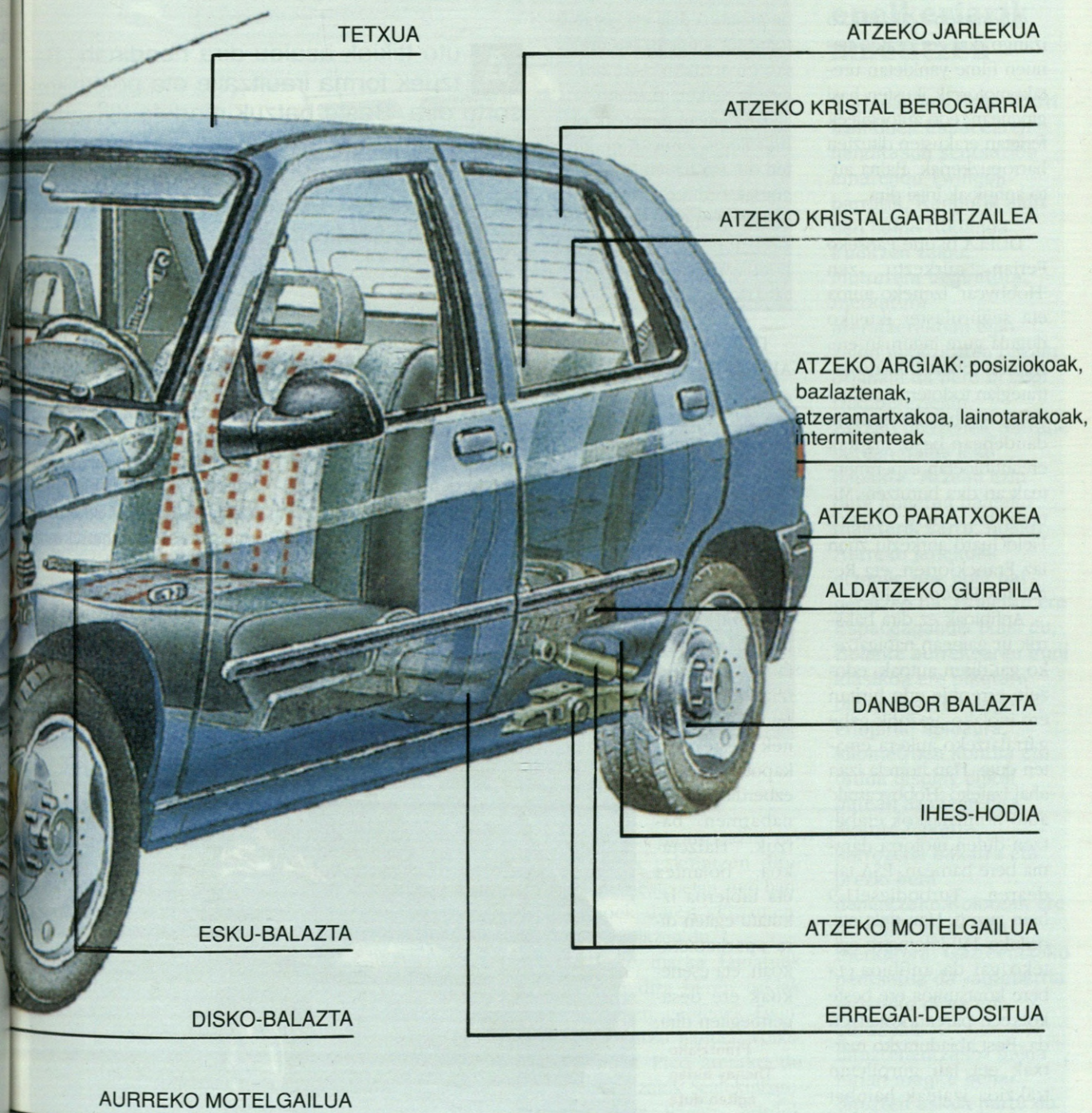

ak

ARGIA

ABIADURA PALANKA

Itsasoa eta autoa ez daude jadanik borrokan

Aberatsen kapritxo izango dira zer esaten genuen filme yankietan uretakomotorrak ikusten hasi ginenean? edo autoegileek ferietan erakusten dituzten harropuzkeriak. Baina auto anfibioak iritsi dira.

DUELA bi urte Pariseko Ferian aurkeztu zen 'Hobbycar' izeneko autoa eta segurulaster ikusiko dugula gure inguruan ere. Autoen dibertsifikazio estrategian todoterrenoak jadanik erabat integratuta daudenean beste markak ereanfibioetan esperimentuak ari dira burutzen: Mitsubishik bere Pajero FieldGuard aurkeztu zuen iaz Franckforten, eta Renaultek Racoon Tokion.

Anfibioak ez dira bakarrik ur gainean nabigatzeko gai diren autoak, edozein errepede edo hiritan ere inolako arazorik gabe garraiatzeko aukera ematen dute. Hau horrela izan ahal izateko 'Hobbycarrak' auto normalaskok erabiltzen duten motorra darama bere barnean, PSA taldearen Turbodiesel 1.9 hain zuzen. Hau dela eta, orduko 150 kilometro egiteko gai da anfibioa, eta bere kontsumoa ere beste kotxeen parean kokatzen da. Bost abiadurazko mar txak eta lau gurpiletan trakzioa izateak hainbat abantaila ematen dizkio autoari, suspentsio hidro-

neumatikoa dela eta, asfaltoan, lur gainean eta uretan erosotasun osoz mugitzeko aukera duelako.

Ur gainean motoreak bi hidrojeten gainean eragiten du, eta hauen bitartez, autoak orduko zazpi litro orduko kontsumitzen du. Uda honetan Landetako hondartzaren batean ikusiko duzu agian.

ITXURAZ ALDATZEKO AHALMENA

GAINAZAL ezberdinetan mugitzeko aukeraz gain, 'Hobbycarrak' baditu beste autoetaz ezberdintzen dituen beste aspektu batzuk. Itxuraz aldatzeko gaitasuna da hauen artean aipagarriena. Deskapotable bezala ikusi dezakegu udan, eserleku bat, bi edo lau agerian utziz. Hala ere, baditu auto honek beste deskapotableekiko ezberdintasun nabarmen batzuk. Haizetako, bolantea eta tableroa izkutatu egiten dira aparkatzera koan, eta eserlekuak ere desagertu egiten dira.

**Frantziako
Thenay hirian
egiten dute
Hobbycar
kamioneta-
txalupa.**

Hirirako auto ttikien xarma

Auto ttikiak azaldu dira nondinahi. Batzuek forma iraultzaile eta polemikoa sortu dira. Beste batzuk modelo ttiki ahartzi berpiztuak dira. Handiek bainomerketakoak dira, gero eta beteago dauden hirietan aparkatzeko errazak eta errepidera iristean ere lotsagabe jokatzen dute.

AUTO ttikien artean desberdintasuna frango bada, diseinu aldetik batez ere, baina abantaila batzuk konpartitzen dituzte guztiek. Hiru eredu aztertzea merezi du: Renault Twingo, Nissan Micra eta denbora luzean aparkatuta egon ondoren berriro kalera atera den Rover Mini Cooper.

Renault Twingoa da abangoardistena, bai diseinu aldetik bai barnean darama-

tzan elementuei dagokionez. Luzeraz 3,4 metro neurtzen duen auto hau ttikien esparruan kokatzen bada ere, bere barnekaldea beragira gero, espazio asko duela erakusten du. Atzekaldeko eserlekuak hiru pertsonen ziotan mugi daitezke, mategian sartu beharrekoan arabera, etatoki asko izan dezakete atzekaldean jartzak direnek, batez ere hantak sartzeko lekua oso hant

Japoniarrek Nissan Micra honekin erantzun diote auto ttikien eskariari.

Twingok ez du epelkeriarik ametitzen

Sortzean inspirazio iturri izan duen Espacearen handitasun sentsazioa ematendu Twingok barrutik. Kanpotik aldiz den baino ttikiagoa iruditzen zaigu.

Muturrera begiratuta, merkatura ateratzerakoan egin zaion publizitatea bezain orijinala da bere bi begi ttiki bereziekin.

Atzean doazenek Safrane batean haina leku daukate. Atzean ezin dute honetan hainako maletarik sartu, noski. Aurreko jarlekuak etzanik, ohe polit bat geratzen da. Honetan ere Espaceagandik ikasi du. Bolante aurrekoaren irudi klasikoa ere pikutara bidali digu. Ez dago erlojurik: abidaura, kilometroen kontua eta ordua display dijital batean azaltzen dira.

Motore bakarra, karrozeria bakarra eta prezio bera denentzako. Koloreak ere bereziak atera ditu merkatura. Gazteentzako pentsatua da «autoberria erosteko dirua edo gurasoak dituztenentzako» baina hirian mugitu behar dituzten askok hartu du beretzako. Hirirako egina da, baina autopistetan ere ikusten da.

Roverrek Mini Cooper ttikia berpiztu du, gama honetan konpetitzeko.

kin konparatuz, askoz txikiagoa da MiniCooperra. Hemen bildu ditugun ttikien artean Nissan Micra japoniarrrak baditu besteekiko ezberdintasun garrantzitsu batzuk. Hauen artean aipagarriena bere prezioa da. Izan ere 1.820.000 pezeta balio du Micrak, Mini Cooperrak eta Twingok baino nahiko txo gehiago.

Dena den, Nissanen autoak besteek ez dauzkaten hainbat elementu ditu. Esate

baterako, motorizazio ezberdinak eskaintzen ditu, eta kasu batzuetan auto handiagoek duten ekipamendua erabiltzen du.

Beste marka famatuak ere ari dira beren ttikiak prestatzen, gehienek Twingo eredutzat hartuta. Volkswatenek Pico aterako du 97an, Suzukik Seatekin batera berea 95ean, Fordek 96erako Sub-B iragarri du 96erako eta Opelek O-Car97rako

dia dela kontutan hartuta.

Barrukaldeko neurriei dagokienez, Twingoak 2,21 metro ditu aurrekaldetik atzekaldera, Micrak 1,95 edota Mini Cooperak 1,70 metro dituzten bitartean. Kotxe merkea izanik, Twingoak azaleko elementu guztiak baztertu ditu produktu eta prezioaren arteko harremana ahalik eta onena izateko.

Duela hogeitamar urte baino gehiago sortu bazen ere, Roverrek Mini Cooperra berriro merkaturatzea erabaki du. Azken urteetan hainbat bezerok askotan eskatu du 60eko hamarkadan oso ezaguna izan zen autoa berriro kaleratzea, eta azkenean Roverrek Minien artean indartsuena eta deportiboena den Cooperra merkatura zabaldu du.

Garai berrietara egokituz, autoaren atal asko aldatu behar izan dira. Esate baterako motorra injezio elektronikoz osatua dago gaur egun, lehenagoko karburatzaileen orde. Twingoare-

Kontzertu dijitala zure autoan

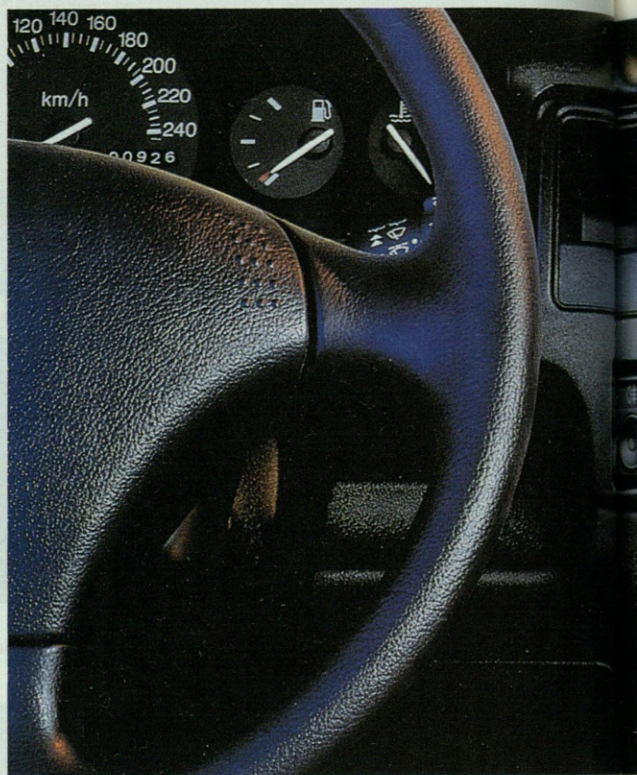
Bidaia luzeak egin behar dituzula eta zure autoan musika ona entzun nahian hasten bazara, harrituko zaituzten tramankuluak topatuko dituzu. Nahi adina-auresintonia, potentzia soberan (30 watterko 4 bozgorailu daramatzana ere bai) eta ezagutzen dituzunak baino marka gehiago.

ORAIN dela gutxira arte, irratia eta magnetofonoa auto askotan ikusi zitekeen bezala, azken aldia beste musika sistema berriago batzuk ezartzen joan dira kotxeetan. Hauen artean, ezagunena Compact Diska den arren, DCC eta Mini Disk izeneko euskarriak ere erabiltzen hasiak dira. Dena den, CD da orain arte soinu kalitate onena eman duen musika sistema.

Batez ere luxuzko autoetan hasi dira ezartzen Compact Diskak. Hauek nahiko

garestiak izateak, eta lapurrete beldurra izateak ez erostera bultzatzen dute jende asko, nahiz eta konpakto irakurlea autotik atera eta sakelean eramateko irratikasetea errazagoda den.

Mikroprozesagailuen eta zirkuitu integratuen erabilpenak eta elementu elektronikoen arrazionalizazioak eskaintza paregabeak dituzten CDak ahalbideratu dituzte. Honekin batera, dardarren aurkako sistemak ezarri dira, eta dagoeneko ez da arazorik izaten errepede

okerrenean ere musika era egokian entzuteko. Gaur egun bi auto-CDmota aurki ditzakegu merkatuan: disko bakarra onartzen duena daukagu, eta bestetik hainbat disko sartzeko aukera ematen duena.

Autoetako irratikasete normalen tamaina bera izaten dute CD hauek, eta toki berdina betetzen dute. Tresna

hauen arazo handiena errepedearen irregulartasunak eragindako pista aldaketak izaten ziren orain dela gutxira arte, baina egun dardarrek ekiditen dituzten sistemek

Telefonia sakelean eta bolantean

AUTOAN telefonia ezartzea oraindik gutxi batzuen esku dagoen arren, bidaiatzerakoan beste pertsona batekin komunikatzea ahalbideratzen duen aparailua gero eta gehiago ikusten da. Japonian, Estatu Batuetan eta Europako herrialde batzuetan orokortu egin da telefonoarenerabilpena autoan, eta beste nazio batzuetan aparailu hau kotxean jartzen duten kopuruak gora egin du nabarmenki azken urteetan. Esate baterako, Suedian autoen % 79,5ak erabiltzen du telefonia, eta % 70etik gora daude

baita EEBBak, Japonia eta Finlandia ere.

Gure inguruko estatuei begirada bat emanez, datu hauek asko aldatzen dira. Frantzia kotxean telefonia daukaten gidarien kopurua % 6,5koa den bitartean, Espainian % 5,8koa da. Alemanian % 10ean dabilta, 13,4an Italian eta ia 24ean Britainia Handian. Urte gutxitan telefonian eman den aurrerapenarekin «sakelean eraman daiteke autoko telefonia edozein lekutara» zifra hauek berehala bi halakotuko dira.

Irratia ez da atzean geratu

Compact Disken soinu ekipoen alorrean garrantzia handia lortu duten arren, irratia da oraindik autoetan batez ere erabiltzen den aparailua. Kasu honetan ere berrikuntzak nabariak izan dira, eta gaur egungo auto irratia berri-neskaintza ezin dugu gonbaratu duela urteko batzuenekin. Aparailu hauek kalitate handiko sintonizazioa izaten dute, eta honen batera emandegiez-

berdinak memorian sartze-ko eskanerrak ere erabiltzen dituzte.

Soinua erregulatzeko 'fader' kontrola izaten dute, eta honen bitartez bozgorailu ezberdinen artean soinu aldaketak ez egotea lortzen da. Bestalde, marka batzuek irratiz datuak jasotzeko aukera ematen

duen RDS sistema ezarri diote irratia aparailuari.

Segurtasunari dagokionez, irratia hauek lapurretan aurkako sistemak izatendituzte kasu batzuetan. Blaupunkt-ek erabiltzen duen 'keycard' tarjeta ezagunada, eta baita Philips eta Grundig-ek erabiltzen duten kode pertsonala ere.

beren tokia aurkitu dute. Gainera modelo aurreratu-
nek datuak gordetzen di-
tuen memoria izaten dute,
eta edozein jauzitan emanal-
dia eten gabe jarrai dezake-
te.

Autoetan jartzen diren
sistema digitalek ez daukate
etxeetan izaten direnekiko
ezberdintasun nabarmenik.
Kalitate handiko sintoniza-

CDrik sofistikatuena heldu dira autoetara.

dorea nahi duzula, aurre-sintonia eskanerra, aurre-sintoniak pilotatzeko memoria morderka. ordaintzeko prest bazaude problemarik ez duzu. Datuak irratiz hartzeko ere prestatuak daude marka batzuetakoak. Diskoaren pistak beren ordenean edo guk programatuta bezala irakur ditzake CDak, eta baita 'eskaner egokia badu' kanta guztien lehen zatien errepasoa egin ere.

Teknologia aurreratuena-ri dagokionez, disko konpaktuaren kargatzaileak dira alor honetan aipagarrienak. Kargatzaile honek bere bar-

nean gordetzen dituen diskoak irakurtzen ditu, eta seinalea bidaltzen du kontrol unitatera eta disko ezberdinak jarraian eta aldaketarik egin gabe entzun daitezke. Eredu bakoitza disko kopuru ezberdina gordetzeko gai izaten da, eta aurkitu dugu bat 'JVC markakoa' 18 edukitzeko lekua duena.

Funtzio hau betetzen duten musika ekipak oraindik ez dira gehiegi, eta hori salneurrian ere nabaritzen da. Horrelako kargatzaile duen CD bat erosteko gutxienez 150.000 pezeta (6.000 libera) ordaindu behar izaten da, baina hori baino garestiagoak ere badaude. Gauean ezin autoan utzi

Autoaren kategoriaren edo gidariaren sentsibilitatearen arauerako kalitatezko musika.

Sakelera bezala autora egokitu da telefona.

Berun gabeko gasolina birikak eta izadia zaintzeko

Berunik gabeko hainbat gasolina dago salgai zerbitzuguneetan. Ingurugiroaren maitaleen aldarrikapena zena beharrezkoa bihurtu da katalizadorea daramaten autotzako.

2.000 zentimetro kubiko baino gutxiago daukaten eta 1993. urteko urtarilaren laren ondoren matrikuluak izan diren autoek katalizadorea daukate, eta beraz, berun gabeko gasolina erabiltzera behartuak daude. 2.000 zentimetro kubiko baino gehiago duten eta 1992eko ekaina ostean matrikulatutako autoek ere erregai hau erabili behar dute gaur egun. Katalizadorea kutsadura ekiditeko tresna egokia da, eta orain merkatura iristen diren auto guztiek eraman behar dute.

Tresna hau duen auto bat beruna duen gasolinarekin erabiliko balitz, kilometro gutxira berunak katalizadorea hondatuko lioke, kutsaduraren aurkako zeregina galduz.

Hurrengo urteetan katalizadoreak auto guztietan ezarriko direnez, hemendik urte batzutara beruna duen gasolina desagertuko da, eta berun gabekoa nagusituko.

Katalizadorea duten auto guztiek berun gabeko gasolina erabili behar duten bitartean, azken lau urteetan katalizadore gabe egin diren auto guztiek gasolina mota hau eramateko aukera daukate. Beruna labanera gisa erabiltzen da gasolinaren

ekoizmenean, baina 1990. urtetik hona funtzio hori betetzen duten balbulak ezarri dira autoetan. Urte hori baino lehen merkaturatutako kotxeek ere badute berun

gabeko gasolina erabiltzerik baina beti ere arau batzuk betez. Esate baterako, depositoa betetzen den lau aldietatik batean beruna duena botatzea.

BERUNA KALTEGARRIA DA

BERUN gabeko gasolinaren aldeko apostua lehen erabiltzen zenak zabaltzen duen kutsadura handian

datza. Beruna duen gasolina hondakin toxikoak izan daiteke atmosferan, eta berun gabekoak aldiz, kutsadura askoz gutxiago hedatzen du.

Bestalde, autoak erabiltzeak lortzen dituen gasolinaren mota honekin. Motoreak askoz hobeto lan egiten du, eta ondorioz honen bitartez nahikotxo luzatzen da berun gabeko gasolinaren

Urte gutxi barru beruna duena ahitu eta berunik gabea nagusituko da.

Motorearen parte garrantzi-
tsuenek garbiago egotea
lortzen dute eta ez dira kar-
bonozko guneak biltzen.
Motorea egoera onean izate-
ak kontsumoa ere baxuagoa
izatea eragiten du.

Berun gabeko gasolinen
barruan dauden bi motak
bereiztea komenigarria da.
Alde batetik Europan homo-
logatua dagoen Eurosuper
deiturikoa, eta bestetik Su-
perplus 98 izenekoa. Lehe-
nengoari dagokionez, katali-
zadorea daukaten auto guz-
tiek eta 1990. urteaz geroztik
fabrikatutakoek erabili deza-
kete. Beste guztiek gasolina
hau erabili baino lehen begi-
ratu egin behar dute autoa-
ren egoera. Bigarrenaren ka-
suan ere, auto berdinek era-
bili dezakete, baina batez ere
eskaintza ugari dituen kot-
xeentzako gomendarria da ■

Abiadurak autoak berak alda ditzala

Lancia etxeak berrikitan
ezagutarazi duen
ikerketa batean
erakusten daabiadurak
eskuz edo automatikoki
aldatzeak gidariaren
bihotz-erritmoan
ereeragina baduela. Hori
baino garrantzizkoagoa
da, hala ere,
erosotasunaren arazoia
aldagai automatikoa
zabaltzen joateko.
Amerikarren kapritxotzat
edo luxuzko auto handien
estrabagantziatzat geneu
kana auto ttikietara ere
heldu da. Lanciak bere Y-
10ean, Opelek bere Corsa
berrian, Nissanek Micra
ttikian, Seatek Ibizan,

Renaultek Clion
eta Roverrek bere 114
merkean, jadanik aldagai
automatikoa eskaintzen
dute aukeramoduan.
Aldagai automatikoak
autoa garestitzen du, eta
kapritxoa duenak
haizegirotuaren edo
gidaritza lagunduaren bi
halako ordaindu beharko
duela. Bainagama
apaleko auto horien
automatikoak ez dira
barre egiteko modukoak.
Opel Corsak, adibidez,

aurreraka hiru posizio
dauzka. Batarekin
abiadurak
modunormalean
aldatzen dira,
automatikoki. Bigarren
motorra behartuago
joateko prestatua dago,
lehiaketa itxura
gehiagoz. Hirugarrena
gidatze
baldintza kaxkarrak
direnerako, elurra
denerako adibidez:
hirugarren abian
ateratzenda autoa.

3000 FIAT PUNTO SALDU DITUGU 15 EGUNETAN

**OSPATZEKO,
FIAT ETXEAK
PREZIO
BERBERAREKIN
JARRAITUKO DU
HURRENGO
HIRU HILABETEETAN**

FIAT PUNTO: 1.180.000 pzta.
55 "6 SPEED": 1.290.000 pzta. TURBO DIESEL: 1.510.000 pzta.

FIAT PUNTO. ERANTZUKIZUNA. FIAT

Banatzaille ofiziala: **AUTO ADARRA**
Pol. Txingurri, z/g. Tel: 39 72 43, HERRERA / DONOSTIA, Gran Vía, 7. Tel: 28 89 83

Auto erabilia berria baino garestiago atera ez dadin

Erabilitako auto bat erostekotan komenigarria hainbat pauso betetzea, gero lege arazorik sortu ez dadin. Kontutan hartubehar dugu baita erabilitako autoen erosketa-salmenta bitartekarien bitartez edota indibidualki burutu daitekeela.

EROSKETA eta salmenta pertsona partikularren artean eta salerosketan aritzen diren denden bitartez egin daitezke. Denden kasuan,

hauek bi eratan jokatzen dute: alde batetik erosle bezala, hau da, erabilitako autoa erosten dute eta ondoren kontratu batean operazioa-

ren berri ematen dute; eta bestetik bitartekari gisa. Kasu honetan, dendarak jabearen autoa saltzen dio beste pertsona bati komisioa jasoz.

Lagun batek auto erabili bat erosi nahi badu, hau aukeratu ondoren eta dirurik ordaindu edo kontraturik sinatu baino lehen, egokiena Trafiko Agintaritzari Ibilgailu Erregistroan autoari buruz

dauden datuak eskatzea da. Horrela erosleak aurreko jabearen izena, autoa zertan erabiltzen zen (taxi bezala, autoeskola batean edota erabilpen normala izan duen), ordaindu gabeko zurrak edo beste arazorik izan duen ezagutzeko aukera izan dezake. Honekin batera, aldizkari espezializatuetan agertzen diren batzbesteko prezioak begiratzea komeni da.

Nahiz eta saltzaileak edo bitartekariak autoa egoera onean dagoela esan, erosleak ezagutzen duen mekanikari

Kontuz ez ibiltzekotan, merkea garesti atera daiteke.

Autoa saldu baino lehen egin beharrezkoa

ERABILITAKO auto bat saldu baino lehen, operazio hori nola egingo den eta betebeharen diren pausoak zeintzuk izango diren jakitea beharrezkoa da. Lehenik eta behin komenigarria da jakitea partikular bati autoa saltzea denda bati saltzea baino hobea dela.

Lehenik eta behin komenigarria da jakitea partikular bati autoa saltzea denda bati saltzea baino hobea dela.

Era honetan prezioa altuagoa izan daiteke, eta ez dago zertan komisioa ordaindu beharrik.

Saldu baino lehen autoa berrikustea da egokiena, batez ere kontutan izanik gero autoak sei hilabeteko garantia izango duela. Autoa partikular bati saltzeko

tan, salerosketa kontratuaren kopiaren bat gordetzea beharrezkoa da. Horrela, erosleak dirua ordaintzen ez badu, Trafiko Zuzendaritzan agiri aurkeztu dezake saltzaileak. Zirkulazio baimenaren kopia batek ere bete dezake funtzio hau.

Pertsona batek erabilitako autoa beste auto bat erosteko operazio barruan saltzen badio denda bati, kontratuan hau agertu behar du. Hau da, kotxe berraren prezioaren zati bat beste auto baten bitartez betetzen dela. Horrela, dendarak autoa berriro saldu bitartean zirkulaziotik erretiratzen ezbadu, arazo ugari ekidin daitezke.

Sei hilabeteko garantia dauka auto erabili erosi berriak.

kari batek kotxea berrikus-
tea mesedegarria izan daite-
ke, gero ezusteak gerta ez
daitezen.

Bestalde, autoaren basti-
dore zenbakia eta seriea fi-
txa teknikoan eta zirkulazio
baimenean agertzen direne-
kin bat datozela ikusi behar
du erosleak. Auto erabiliek
gutxienezko sei hilabeteko
garantia izaten dute, eta on-
dorioz hau eroslearen esku-
bideetarikoa bat izaten da.

Bezeroak kotxea denda ba-
tean erosten badu, idatzizko
agiri batean ager dadin eska-
tu behar du, beretzako ko-
pia bat gordez.

EROSITA EZ DA BUKATU

AUTOA erosi eta gero ko-
menigarria da tailer batetara
eramatea, mekanikari batek
prest jar dezan. Trafiko
Agintaritzan izena ematea
eta zirkulazio baimena be-
rriztatzea dira bete beharre-
ko hurrengo pausoak.

Dena den, autoak aurre-
tik nabaritu ez diren akatsak
baditu, dohain konpontze-
ko, dirua berriro jasotzeko
edo autoz aldatzeko eskubi-
dea du jabe berriak. Legeak
horrela agintzen duen arren,
praktikan hau ez da erraza
izaten, saltzaileek traba uga-
ri jartzen dituztelako.

Komenigarria da
erabilitako autoa
erosi baino lehen
mekanikari
ezagun batek
begiratzea

BAIMEN BEHARRIK EZ DUEN AUTORIK MERKEENAREN LUXUA OPARITU ZEURE BURUARI.

55 900 F*

MICROCAR

Cycles INAKI

59 26 32 26 DONIBANE LOHIZUN

Aseguru egoki bat kontratatzea: beharra, buruhaustea eta artea

Auto aseguruak kalte ezberdinak estaltzen dituzte eta beraien artean prezioaldeak nahiko handiak izaten dira. Autoa zein konpainian aseguratu eta honizein motako poliza ezarri garrantzia handiko erabakia izaten da normalean. Egokiena aukeratzea zaila izaten da, eta hainbat elementuk zailtzen dute operazioa: gazte izatea, gidariaren kalifikazioa...

AUTO aseguru polizak ugarriak dira, eta bakoitzak garrantia ezberdinak ematen ditu. Hemen beharrezko ase-

gurua, limite gabeko erantzunkizun zibila, berezko kalteak estaltzen dituen poliza, babes juridikoa, bidaia-

rako asistentzia etabeira aseguruaz aztertuko ditugu.

Beharrezko aseguruak hirugarren pertsonen eragindako kalteak estaltzen ditu bakarrik: bera da gaur gehien kontratatzen dena. Kalte-tuen artean gidariaren autotuan doazen pertsonak ere aurkitzen dira, hauek senideak izan arren. Kalte pertsonalak ordaintzeko indemnitzazioa gehienez 16 milioikoa da Espainian, eta osasun laguntza ere estaltzen du. Kalte materialen kasuan

gehienez 4,5 milioi ordaintzen dira. Frantzia eta Europako beste herrialde gehienetan indemnitzazioak ordaintzeko orduan ez dago mugarik. Aseguru hau 48.000 eta 50.000 pezeta (2.000 libera inguru) artean kokatzen da, eta gidari guztiek izan behar dute.

MUGA ZABALEKO BABESAK

MUGA gabeko erantzunkizun zibilar dagokionez, honek hirugarren pertsonen (aseguratuaren menpe bizirik diren senideei ezik) mugagabe ordaintzen dizkie kalteak. Kontutan hartuz epaitzekiek beharrezko aseguruak estaltzen duen diru kopurua baino gehiago ordaintzera behartzen dutela, oso komenigarria izan daiteke gidari ororentzat.

Gidariaren autoak jasaten dituen kalteak estaltzen dituen aseguru ere badago. Poliza hau suteak, leherketak, lapurretak edo istripuak izatekotan erabiltzen da, eta ordaindu beharrekoa autoaren arabera izaten da. Gidari gazteek edo esperientzia gabekoek gehiago ordaindu behar izaten dute, eta kopurua aldatu egiten da konpainia batetik bestera.

Babes juridikoa eskaintzen duen poliza komenigarria izan daiteke, merkea izan arren (4.000 pezeta inguru, 160 libera inguru). Abantaila ugari eskaintzen dituelako. Honen bidez, aseguru etxeak gidariaren

Istripuetan non zer eskatu

ASEGURU mota ezberdinek era ezberdinean estaltzen dituzte auto istripuak. Eskakizunak egiteko orduan ere, nola egin eta eta zer eskubide dauzkagun ezagutzea oso gomendagarria da.

Arrisku oro estaltzen dituen aseguru izatekotan ez da arazorik izaten, poliza honek kalte materialak bere gain hartzen dituelako. Baina beste kasuetan _kalteak ordaintzeko eskaera aseguru_ izatea oso baliagarria izan daiteke. Aseguru hau izatekotan, profesional egokiak kontratatzeko bideak ematen dizkio konpainiak bezeroari. Hala ere, lehenik eta behin beste aldearekin akordio batera iristea izaten da egokiena, horrela epaiketa alde batera uzteko aukera izaten delako.

Eskaerak egiterakoan aukeratuko dugun bide judiziala oso garrantzitsua da. Honetarako biktimak istripua nola gertatu den (partikular batek edo administrazio publikoaren erakunde batek eragin duen), eta bere eskaerak zeintzuk diren (kalteak

direla eta indemnitzazioa jasotzea edo araua hautsi duena zigortua izatea) kontutan hartu behar ditu.

Prozedurak zibila, penala eta administratiboa izanik, gehien erabiltzen dena lehenengoa da.

Kalteak materialak soilik direnean prozedura zibiletik jotzea beharrezkoa izaten da, eta berdin gertatzen da bide penaletik jo ondoren delituri ikusi ez denean. Kalte pertsonalei dagokionez, eragilea beti egoten da hauek indemnitzazio baten bitartez ordaintzera behartua.

Istripuaren eragilea administrazio publikoaren erakunde bat bada (udala, Foru Aldundia, Gobernua eta abar), biktimak administrazioari egin behar dizkio eskaerak. Horrelakoak gertatzen dira istripua errepidearen egoera txarrak eragin duenean.

Prozedura penala aurrera eramaten denean, erruduna kalteak ordaintzera behartua egoteaz gain, kalte hauek ahal duen neurrian konpondu behar izaten ditu. Bide penalaren bitartez, erruduna gartzelara joan daiteke, baina egoera hau oso gutxitan ematen da, eta gehienetan diru kopuru handi bat ordaintzera behartua egoten da.

defentsa beregain hartzen du epaiketa izatekotan.

Autoaren aintzinakotasunaren arabera, etxe batzuek bidaiatzeko polizak ere ematen dituzte. Bidaiatzera-koan izandako matxurak estaltzen ditu aseguru mota honek. Azkenik, beirak bakarrik aseguratzea beste aukera bat da, baina ez da oso

erabilia izaten.

Aseguruak ezberdinak diren arren, ez dira batera ezinak, eta ondorioz hauetarikoz batzuk aukeratu daitezke. Horrela, gaur egun hiru garren pertsonentzako aseguru, eta arrisku oro estaltzen duena dira ohizkoenak. Lehenengoak beharrezko aseguru eta muga gabeko

erantzunkizun zibila batzen ditu, eta bigarrenak hirugarren pertsonen eta gidariaren autoaren kalteak estaltzen ditu.

Azken urte hauetetan aseguru konpainia etxe gehienak gidari onak eta txarrak bereizten hasi dira. Honen ondorioz, gidari honek edo istripu gutxi izaten

dituztenek, gutxiago ordaindu behar izaten dute, eta gidari txarrak aldiz, autoa segurupean izateko askoz gehiago jarri behar izaten dute.

Sistema honekin izugarriko ezberdintasunak izaten dira gidari batetik bestera aseguruberdina kontratatzeke orduan

gaur
express
mezulariak

- Hiri barruko zerbitzuak
- Nazionala 10 ordu
- Nazioarteko zerbitzuak
- 3.500 Kg arteko kamioi zerbitzuak

Donostia: 47 24 38 - Tolosa: 65 19 96
Beasain: 88 89 38

IKT bete beharreko tramitea du gidariak

Bost urte baino gehiago al dituzure autoak? Ibilgailuen Ikuskaritza-Teknikoa (IKT) bete beharreko tramitea duzu, bi urtez hamar urte dituen artea hortik aurrera urtero. Txartela aurreko kristalean falta duzula harrapatzen bazaituzte...

Istripu handi baten ondoren ere pasa beharko da kontrola.

NORMALEAN, ondo zaindua badago, autoak ez du ikuskaritzan denbora gehiegirik pasa beharko. Hutsuneak edo akatsak baditu ostera, IKTk ohartu gabeko arazo hauek esistitzen direla iragarriko dio autoaren jabeari. Izan ere, askotan gidariak ez du jakiten bere kotxeak matxura batzuk dituela, egoera horretan bidaiatzera ohitu delako, edota autoaren berezko arazoak direla pentsatzen duelako.

Hego Euskal Herrian IKTz arduratzen diren gunetan 2.300 eta 3.000 pezetat

bitarteko kopurua ordaindu behar da autoa ikuskatua izan dadin. Auto bat ikuskaritza gunetara eramaten dugunean, garrantzia gehien daukaten elementuak aztertzen dituzte bertan: norabide gurpilak, argiztapen eta seinaleztapen elementuak, balazten sistema, _bastidorea_ eta auto azpian neumatikoak, erregaiaaren depositoa, segurtasun gerrikoak, leihoak eta autoaren beste hainbat elementu.

Bederatzi dira Hego Euskal Herrian zerbitzu hau eskaintzen duten gunek. Bat Araban dago, hiru Gipuzkoan, beste hainbeste Nafarroan eta bi

Bizkaian, eta birmoldaketa betean ari dira duela hilabete gutxi pribatizatu zituztenetik.

TXAPELGORRIEK HARRAPATUZ GERO?

IKUSKARITZA gunetik pasa ez zarela eta kristalean IKT-ITV txartela ez badaramazu, ertzainek bezala nafarroako foruzainek edo guardiazibilek edozein kontroletan gelditu zaitzakete: hasteko 15.000 pezetatako diru zigorra. Honekin batera, autoaren agiri guztiak ken diezazkizukete, eta hamar egunetako epea izango duzu azterketa tailerrera joateko.

Auto batean aurki daitezkeen irregulartasunak hiru ataletan banatzen dira: arinak, larriak eta oso larriak.

Akatsak edo hutsuneak arinak badira, bidaiatzeko

gai dela agertzen dute ikuskaritza gunean. Hala ere, ondorengo azterketa egin baino lehen akats hauek konpontzeko gomendia egiten zaio kotxearen jabeari.

Irregulartasunak larriak izatekotan, jabea 15 eta 30 eguneko epe bitartean ikuskaritza berri bat pasatzera behartua egoten da. IKT hau ez du ordaindu behar izaten.

Oso larritzat jotzen diren akatsak antzematen badira, jabeak tailer batera eramateko baino ezin du hartu autoa. Irregulartasun hauek txosten batean agertzen dira, eta gidariak konpontzeko rekin zerikusirik ez duen zerbait egiteko autoa hartzen badu, zigorra jaso dezake, ekintza honekin errepideetan dabilenaren segurtasuna arriskuan jartzen duelako.

IKT PASA BEHAR DUTENAK

1994-12-31 baino lehenago

GIPUZKOA 7506-AG

BIZKAIA 1399-BC

NAFARROA 1282-Z

ARABA 2098-L

Alkoholetan gidatzeko ahalmenak itota

Europako Komunitatea osatzen duten hamabi herrialdeetan, urtero 20.000lagunek galtzen dute bizia alkoholarekin zerikusirik duten auto istripuetan. Horietako asko gazteak dira, eta gehienak gidari ez zihoazenak.

EZBEHARRAK hein handi batean asteburu gauetan eta jende gaztearen artean gertatzen dira. Aseguru etxeek

ere igerri diote eta gero eta-zailagoa dute kotxea aseguratzea: onenean, gazte izate-gatik bakarrik, askoz prezio

altuagoak ipintzen dizkiete, eta txarrenean autoa bere izenean aseguratu dion etxe batekin egingo dute topo.

Alkoholak pertsonaren gain izaten duen eraginari dagokionez, hau lagun batek bestera asko aldatzen dela argitu behar da: zenbat denboraz edaten egon den, ohiturak, ahalmen fisikoak eta beste hainbat faktorek-garrantzia handia izaten dute pertsona ba-koitzaren gain.

BURUA MOTELDUTA

ALKOHOL tasak gora egin ahala istripu bat jasateko aukerak ere hala handitzen dira. Ikerketek diotenez, 0,0 alkohol tasarekin istripu bat eragiteko aukera bat badago, alkohol gramo batekin kopuru hori 6ra igotzen da. Alkohol tasa 1,5ekoa bada, proportzioa 25ekoa da, eta odolean bi gramo alkohol eramanez gero 60koa.

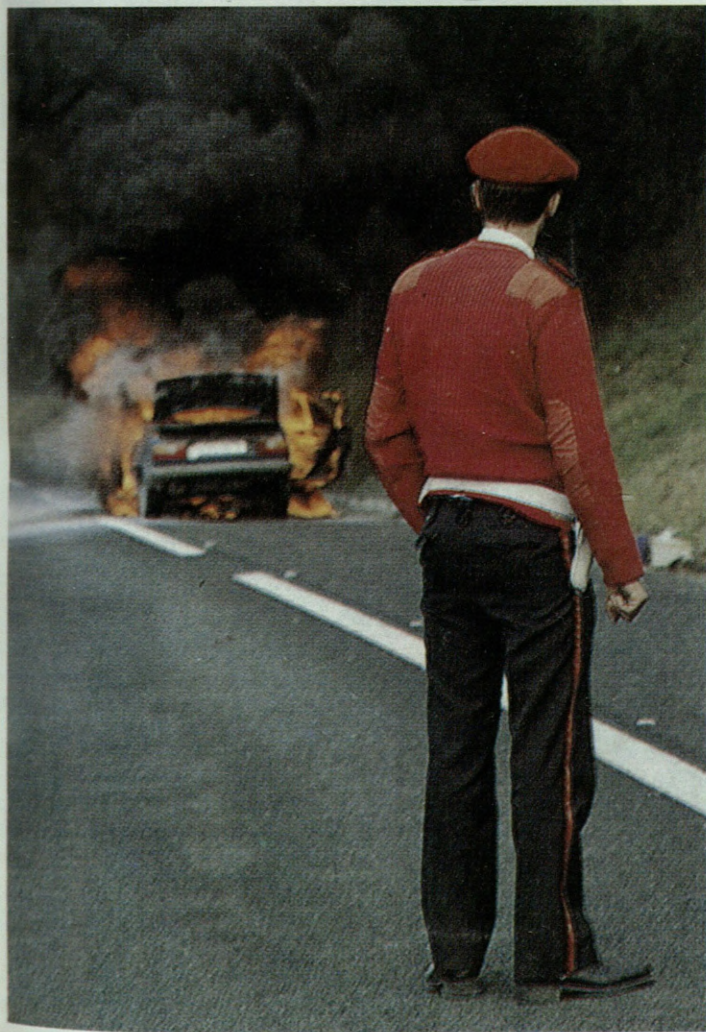
Soin atal mordoska astuntzen ditu alkoholak, bihotza, urdaila, gibela, barea, esteak... eta nerbioak. Alkoholaren ondorioz ohartze ahalmenak gutxitzen dira, tarteak ongi neurtzeko ahalmena ere bai, nekezago jabetzen da kolore gorriez, argi-ilu-

netan ibiltzeko neke handia dute begiek, arreta ahalmena galtzen da, orekak ere jasaten du eta ikusmena es-tuagotu egiten da, "tunel" efektua eraginez.

Eragin horiek ez ditu hasieratik nabaritzen edan duenak. Odolean alkohol ta-la 0,5tik 0,8ra artekoa denean, gutxi nabaritzen ditu eraginak norberak, baina erreazioa moteldu da, mugitzeko ahalmena ere bai eta aldiz euforiko sentitzen da edalea. Alkoholemia 0,8 eta 1,5 artean dagoenean asko apal-du dira erreflexuak, edalea 'ikututa' dagoela nabari da eta erne egoteko ahalmena-gutxitu zaio: autoa gidatzea arriskugarria du. Alkoholemia 1,5 eta 3,0 arteko adene-

**Alkoholemia
0,8 eta 1,5 artean
dagoenean asko
apaldu dira
erreflexuak,
edalea 'ikututa'
dagoela nabari da**

an garbi nabari da mozkor-turik dagoela, balantzak egiten ditu eta autoaren bo-lantean oso arriskugarria da. Soinean 3 gramotik gora baditu, gidaria total egina doala esan daiteke

Pierre Daverat, Baionako kontzesionarioa

«Ferrarizale garbiek dena merezi dute»

I parraldeko barnekaldetik datorrenak bezala Baionara autopistaz hurbiltzen denak ikusi behar izan du Ferrari saltzen duen komertzioa. Bezeroaren F-40a frogatzetik zetorrela aurkitu dugu bertako nagusia, Pierre Daverat. Pezetaren baliogabezeak ez du ukitzen nonbait: hiruzpalau auto espainiar «M, PO», eta beste aurkitu ditugu.

PIERRE DAVERAT. Gure aita 1927an hasi zen automobileretan. Beste markagarrantzitsuak saldu izan ditugu, eta 1970ean saldu nuen lehen Ferrari. Parisera joan eta han erosi nuen, gero hemen saltzeko. Denborarekin kontzesionario bihurtu naiz, eta hainbat Ferrari saldu dugu.

ARGIA. Asko aldatu al da urteotan?

P.D. Ni hasi nintzenean atara zen merkatura Dino modeloa, publikoarentzako motore zentraleraz ateratzen zen lehena. Geroztik hala dira Ferrari guztiak, salbu eta gaur 456 modeloa.

A. Erosleak ere aldatuko ziren...

P.D. Badira beti Ferrariista garbiak, ia lehiaketakoa den autoa maite dutenak. Eta badira berebil izugarri bat baina konfort gehiagorik nahi dutenak, gaurko auto modernoek eskaintzen dituzten errezitasunak. Bi bezero talde hauen arteko borroka hor dago beti. Baina Ferrari beti oso garbi mantendu da, beste markak baino gertuago lehiaketako autotik, auto-kirola gutxiago maite duen

bezeroari amore eman gabe.

A. Hain diferenteak al dira Porsche edo Jaguar maite dutenetatik?

P.D. Eta bai! Badira Ferrari berria erosi ezin eta okasiozko bat erosteko dena sakrifikatzen dutenak, eta zale horiek dira dena merezi dutenak. Beste batzuek berria erosten dute, eta kirolzaleak izan ohi dira. Jaguarra marka inportantea da, kirol munduan ere handia izana, prezioztan Ferrariaren heinean da... baina bere bezeroak ez dira hain fanatikoak. Nik, dena den, biak ditut saltzen.

Baina une batean dirua inbertitzeko ere erosten zen Ferrari. Duela hiruzpalau urte etengabe igotzen ziren Ferrariaren prezioak, eta automobilarentzako urte gaiztoak izan dira. Ustela zen, zeren eta autoa maite zutenek ezin zuten erabili eta erosten zutenek ez zuten erabiltzen, prezioa jaisteko beldurrez: dirua tartean sartzen denean, dena kalkulu bihurtzean, dena usteltzen da.

A. Twingo batekin ez zuten espekulatuko!

P.D. Urri izateak bihurtzen

du gauza garesti, kalitatezkoa denean. Ferrariak beti serie laburrak ekoiztu ditu, baita eskaria izugarria zenean ere. 80ko hamarkadan kalitatezko gauzen prezioak sutu egin ziren, gure autoenak bezala artista famatuaren koadroak. Gaur beren heinean dira berriro.

A. Baina esplikatu iezaguzu espekulazioa zenbakiekin.

P.D. Garai horretan 1,7 milioi liberatan saltzen nituen Ferrari garestienak «debaluazioaren ondoren, 42 milioi pezeta» baina handik laster zazpi, zortzi edo bederatzi milioi liberatan saldatuak badira. Gaur berriro okasiozkoak berrien prezioan saltzen dira, nekez galtzen

dute balioa.

A. F-40 erakusten duzu hain zure denda. Zenbateko seriea egin da?

P.D. Frantziarako 50 egin dira, eta mundu osorako 1.000 aleren azpitik ibiliko da. Beti serie mugatuak dira, lehen GTOrekin egin zen bezala. Hurrengo modeloa urtebetetaren buruan aterako da, baina bere ezaugarriak oraindik sekretuak dira.

Nik gehien maite dudana F-40 hau da, berebil espezialak baititut gogoko. Baina asko maitatu dudana beste bat 275-LM da: hura ere lehiaketako autoa zen eta oso forma dotoreak zituen. Eduki dudana lehen Ferrariaren zen

Konpainia on Baten Balioa

SEGUROS LAGUN ARO
ASEGURUAK

Euskadiko Kutxa Taldekoa

Kotxe erraza

credikutxari

esker 84

hilabeterainoko

epea baituzu

berau ordaintzeko

Gipuzkoan askoz ere errazago erosten dira kotxeak.

credikutxaz ordain baitaitezke.

Merkatuko kuotarik merkeena

daukan kredituaz, alegia: hilean, m

bakoitzeko, **17.921 pta. bakarrik**

Ordaintzeko eperik luzeen

eta lasaiena ere bai: **7 urterainoko**

Sarrerarik gabe. Hasi eta buka, kuota

beti-berdinak ordainduz.

Eta emakida ere azkarrena eta

tramiterik gutxienekoa.

Horrela bai zenbakiak erraz irten!

Abian jarri zeure **credikutxa**, eta

azelera ezazu kotxe berriaren erosket

■ Eta gainera, **nomina kutxan** he
deratua badaukazu, edo 30 urte
beherakoa bazara, kuota orain
merkeagoa izango duzu.

Kreditu erraza

84 HILABETERAINOKO
EPEA.

• • • • •
BAKARRIK 17.921 PTA.
ORDAINDUZ HILEAN
MILIOI BAKOITZEKO. (*)

kutxa

gipuzkoa
donostia kutxa
caja gipuzkoa
san sebastián

(*) 84 hilabetetan. Interes nominala: %12,5 (UTB 13,24). Er
barne-harturik irekiera-komisioren %1a (Gutxienez 2000 pta.)